

14.993
3/10

III. 10.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Athenaei
elvasótára

VÉRTES

Fürdő

N.M.

643.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

eleg. 35.
643

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA.

Országos Széchenyi Könyvtár

III. 10.

KÖTELES PÉLDÁNY
A MAGY. NEMZETI MUZEUM RÉSZÉRE

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FÜRDŐN.

REGÉNY.

IRTA

VÉRTESI ARNOLD.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.

1895.

OSZK

A. N. M. MUZEUM
KÖNYV-
TÁRA

R
2

14.993/3/10.
~~25.416.~~

M. N. MUZEUM KÖNYV. TÁRA.
Nyomtatv. Növedéknapló
1894. év. 2047. sz.

R
1965

I.

Ma a mama nagyon hosszú és fontos beszélgetést folytatott apával. Az asztalon egész rakás fürdői prospektus hevert s a mama sorba adogatta apának a kezébe, a ki ásítva belenézett, aztán csöndesen visszarakta egymásután az asztalra. Nem akarom a mama előtt elárulni apát, de azt hiszem, egy sort sem olvasott egyikből sem.

Mikor aztán így átment a kezén valamennyi »balzsamos levegőjü,« »bámulatos gyógyhatásu« és »legeslegolcsóbb« fürdő prospektusa, a mama elejébe tette a kérdést:

— No hát?

— Hát én azt gondolom, — felelt apa, — legokosabb volna, ha Dombházára mennétek. Legalább kissé utána nézhetnétek a takarásnak, meg a szőlő munkáltatásának s a szilvát sem lopnák ugy.

Én nem bántam volna, mert nagyon szerettem Dombházán lenni, ahol egy kis birtokunk van s ahol olyan kedves kis házat építtetett nekünk apa, hogy gyönyörűség benne lakni. Nagy örömem telt a gyümölcsös-kertben is, ahol rengeteg szilvának és

almának kellett volna teremni, ha az öreg Tamás, a kit apa oda küldött gazdálkodni, nem azt írná minden évben: »A gyümölcsöt pedig, kérem alássan, megint tisztára mind ellopják a gazemberek«.

Hát én megörültem, hogy oda megyünk, de a mint a mama összeráncolta a homlokát, mindjárt láttam, hogy nem lesz ebből semmi. A mama nagyon elkeseredett. Meg is mondta, soha sem hitte volna apáról, hogy ő minket már csak arravalónak tartson, hogy a szilvát örizzük. Itt nem tréfáról, hanem komoly dologról van szó. A gyerekek egészségéről. Ha nem hiszi apa, kérdezze meg a doktort.

— Tudom, — nevetett apa. — Tegnap is azt mondta: »Csak friss levegőre, nagyságos asszonyom, minél előbb friss levegőre.« No hát Dombházán, gondolom, kaphatnátok elég friss levegőt.

Mama aztán megmagyarázta, hogy egészen más friss levegő és friss levegő közt különbség van, aztán. . .

És itt engem kiküldött.

— Szaladj csak ki, édes leányom, a kamarába, add ki Julcsának az aludttejes köcsögöket, vaját kell köpülni.

Tudtam már, hogy mikor engem a kamarába küld a mama, azalatt bizonyosan rólam lesz szó s a mama megint elmondja, hogy ez a leány már tizen-nyolc éves, ha férjhez akarjuk adni, hát emberek közé kell vinni, másképen itt penészedik meg a nyakunkon.

Ismerem már a mama elveit. Fürdőn legkönnyebben köt az ember ismeretséget. Zsoldos Tini is ott lett menyasszony, Csalányi Margit is. De nem kell a nagy fürdőhelyekre menni, mert oda csak a mágnások mennek, meg a zsidók, hanem olyan kisebb fürdőre. Itt van például ez a Rozgony-Füred.

Mikor a szobába visszatértem, csakugyan az a rozgony-füredi prospektus volt az apa kezében s oly komoly, jóakaró tekintettel nézett rám apa, mintha azt akarta volna mondani: »ne félj, édes leányom, nem hagyunk megpenészedni.«

Jól ismertem már azt a prospektust, a mama sokszor elolvasta. Kedvelt találkozó helye Gömör megye s a szomszédos vármegyék birtokos családjainak. Mikor idáig ért a mama az olvasásban, itt mindig megállt és elgondolkozott. Azt hiszem, ezzel csalogatták lépre a legtöbb vendégét ennek a híres fürdőnek, mely különben »a legmodernebb izlés szerint berendezve s kitűnő konyhával ellátva« várt bennünket, hogy oda siessünk.

Képekben ábrázolva is láthattuk a palotákat, melyekben lakni fogunk, »Klotild villa,« »Hildegard villa« és más regényes nevek alatt. Aztán láthattuk középen a csónakázó tavat is, a mire azt mondta a mama:

— Milyen jó, gyerekek, hogy uszni tudtok.

Tudniilik abból a föltevésből indult ki, hogy okvetlen a vízbe potyogunk, a mi az én paj-

kos öcsémre nézve nem is látszott alaptalan föltevésnek.

A tó fölött egy hegytetőn még valami váromladék tűnt elő, a miről a prospektusban olvashattuk, hogy az a híres Rozgonyiaknak, a Hunyadi család leghivebb barátainak volt a vára.

Ez a nagybecsű történelmi emlék mamát mélyen meghatotta, mert a Hunyadi családnak ő is hive volt s a »Csehek Magyarorszáiban« legkedvesebb könyvei közé tartozott.

Mindez együtt véve: a Rozgonyiak vára, az ózondus levegő, a modern berendezés, a gömői és más szomszédmegyei birtokos családok, a kik közt csak akad nőtlen fiatal ember, — mindez a sok előny, támogatva a mama nem csekély ékesszólási tehetségétől, annyira súlyosan esett a latba Rozgony-Füred javára, hogy apának lehetetlen volt be nem látni, milyen szerencse az, hogy mama fölfedezte számukra ezt a kiváló helyet.

Apa szeretett volna ugyan előbb tudakozódni mert nem sokat bizott az ilyen új telepekben; de mama figyelmeztette a prospektusban foglalt intésre, hogy lakás végett méltóztassék minél előbb intézkedni, mert a fürdőigazgatóság legjobb akarata mellett sem képes a később jelentkezők igényeit kielégíteni.

Irtunk hát azonnal s harmadnapra megkaptuk a választ a Klotild és Hildegard villák s csónakázó tó képével diszitett levélpapíron. Még választhatunk a nevezett két villa szobái közül. Az egyikből szebb

a kilátás, a másik azonban nagy fedett verandával dicsekedhetik, mely esős időben társalgó helyül szolgál az ott lakóknak.

— A fedett verandát, mindenesetre azt — döntötte el a mama.

Mert a mama előrelátó s tudja, hogy nagyon jó, ha van valami hely, a hol esős időben a fiatalok összejöhetnek zálogosdit játszani. Molnár Irén is ugy ment férjhez, hogy a zálogosdiban egyszer megcsókolta a mostani ura s többé el nem eresztették Molnárék azt a fiatal embert, míg csak az oltárhoz nem nem vezette Irént.

De én nem akarok ugy férjhez menni, s nem is tudom, miért gondoskodik rólam oly nagyon a mama, mikor én bizonyos vagyok arról, hogy ha majd itt lesz az ideje, eljön valaki Dombházáról, a ki már régen megígérte, hogy várni fog rám. Hanem erről még nem szabad tudni sem a mamának sem apának.

Addig hát csak hadd hurcoljon a mama magával a fürdőre. Becsomagoljuk a sok ruhát a kosarakba s fehér és kék csikos sapkát veszünk a kis öcsémnek, amit nem akarnak föltenni, mert az iskolatársaik kinevetik, de a mi nagyon distingvált kinézést fog adni nekik majd a fürdőn.

Végre elindultunk. Apa kikisért a vasúthoz, mert neki nem lehet velünk jönni, ő most szüneti bíró s az egész nyáron a királyi táblán kell maradnia, hogy annak a sok pörlekedőnek, a kiktől nyüzsög az egész ország, igazságot szolgáltatasson, a mibe pe-

dig ugy sem nyugszik bele egy sem, hanem mind feljebb viszi a kuriára s ha még tizenkét hely volna, a hova feljebb vihetné, hát fölvinné mind a tizenkét helyre.

Szegény apát hát itt hagytuk. Beadta hozzánk a kupéba a kalapskatulyákat, megcsókolt mindnyájunkat, azt mondta a fiuknak, hogy jól viseljék magukat, engem a kis aranyos leányának nevezett, aztán elváltunk, mama sirt egy kicsit, mert azt hiszem, még most is szerelmes apába, ki bizony még most is csinos ember, habár kissé őszül is a haja meg a szakála.

Az uton semmi más nevezetes eset nem történt velünk, csak az egyik kalapskatulyát veszítettük el. De maradt még három, a mi gondolom, elég lesz Rozgony-Füredre, hogy az összes Gömör vármegye bámulatát és irigységét felköltsük velök. Mama azonban vigasztalhatlan volt, mert egy elegáns kalap soha sem pótolható egy másik által, meglévén a saját külön jellege, mely a szerint ad különböző, majd kackiás és kihívó, majd szerény vagy naiv, gyermeteg, majd meg komoly, büszke vagy más efféle alakulást az arcz physiognomiájának, a mi egész tudományos rendszer, mint a mama mondja.

Mikor kiszálltunk az utolsó vasuti állomásnál s kérdezősködtünk Rozgony-Füred felől, a vasuti tisztviselő, a ki ott állt, olyan furcsa képpel nézett reánk, mintha sajnálna is, meg ki is akarna nevetni bennünket:

— Rozgony-Füredre tetszik menni?

— Oda, — mondtuk mi kissé megszeppenve, mert rosszat kezdtünk sejteni.

De a vasutas ur nem szólt semmit, csak kiáltott egy embernek, a ki nagy hajlongások közt bejött s tizszer is elmondta, hogy a kezünket csókolja. Széles ezüst paszomántos sapkát viselt, melyet kezében tartott; nagy betükkel volt rajta olvasható: Rozgony-Füred.

A kocsi már várt minket. Az ezüst paszomántos ember segített a kocsisnak és a vasuti szolgának málháinkat fölrakni, a mikkel megtelt egy másik szekér, aztán egyenként fölsegített minket a kocsiba, ő maga fölült a kocsis mellé, mind a három kalapskatulyánkat az ölébe vette s megkérdezte:

— Kezeiket csókolom, indulhatunk?

A mama nyájasan intett, hogy indulhatunk. Ismét jobb véleményt kezdtünk táplálni Rozgony-Füred felől.

Gyönyörű erdőkön mentünk át. A bükkfák élénk zöldjébe itt-ott belevegyült a fenyők sötétebb színe. A tisztásokat virágos pázsit borította s tarka lepkék és zümmögő méhek repkedtek kocsink körül.

Másfél órai kocsikázás után megérkeztünk a fürdőhelyre. De milyen keserű csalódás várt bennünket! A pompás Klotild és Hildegard villák nagy csürökhöz vagy granáriumokhoz hasonlítottak,

melyeket léczből tákolt erkélyekkel fölcifráztak hogy svájci házakat csináljanak belőlök.

Később megtudtuk, hogy ez itt tulajdonkép vashámor volt, de mikor három év előtt megbukott a részvény-társaság, valami élelmes vállalkozónak az a gondolata támadt, hogy fürdőt csinál belőle. A műhelyeket, raktárakat szobákra osztották, aztán találtak hozzá gyógyhatásu vizet, a vízhez meg egy doktort, a ki illendő honorariumért megelte lenne a kényt, a jódot, a vasat és más szükséges alkatrészeket.

Igy fölszerelve megindult a kalóz hadjárat, üdülést kereső ártatlanok rabszìjra füzésére. Már tetemes számmal voltak itt ilyen szerencsétlenek kiket a hirlapokban megjelent magas színvonalon álló hirdetések s a prospektus remek képei csalogatták ide. Szemmel látható kárörömmel fogadtak bennünket.

A mama nagyon bosszankodott s mindjárt vissza akart fordulni. Az a két földszinti szoba, melyet a Hildegard villában számunkra fentartottak, a legnyomoroságosabb két szoba volt, a mibe valaha fürdővendéget bedugtak, hideg és nedves mint a pince s lent a falnak alsó részén kiütött a penész.

Az ezüstpaszomántos ember, a ki itt a fürdőben valami afféle közép állást foglalt el, félig mint szolga, félig mint felügyelő, váltig erősítette hogy ez a két legszebb szoba, tetszik látni, hogy

diván is van benne, nagy tükör is, tavaly a nógrád-megyei alispán családja lakott itt.

De a mama nem hagyta, hogy becsapjanak bennünket, inkább visszamegyünk azonnal. Arra aztán kaptunk a Klotild villa emeletén két szobát, a hol nem volt ugyan sem diván, sem nagy tükör. de legalább szárazak voltak. Az ezüstpaszomántos ember különben fölfedezte ennek a lakásnak a nagyszerű előnyét is:

— Tetszik látni, kezét csókolom, ezt a felséges kilátást?

Mi ugyan nem igen láttunk egyebet mint nagy szemétdombokat vas salakból és bányatörmeléből, a mik még ott maradtak a hajdani hámor idejéből; de nem bántuk, oly fáradtak voltunk már s különben is elhatározta a mama, hogy nem maradunk itt, csak épen holnap, holnapután, míg kipihenjük magunkat.

II.

Mama ki sem akart jönni a szobából, látni sem akarja ezt a gyalázatos fészket, a hová ily álnok módon csaltak bennünket; minthogy azonban éhesek voltunk s az ajtónkra kifüggesztett értesítés szerint a szobában étkezőknek 50°/_o-kal drágábban számítják az ételek árát, a mi szemtelen rablás, mint a mama kijelentette, hát mégis csak kénytelenek voltunk lemenni az étterembe.

A mama fölvette a szürke foulard ruháját a valódi csipkéekkel, reám a pélerin-galléros crême-szin kashmirt adta, mert az első megjelenéstől sok függ. A fiuknak fejökbe nyomtuk a fehér és kék csikos sapkákat, a mama még egyszer szemlét tartott fölötünk; aztán elindultunk.

A vendéglő egy nagy deszkaépület volt, olyan félszer féle, egy oldalán egészen nyitva, de a meztelen deszkafalak igen ügyesen betakarva fenyő gallyakkal s közben apró nemzeti zászlócskákkal díszítve, a mi mutatta a hazafias érzés bensőségét, mely egy korcsmárosnak mindig hasznára válik.

Mikor az étterembe beléptünk, már sokan ültek ott az asztaloknál s jókedvűen beszélgettek, a mi mamát ismét fölbosszantotta, mert igazán megfoghatatlan, hogy maradhatnak az emberek ilyen nyomorult helyen s hogy lehetnek még a mellett jókedvűek is.

De az a tapasztalat, hogy megjelenésünk hatást tett, némileg mégis kiengesztelte a mamát s mikor hallottuk, hogy a szomszéd asztalnál valaki azt mondja a mellette ülőnek: »Isten uccse, nagyon szép leány,« a mi alatt világos, hogy csak engem értett, már akkor a mama nyájasabb szemmel kezdte tekinteni ezt a helyet, mely talán mégsem annyira gyalázatos, mint első pillanatra látszik.

Azt ugyan nem tudtuk, kiféle, miféle az a fiatal ember, kitől az a megjegyzés eredt; de beszédmódjának erőteljességéből ítélve a mi az istenuccsékben nyilvánult, azt sejtettük, hogy valamelyik

gömöri vagy szomszéd vármegyei birtokos családhoz tartozhatik.

S a mamának megvillant ekkor az eszében, hátha a prospektusnak ez az egy pontja még sem hazugság. Mert nincs olyan hazug ember, a ki néha igazat ne mondana, még ha fürdői prospektust készít még akkor is. És miért ne lehetne Rozgony-Füred csakugyan találkozó helye Gömör és a szomszéd vármegyék birtokos családainak?

A mint szétnézett a mama, valóban többrendbeli zsiros és gyűrött kalapokat látott, melyek gentry ifjuság jelenlétére engedtek következtetni, ámbár mai napság már semmi sem biztos és fiatal kereskedő segédek s tűzkárbiztosító ügynökök is csak úgy összegyűrik a kalapjaikat.

Mig a mama ezen törte a fejét, egy igen elegáns öltözetű fiatal ember, kinek a kezei még fehérebbek voltak mint a mamáé meg az enyém, pedig bizony mi is gondot fordítunk rá, óda jött hozzánk s bemutatta magát, hogy ő a fürdőorvos. Nagyon örül, hogy szerencséje lehet, hirünkből már ismer, apában már régóta tiszteli a magyar birói kar egyik mélytudományu oszlopát s úgy tetszik neki, mintha minket is lett volna már szerencséje látni a fővárosi elitebálakon.

A mama megjegyezte, csak két bálban voltam eddig: a jogász bálban és a pestmegyeiben. S bámulatos, hogy most már milyen világosan emlékezett a fürdőorvos ur: csakugyan abban a kettőben. Hogyne

emlékezne? Hiszen ha szabad kifejezést adnia az általános véleménynek, a fiatal emberek nagy többsége engem tekintett a bál királynőjének.

No no, ne hizelegjen, — fenyegette a mama a doktort, de olyan nyájasan, hogy azzal még jobban fölbátorította.

Én azonban meg akartam neki mondani egyenesen, hogy az nem igaz, mert ott sokkal szebb leányok voltak mint én és engem észre sem vett senki; de a mama nem engedett szóhoz jutni, mert mint otthon később megmagyarázta, mindig jó az, ha egy fiatal leányról azt hiszik, hogy egy fővárosi elite-bálon ő volt a bálkirálynő, még ha az nem is igaz.

De mondott a doktor még több olyat is, a mi nem igaz; sőt ha nagyon szigorú lennék, azt mondhatnám, hogy egy szót sem mondott, a mi igaz. De oly kellemesen tudott elbeszélgetni, hogy még én is szívesen hallgattam, pedig nem szeretem a hazug embereket s ha szerit ejtethem, reájok pirítok, mely rossz tulajdonságomért a mama már több ízben megrótt.

A doktorral hát megkötöttük a barátságot. Már az első negyedórában úgy beszélgettünk egymással, mintha régi jó ismerősök lettünk volna. A doktor mindnyájunkra kisütötte, hogy valakihez hasonlítunk, a kire ő nagyon kedvesen emlékezik. A mama egészen olyan, arca, hangja, az az előkelő mozdulat, egészen mint Szerémy báróné, a ki a

mult nyáron itt volt. Én szakasztott képmása vagyok Gilányi Izidora comtesse-nak, a ki szintén itt volt tavaly. A fiukat pedig majd megszólította, mikor beléptek: azt hitte, a kis Kálnoky gróf-fiuk.

Én csak nevettem rajta, de a mamának, láttam, hogy tetszik, ámbár nem szenvedheti a mágnásokat, csak az egy Andorffy grófnét, mivelhogy több mágnás ismerősünk nincs, hanem ezt az egyet aztán nagyon, de nagyon szereti s mindig elhivja a páholyba, ha a népszínházba megyünk, a mi jól esik szegény asszonykának, mert tőlük bizony nem igen telik; az ura olyan kis hivatalban van.

Ugy hiszem, legkellemesebb volt mégis a mamának az, hogy a fiuk a Kálnoky gróf-fiukhoz hasonlítanak. Mert eddig mindig attól félt, hogy inkább holmi ágról szakadt utcai suhancokhoz hasonlítanak, amennyiben szörnyű ellenszenvet tanusítottak a mosdás és fésülködés iránt s a ruha szinte leégett róluk; arra meg talán soha sem volt még eset, hogy összes gombjaik helyükön maradtak volna egy egész napig s tudom, hogy lesz nekem mit varrni a nyáron, csak egyszer neki szabaduljanak.

Most azonban, a sok idegen látásától kissé megdöbbenve, szép csendben ültek helyeiken. Csak Ödön szurkálta villájával az abroszt, de azt is abba kellett hagynia, mikor elvettem tőle a villát. A doktor megkínálta őket szalon-cukorkákkal s biztosította a mamát, hogy ez kitűnő hely lesz a fiuk egészségére

nézve. Ennek a levegőnek s ennek a víznek páratlan a gyógyhatása, olyan erősítő, olyan idegedző.

— Nézze meg, nagyságos asszonyom, az a fiatal ember minden évben ide jön.

S egy hatalmas athléta alakra mutatott, a ki egy sarok asztaltól ép akkor kelt föl.

A mama jól tudhatta, hogy a mi két fiunk soha sem lesz óriás; de melyik anya az, a ki ne szeretné, hogy óriások legyenek a fiai?

Láttam, hogy ez motozkál a mama fejében. De valami más is, mert most egyszerre azt kérdezte az orvostól:

— Ki az a fiatal ember?

— Földbirtokos a környékből.

Az orvos megmondta a nevét is.

A mama arca kiderült. Láttam, hogy hová céloz, ámbár úgy tett, mintha egészen közönyösen kérdezné:

— A családja nincs vele?

— Nőtlen — viszonzá az orvos.

S aztán sima, behizelgő hangjával hozzátette:

— Ha megengedi nagyságos asszonyom, hogy bemutassam . . .

De már akkor az az ur eltávozott s az orvos nem siethetett utána.

— No majd máskor, — mondta a mama kegyesen.

Mialatt magamban mérgesen gondoltam:

— No csak az kellene még, hogy engem ennek az óriásnak kössenek a nyakába.

Mikor a vacsoráról haza mentünk, a mama így szólt hozzám:

- Nagyon kedves ember ez az orvos.

Egy darabig aztán hallgatott; kiszedegette a kofferokból, a mire gondolta, hogy szükségünk lesz, s végre ismét megszólalt:

— Ha tudnám, hogy csakugyan olyan hasznos a fiuk egészségére.

Most már láttam, hogy mi lesz a vége. Lefekvés előtt még egyszer így szólt a mama hozzám:

— Elhamarkodtuk a dolgot. Nem kellett volna mindjárt azt irni apának, hogy visszamegyünk. Előbb meg kellett volna próbálni. Hiszen akármilyen helyen is kiállhatja az ember egy ideig, azt mondják, még a pokolban is.

— Hát próbáljuk meg mama — mondtam én, mert láttam, hogy csak ezt várja.

— A kedvedért nem bánom, — mondta a mama. S tudtam, hogy holnap apának is azt fogja irni, hogy az én kedvemért, maradtunk és apa otthon csóválni fogja a fejét:

— Ej, ej, az a kis leány . . . no de az ő dolga.

Persze, hogy az én dolgom, lelkelem apám; de ne féltsd te a te kis leányodat. Van nekem eszem.

III.

Másnap reggel igen kellemes zaj ébresztett föl. A cigányok huzták ablakunk alatt. Kiugrottam az ágyból, hamar egy kendőt borítottam a fejemre s kissé fölhuzva a leeresztett függönyt, kilestem az ablakon, a mi talán nem is illett ilyen tizennyolc éves nagyleánynak; de vigyáztam, hogy meg ne lássonsenki.

A mama kinevetett és megszidott engem, de ép oly kíváncsi volt mint én s meg nem állhatta, hogy meg ne kérdezze, kit láttam oda lent.

— Senkit, mama, csak a cigányokat.

Hitte is, meg nem is. Láttam, hogy szörnyen szerette volna követni a példámat s kikandikálni az ablakon, de restelte előttem. Kimentem hát a másik szobába, hogy az anyai tekintély sérelme nélkül megtehesse, a mit bizonyosan meg is tett, de nekem nem szólt róla.

— Föl, fiuk! — ébreszgettem a másik szobában a kis öcséimet. — Nem halljátok a zenét? Ki jön velem táncolni?

Igazán olyan jó kedvem volt, hogy szerettem volna táncra penderülni. Persze nem ezekkel az álmos gyerekekkel, a kiket mennél jobban költögettem, annál elkeseredettebben bujtak a paplan alá, míg csak a mama nem jött s ki nem zavarta őket.

— Vétek az ágyban maradni ilyen gyönyörű reggel.

A fiuk nem bánták, vétek ide, vétek oda; csak-hogy nem maradtunk a puszta szónál, hanem a tettek terére mentünk át. Kiráztuk őket a paplanjaikból, aztán megmosdattuk, a mi heves ellenszegülés után sikerült is. Diadalmasan fölhozattuk velök az uj sárga cipőiket, azzal az utasítással, hogy be ne merjenek menni a harmatos föbe s reájok adtuk a fehér matróz zubbonyokat, lelkükre kötvén, hogy a ki összepiszkolja, az nem kap ebédet, a mivel szoktuk őket ijesztgetni, de a minek, azt hiszem, már nagyon kevés foganatja volt, mert jól tudták, hogy soha sem teljesül.

Aztán siettünk magunk is felöltözni.

Mikor kimentünk, bámulva nézett reánk a szobaleány :

— A nagyságáék kimennek ?

— No persze, sétálni.

— Sétálni ?

Nem értettük, hogy miért bámul azon oly nagyon. De nem kérdeztük.

A pincér, a ki a reggelinket hozta, szintén bámulva meresztette reánk szemeit.

Mama nyugtalan lett. Talán az öltözetünkön van valami különös ? Nem találtunk semmi különöset, a mi megbámulni való lett volna. Pedig láttuk, hogy még a konyha ablakból is utánunk báméskodik valaki.

No hát csak bámuljanak., mindegy, nem törődünk vele, megyünk sétálni. Elindultunk. Künn minden csöndes volt, egy élő lelket sem láttunk sehol.

A nap ragyogott az égen. A fűben mintha gyémántok lettek volna szótszórva; a bükk- és szilfák lombjai közt átszűrődtek a napsugarak s zöldes verőfény játszadozott a lombok alatt, míg odább, a mint a fenyvesbe értünk, egyszerre homály és hűvösség csapott meg.

Igazán gyönyörű reggel volt. Tele tüdővel szívtuk magunkba a friss levegőt, a falak közül kiszabadult városi emberek mohó örömeivel.

Tarka gyíkok sütkéreztek a hegy kövecses oldalán, a hová oda sütött a nap s a mogyoróbokrok közt fürgén szökött át egy mókus, föl a legmagasabb fenyőfára, onnan tekintett le ránk. bozontos farkát billegtetve, mintha csufolódnék velünk. Sűrűn piroslott a földi eper a bokrok tövében s legyezőalaku páfrányok és halványkék harangvirágok emelkedtek föl a nedves, mohos földből.

Csak embert nem láttunk semerre.

— Igazán különös, — vélte a mama. — Vajjon merre sétálhatnak?

Hosszu bolyongás után végre találkoztunk egy emberrel. De milyen emberrel! Magas, sovány, mogorva képű férfi volt, kalapja mélyen a szemére huzva, nyaka a kellemes idő dacára is nagy sálba bepólyázva. Mikor megpillantott bennünket, egy percig megállt s reánk bámult.

Ez is? Hát ugyan mi van rajtunk bámulni való? Szinte kedvem lett volna megkérdezni ettől az urtól. De fölösleges volt azért a mamának megijedni.

Az az ur messziről kikerült bennünket s neki ment egy bozóttal félig benőtt, elhagyott ösvénynek.

Aztán ismét nem láttunk senkit. A mama ideges lett s végre visszafordultunk.

A Klotild-villa előtt már akkor künn találtuk az urakat. Ött ültek a három vén bükkfa alatt az árnyékban, lócákon, asztalok körül és kártyáztak. Egy másik csoportot ott láttunk a nyitott félszerféle étteremben. Azok is kártyáztak.

De nőket nem láttunk künn sehol. Azok ott bujkáltak a folyosókon, hálóköntösben, papucsban, fésületlen, egy sarokban összeültek ketten, hárman, meghuzódtak az erkélyeken vagy szobáikban ültek az ablakoknál s nézték a bápyatörmelékből fölhányt nagy szemétdombokat s várták míg dél lesz, hogy felöltözenek s ebédelni menjenek.

— Hja, lelkem, ez így szokás, — magyarázta nekünk később Juci néni, a kivel itt ismerkedtünk meg s a kivel rokonok vagyunk valamikép, de igazán nem tudom, hogy mikép.

— Bolond szokás, — mondta rá a mama.

Juci néni vállait vonogatta :

— A hogy vesszük, lelkem. Neked mulatság csatangolni a harmatos fűben; mi addig harisnyát kötünk, vagy asztalterítőket himezünk.

— Hát a friss levegő? — szólt a mama.

— Oh, a friss levegő? Azt csak a budapestiek találták ki. Van itt egy ügyvédné, meg egy másik fiatal asszony a fővárosból, Azok is ugy kezdték, mint

ti, minden reggel felöltöztek, kimentek; de mikor látták, hogy senki sem szalad utánuk s a férfiak itt kártyáznak, hát abba hagyták a reggeli sétát.

Láttam a mama arcán az aggodást, hogy attól fél, vajjon nem azt fogják-e gondolni róluk is, hogy csak azért sétálnak, hogy valaki utánok szaladjon? A mama egyáltalában nagyon sokat ad a világ ítéletére s ha itt az a tisztességes nők szokása, hogy délig lomposkodnak hálóköntösökben, vajjon illik-e áthágnunk e bevett szokást?

A mama majd reám tekintett, majd meg Juci, néni-re, mintha azon töprengene, vajjon a friss levegőt vagy a rozgonyfüredi közvéleményt becsülje-e többre?

De végre is győzött a friss levegő, mert a mama bármennyire szigorú is az illem és a bevett szokások dolgában, a gyermekeit mégis jobban szereti s a mi egészségünkért még arra a nagy áldozatra is képes hogy valami helytelent kövessen el a bevett szokások ellen.

Szerettem volna tapsolni örömemben s azt gondoltam magamban: no mama, törünk mi még több részt is a bevett szokások chinai falán.

IV.

Most már Juci néniről szólok, mert ez igazán érdekes személy.

Azt hiszem, rokonságban áll a fél Magyarországgal. Vagy talán az egészszel is. Születésére nézve

Gedeöffy leány (eö-vel és dupla f-fel), a boldogult ura pedig Soóskúthy volt (két ó-vel és th-val). S ez a két familia iszonyu házasságszomjas nemzetség lehetett, mert Tiszán innen Dunán innen, Tiszán tul, Dunán tul, mindenfelé házasságokat kötöttek. Még Erdélyben is vannak rokonaik.

És ezt a rengeteg rokonságot mind elő birja számlálni Juci néni az ujjain. Csak ugy peregnék a nagyapák, nagyanyák, nagybácsik, nagynénik és azoknak mindenféle lemenő, fölmenő meg oldalrokonsága. Milyen jártas a családi leszármazások e rémséges labyrinthusában Juci néni! Milyen biztosan sétal a nemzetségfák ágain, egyikről a másikra át!

Csodálatos tudomány. Én meg nem birnám tanulni annak a temérdek névnek századrészét sem, a mivel a Juczi néni feje tele van s szörnyen félnék, hogy eltévedek a közt a sok ösapa és ösanya közt. De ő mind ismeri s nem tudnánk neki olyan családot nevezni, a melynek a geneológiájában otthon ne volna.

Az egész fürdőben csak Juci néni a neve. Természetes, hogy a fürdővendégeknek fele vagy innen, vagy onnan, de valahonnan rokona.

Nem mindenki szereti ugyan s némelyik szivesen elengedné a rokonságot, mert egy csunya, lompos vén asszonynak, a ki falusi módra, mint valami kántorné, fekete kendővel beköti a fejét, bizony nincs mit dicsekedni a rokonságával; de félnék tőle a rossz nyelve miatt s hízelkednek neki, mig ő bezzeg nem

válogatja a szót s ugyancsak gorombáskodik, ha rossz kedvében találják.

Ugy ismerkedtünk meg, hogy szomszédok vagyunk, a mienk mellett van a szobája s mindjárt az első délelőtt megígérte a kis öcsémnek, hogy megbíbalja a hajukat, ha mindig az ő ajtaját döngetik a lapdával.

— Megmondhatjátok az anyátoknak is, ti kis Kálnóky grófok, vagy micsodák.

A mama kiment, hogy a fiukat rendre utasítsa. Hát kit talált odakint? Egy bekötött fejű, kék kartonruhás asszonyt, a ki minden teketória nélkül megszólította :

— Bizony hugom, a kis grófokat jó lesz emberségre tanítani.

A mama elpirult és bámult, mire a bekötött fejű falusi asszony nyers nevetéssel odaszólt :

— Soha se szégyeld magad, hugom. Én özvegy Sóoskuthy Tamásné vagyok s rokonok is volnánk egymáshoz, vagy mi.

Megmagyarázta aztán, hogy miképen : melyik Soóskuthy nagyapának melyik rokonát vette el. Vagy megfordítva. Én már nem tudom bizonyosan s még egyszer megkérdezni restelem. A dolog azonban úgy áll, hogy valamikép csakugyan rokonok vagyunk.

A mama megörült, mert most már volt egy ismerősünk, a kihez fordulhatunk s aki fölvilágosítást tud adni egyről-másról.

— Mindenről, szentem, a miről csak akartok,

ajánlkozott Juci néni. — Ugy ismerek én itt mindenkit, mint a rossz pénzt.

Az már igaz, hogy mindenkiről tudott valami rosszat mondani. A szegény doktort, a ki tegnap oly kiválóan megnyerte a mama tetszését, úgy eláztatta, hogy nem maradt azon egy tiszta folt.

— Oh, a svihák! Hogy érti a módját. Alább nem is adja, mint grófnék, bárónék. Ugyan, lelkeim, ti melyik baroneszhez hasonlítotok? A gyerekeket nem is kérdezem, azt ugy is tudom, hogy legalább is Kálnoky grófok. Ez már a tizenegyedik vagy a tizenkettedik család, a melyiknek a fiai szakasztott olyanok, mint a Kálnoky gróffiuk. És amennyi bolond anyavan, mind lépre ragad.

A mama kissé restelte a dolgot s föltette magában, hogy nagyon hideg lesz, ha majd a doktorral találkozunk. De Juci néni megmondta, hogy csak addig tart az a harag, míg a doktorral nem találkozunk s míg újra rá nem kezdi a hizelkedést, a mint-hogy ugy is történt.

Hát még a többiekről mennyi rémitő dolgot mesélt el a Juci néni! Minden férfi, a ki a fürdőben volt, legalább háromszorosan megérdemelte az akasztófát s minden asszonyt javító házba kellett volna zárni. Pedig én csak csekély részét hallottam viselt dolgaiknak, mert mikor valami érdekes történet következett volna, akkor mindig elküldött a mama:

— Eredj csak édes leányom, nézd meg, hol kószálnak a fiuk.

Vagy :

— Keresd csak meg, lelkem, hol hagytam a zsebkendőmet.

Mindig akadt valami fontos megbízatás, a mit épen csak én végezhettem el.

Mama teljesen elszörnyedt, mert ő szegény egész életében sem hallott annyi rémséges dolgot, a mennyit Juci néni egy pár óra alatt el tudott mondani.

Nevezetes azonban, hogy mind e rémséges dolgok dacára Juci néni a legjobb egyetértésben és barátságban élt valamennyiökkel. Összezsókolóztak vele és örültek egymásnak s minden oldalról hallotam, mikor együtt mentünk ebédelni :

— Jó napot, Juci néni! Kezeit csókolom, Juci néni.

Mire vége lett az ebédnek, Juci néni kistitött már vagy féltucat rokonságot köztünk és a jelenlevők közt, mely örvendetes fölfedezés olyan jókedvre hangolta a mamát, hogy most már szó sem volt az elmenetelről. Annál kevésbbé, mert Juci néni pártfogása alá vett engem, s kijelentette, hogy ő gondoskodik rólam, hogy férjhez adjon.

— Talán bizony a tegnapi óriáshoz? — gondoltam magamban, mert láttam, hogy az az ember megint ott sompolyog az asztalunk körül.

De Juci néni mégsem ezt szemelte ki nekem, hanem másvalakit, a ki még nem volt ott, de el fog jönni. Valami rendkívüli fiatal embert, kinek már

puszta neve, ha fölemlítették, rezgésbe hozta az egész fürdői vendégsereget.

Láttam, hogy mindenfelé sugdostak a mamák, a leányok: el fog jönni? S milyen epedő pillantásokkal kísérték azt az egypár szót: vajjon el fog-e jönni az idén?

Senki sem tudta. Juczi néni ép oly kevésbé, mint a többiek. De szokott makacsságával erősen vitatta, hogy el kell neki jönni.

— Oh, Juci néni, bánom is én, akár eljön, akár nem jön! — mondtam vállvonítva.

— Nini, te kis figura! még mit nem beszélsz? — mondta rá Juci néni egészen megbotránkozva.

De én csak azt beszéltem, a mit igazán érzek és ha még százszor olyan híres is az a fiatal ember s valamennyi asszony és leány dobogó szívvel várja, én bizony nem várom s cseppet sem bánom, akár jön, akár nem jön.

V.

Igazán különös, hogy így fürdön mennyi jó barátnőre tesz az ember szert, a kiket később, ha a városban találkoznak, nem fog megismerni, vagy a kik minket nem fognak megismerni. De míg így együtt vagyunk, olyan nagy köztünk a barátság és a szeretet, hogy már nagyobb tán nem is lehetne.

Itt van például Szentgyörgyiné a három leányával. Nincs az a szivesség, a mivel el nem halmoznak bennünket; a három leány nem tud ellenni félnapig sem nélkülem, az anyjok mindig karöltve sé-

tálgat a mamával s csak azon sopánkodik, miért nincs egy fia, a ki engem elvenne, hogy aztán soha sem kellene egymástól elválnunk.

De majd ha a télen valami bálban találkozunk, a hol ott lesz az ő bárónéjok, a ki nem tudom én, miféle rokonuk, bezzeg fogja emelgetni a szemeihez a lorgnonját és sehogy sem fog emlékezni, hogy hol is láthatott minket, mint a hogy nem emlékezett tavaly Kerényiékre s nem fog emlékezni jövőben megint másokra. Mert még sok fürdőt bejárnak és sok ismeretséget kötnek, míg három olyan elszánt embert találnak, a kinek a nyakába sózhatják azt a három fenhéjázó leányt.

Aztán itt van nekem egy másik kedves barátnőm, a kivel hajdan együtt jártunk iskolába az angol kisasszonyokhoz. Emlékezem, hogy ott ki nem állhattuk egymást; de most a nyakamba ugrott, amint meglátott s összecsókölt:

— Oh, milyen kimondhatlan örülök, hogy találkoztunk. Milyen gyönyörű lettél, mióta nem láttalak! Mily aranyos vagy!

És tapogatta a hajamat.

— Milyen felséges hajad van! Milyen sűrű, milyen nagy, mint a mesebeli tündérkisasszonyoknak, kiknek ha leeresztik, sarkukig ér.

Mindjárt láttam, hogy azt nézegeti, igazán az én hajam-e, vagy csak hamis haj?

Aztán átölelte a derekamat s mindenféle kedves néven szólított;

— Cicám, mucikám, aranyosom!

Pedig csak azt akarta tudni, hogy karcsubb vagyok-e, mint ő.

Persze, hogy ő volt karcsubb, mert én úgy be nem fűzném magamat, hogy alig tudjak lélegzeni és sárguljak-zöldüljek belé. Csak tessék, a kinek tetszik.

Aztán összebarátkoztunk Bordácsékkal, Vámosyékkal, Tülkösékkal, meg a többivel, a kik mind megígérték nekünk, hogy ha Budapestre jönnek, meglátogatnak, de soha felénk sem jöttek és mi is megígértük nekik, hogy meglátogatjuk, de soha sem fogjuk meglátogatni.

A leányok gyűrűket, karpereceket cseréltek egymással s olyan égő sziveket és nefelejts koszorukat rajzoltak a nevök aláírásával, hogy az ember azt hitte volna, ezek soha sem felejtik el egymást s megszakad a szivök, ha sokáig távol lesznek egymástól, a mi azonban tudtomra egyikkel sem esett meg.

A cicuskával, a mucuskával sem, a ki pedig úgy belém csimpajkozott, mintha soha sem akart volna elereszteni s mindig csókolgatott és ölelgetett.

Még a mamája is csak úgy áradozott a nyájasságtól. De Juci néni azt mondta reájok, hogy ravasz macskák, nem kell nekik hinni.

A két fiatal budapesti asszonytól, az ügyvédnétől meg a másiktól is óvott bennünket. Isten őrizzen, hogy barátságba keveredjünk velök. De úgy láttam, hogy azoknak sem igen kellett a mi barátságunk. Azok csak a férfiak társaságában találták magukat

jól. Juci néni rettenetes dolgokat mesélt róluk. Minden ebéd után kuglizni mennek az urakkal, ott cigarettára gyujtanak, sőt egy-egy pohárka cognacot is ittak már néhányszor az urakkal.

Mi többi nők bezzeg nem keveredtünk össze az urakkal. Azt a négy-öt fiatal embert kivéve, a kik a két fiatal asszonynyal kuglizni jártak, a többi férfi ebéd után újra leült kártyázni s mi leányok és asszonyok magunkban maradtunk, szigoruan elkülönítve a férfiaktól, mint akárcsak Törökországban.

Néha vetődött közénk egy-egy vakmerő s azt majd szétszedtük, olyan kapós lett egyszerre. Egyizben az én Góliátom is, a ki már előbb bemutattatta magát a doktor által, hozzánk csatlakozott.

A mama nagyon nyájasan fogadta, a mi szükséges is volt, mert igen félénk természetűnek látszott, olyan óriás létére is. De a mama kivette belőle a szót. Elmondta, hogy itt egészen közel lakik, csak másfél óra s minden héten átkocsikázik egy pár'napra. Megkérdezte, szeretem-e a szép lovakat s a falusi életet?

— Persze, hogy szeretí, rajong érte, — felelt helyettem a mama.

A mi igaz volt, de én mégis haragudtam érte, mert miért szükséges azt tudni ennnek a Góliátnak. Már most csak azért is durcás képet csináltam s föl tettem magamban, hogy olyan feleleteket fogok neki adni, hogy elmegy a kedve.

De nem kellett megerőltetni magamat, Szentgyörgyiék hamar levették a nyakamról a gondot;

elkaparitották az én fiatal emberemet. Mind a három leány olyan idyllikus hajlamu lett egyszerre s ugy bele szerettek a szép falusi természetbe, a zöld mezőkbe, a kis libákba, a káposztás kertbe s mindabba, a mi vele jár, hogy gyönyörűség volt hallgatni őket.

A mamájok kontrázott nekik s diadalmas pillantással méregette az én anyámat, mintha azt akarta volna mondani:

— Szegény barátném, sajnállak, de nem tehetek róla, hogy az én leányaim olyan elragadók s a tied olyan homályban marad mellettök.

A mama megis boszankodott s este meg is pironogatott engem. Hosszu leckét tartott a jónevelésű leányról, a ki kellemes és szeretetreméltó mindenki iránt, mert soha sem tudhatni, hogy a gondviselés kit szánt nekünk.

Teljes megadással hallgattam a mama leckéjét, ámbár magamban azt gondoltam, hogy nekem bizony a gondviselés ne szánjon mást, mint a ki nekem tetszik. Ez az óriás pedig semmikép sem tetszik, hát csak tartsák meg maguknak szerencsésen a Szentgyörgyi leányok, ha ugyan meg birják tartani s el nem koboza tőlük valamelyik másik jó barátnőnk.

Mert nagy a versengés. Ha egy akkorka fiatal ember, mint az ujjam ide vetődnék, még az is hallatlan szerencsével dicsekedhetnék. A napokban egy ötvenöt éves agglégényt csaltunk el a kártyázóktól s valóságos diadalmenetben hordtuk körül. Egy kispap, a ki az anyját jött ide látogatni, harmadnapra,

levetette a reverendát és soha sem lesz belőle püspök, sem nagyprépost, úgy elbolondítottuk szegénynek a fejét.

Bizonyos, hogy ez igen szomorú állapot a leányokra és a leányok sorsát szívükön viselő anyákra, a kik abban a reményben jöttek ide, hogy tuladhatnak a leányaikon. Szidják is ezt e Rozgony-Füredet s már többen készülnek innen el. De a remény visszatartja. Hisz tulajdonkép még a saison elején vagyunk s még eljöhet az a bizonyos, a kit a mamák véleménye szerint a gondviselés szemel ki minden leány számára, de a kit, úgy látom, maguk is iparkodnak megfogni, mert vajmi gyarló biztosíték pusztán csak maga a gondviselés.

Itt maradnak hát továbbra is; de mindegyik biztatja a másikat, hogy csak el innen, ily módon remélvén, hogy örvendetesen meg fog fogyatkozni a leányok száma az Anna-bálra, a mikor mégis csak jönnek majd fiatal emberek.

Jönnek bizony. Akkorára itt lesz, vagy még előbb is a híres Pávay Kornél, a kit Juci néni mindig emleget s a kinek megérkeztét annyi dobogó szív várja.

VI.

Egyik legfőbb mulatságunk volt Rozgony-Füreden, kocsit várni, mely a vasuti állomásról késő délután szokott megérkezni. Ilyenkor nagy kárörömmel lestük az új vendégeket. Nini már megint egy, a

kit becsaptak, kettő, három, egész család, két család.

Néha két kocsival is érkeztek, úgy hogy megtelt a Klotild- és a Hildegard-villa minden penészes szobája. Láttuk a szegény emberek hosszúra nyult, elkeseredett ábrázatait. A nők kezeiket tördelték, a férfiak káromkodtak. A fürdőigazgatót kiabálták mind. De a fürdőigazgatót soha sem látta még senki. Az olyan volt, mint a Dalai Láma, a kiről sejtik ugyan a hívők, hogy létezik, de élő ember szeme előtt misztikus homály takarja el.

Mindent az ezüst paszomántos ember végzett el, az ő alázatos flegmájával számtalanszor biztosítva az illetőket, hogy kezeiket csókolja. A kinek nem kellett a Klotild-villa, vitték a Hildegard-villába s a ki nem volt megelégedve a Hildegard-villával, azt vitték a Klotild-villába. Valahol csak háltni kellett, a szabad ég alatt nem maradhattak; a vasut pedig — és erre építették a fürdő vállalkozói ravasz számításukat — csak másnap indult.

Úgy látszik, hogy alaposan ismerték az emberi természetet s tudták, hogy ha az ember már egyszer valahol helyre vergődött, nem könnyen szedi össze megint mindenféle cók-mókját, hogy újra neki induljon a bizonytalanságnak, mert hogy penészes szobákat még több helyen is fog találni az ember Magyarországon, az nagyon valószínű.

Aztán jött a fürdőorvos, ez a csinos, szeretetre-méltó ember, a ki fölfedezte ő nagyságaiknak bámu-

latos hasonlatosságát valamelyik grófnéhoz vagy bárónéhoz, valamint a család apró csemetéinek nem kevésbé csodálatraméltó hasonlatosságát fényes nevű grófi sarjadékokhoz.

A doktor urnak csak ez az egy fogása volt, de ez az egy hatalmas fogásnak bizonyult. Még mi is jó barátságban maradtunk vele s nem tudtunk rá megneheztelni. Ugyan ki is haragudnék meg azért, hogy Szerémy bárónéhoz, vagy Gilányi Izidora comtessehez hasonlítják, még ha kistül is, hogy abból a hasonlatosságból egy árva szó sem igaz, sőt talán a nevezett mágnáshölgyek sem léteznek a világon.

Igy szaporodtunk hát napról-napra, a helyett, hogy fogytunk volna. Természetes, hogy gazdagabbak lettünk új barátnőkkel is; mert az érkezettek majd mindegyikével barátságot kötöttünk. Csak kevesen maradtak e baráti köteléken kívül, a kik lenézetten ténferegtek magukban, kizárva a társaságból s félénken meghuzódva valami távoleső padon. Gondolom, ilyenek lehettek a régi zsidóknál a bélpoklosok, a kikről az ótestamentumban szó van. Falusi tanítók, adóhivatali tiszték, kereskedők és iparosok feleségei és leányai, a mennyiben ez utóbbiak százezer forintnyi vagyont nem szereztek, vagy legalább annak a látszatát nem bírják elhitetni az emberekkel, mintha szereztek volna.

Különösen feltűnt nekem egy szép fiatal leány a kit mindig magányosan láttam könyvvel kezében a fenyőfák alatt.

— Vajjon ki lehet? — törtem rajta a fejemet.

Mert az én rokonszenveimet mindjárt az első látástól kezdve megnyerte. Olyan kedves, ábrándos, szomoru arca volt.

Senki sem ismerte, még csak Juci néni sem, az ebédlőben sem láttuk eddig, hogy ebédre vagy vacsorára oda jött volna. Ugy látszott, hogy anyja vagy valami kísérője sincs.

— Na hiszen, lelkem, ha épen olyan nagyon kíváncsi vagy — szólt Juci néni., — én megtudom, hogy kicsoda micsoda.

Mit ne tudott volna meg Juci néni, ha akarta?

— Hát lelkem, biz az a vendéglősné testvérenek a leánya. Az anyja már nem él, az atyja valami szegény postatiszt lent az alföldön. Ide küldték egy kis hegyi levegőre a nagynénjéhez, mert olyan gyöngé. Beteges volt az elmúlt télen s az orvosok azt mondták, jó lesz, ha egy kis időt a fenyvesek közt tölt.

— Oh! mama, ne hagyjuk szegényt egészen magában — mondtam én.

Juci néni nagyot nézett:

— No csak az kellene még!

Neki bizony semmiféle familiája sem barátkozott vendéglősnékkal, meg azoknak a hugaival. Már azt csak kikéri, hogy az ő társaságába vezessük azt a leányt.

— S nektek sem fog valami nagy dicsőségeitekre válni, mondhatom — pattogott haragosan.

Mama habozott. Mert az én kedves anyámnak nagyon jó szive van ugyan, de fél, hogy megítélik s nekünk is megvan a mi bárónénk, az a szegény Andorffyné, a ki csak egy nyomoruságos kishivatalnoknak a felesége ugyan, de mégis báróné s meghallhatná, hogy mi itt a fürdőn, milyen ismeretséget kötöttünk. Aztán itt vannak Szentgyörgyiék. Mit mondanának azok? Meg azok a birtokos családok Gömörből, Tornából, a kikkel itt megismerkedtünk.

Én nem ismerem még a világot, vélte a mama nem tudom, hogy mit kíván az illendőség; ha nagyobb leszek, majd okosabb leszek és akkor meg tudom fontolni, hogy mivel tartozik kiki társadalmi állásának. Egyébként nem bánja, ha hébe-hóba beszédbe ereszkedünk vele, mert az embernek nyájasnak kell lenni az alárendeltebb állásuakhoz is; de semmiféle bizalmasság abból ne támadjon.

— Nem, nem, mama, — ígértem én.

Másnap aztán, mikor arra mentünk, a hol a fiatal leányka ült könyvébe merülve, mama megszólította:

— Mindig olvas, kisasszony?

A fiatal leány elpirúlt s zavartan tekintett ránk, de arcunkról bizonyosan csak jóakaratot és szivességet olvashatott, mert valami nagyon lágy, kedves hangon, a melyet életemben ritkán hallottam, felelt nekünk s felkelt a padról, melyen ült.

A mama egy pár nyájas kérdést intézett hozzá: mióta van itt? Hogy tetszik neki? mit olvas?

Mindenre oly okosan és kedvesen felelt, hogy

szerettem volna megcsókolni. Megmutatta a könyvet, melyet olvasott. Valami angol regény volt.

— Ah, kegyed angolul is tud, édes gyermekem? — kiáltott föl a mama meglepetve. — Ej, néha beszélgethetnének angolul Erzsikével.

Már tudnillik velem. A szép leány mosolyogva felelte, hogy nagyon szivesen.

Tudtam, hogy ez csak úgy kiszaladt a mamának a száján; de már vissza nem vonhatta.

Egyébként ez az angol nyelv nagyon kapóra jött. Ha Juci néni szemrehányást tesz vagy Szentgyörgyiék orrukát fintorgatják, elő lehet állni vele, hogy Erzsike csak az angol nyelvben gyakorolja magát azzal a kisasszonynyal s valami affélét is lehet sejtetni, hogy az ember nem kívánja azt ingyen.

De édes jó anyám, ez, nem a te szerető szivedből fog jönni, hanem a társaság kényszerít rá, ez a lelketlen bálvány, melyet én megvetek, nem bánom, akármilyen oktondi kis leánynak tartotok is a miatt.

VII.

Még nem említettem, hogy a reggeli sétánkat naponként folytattuk, ámbár csak magunkban mentünk ki a mamával meg az öcséimmal.

Ilyenkor gyakran találkoztunk azzal a szép fiatal leánynyal. Nem járkált, csak ült egy fenyőfa alatt és mindig olvasott.

A mama nyájasan megfenyegette:

— Sok lesz!

A szép leány elpirult és mosolygott. De nem tette le kezéből a könyvet. Mohón nyelte a sok angol, német, francia, magyar regényt.

— Ha az édes anyja élne, bizonyosan nem engedné, — mondta nekem a mama, mikor tovább mentünk.

S kétszer vagy háromszor is utána tette sohajtva:

— Szegény árva!

De sétálni azért soha sem hívta velünk a mama, mert hát azt mások is megláthatták volna. Néha leültünk melléje a padra s beszélgettünk. Láttam, hogy jól esik neki, mert senkije sem volt szegénykének. A nénjének egész isten adta nap nem jutott egyébre ideje, mint arra, hogy a szakácsnéval veszekedjék s a pincérekre ügyeljen, nem csalják-e meg.

Meg sem foghatta, mire való az az ostobaság a könyvekkel. Jobb lenne bizony, ha kissé a gazdaszszonykodás után nézne Iduska, annak több hasznát venné. A bácsi is úgy vélekedett, hogy többet kellene mozogni, tenni-venni, sűrögni-forogni. Az aranygyűrű nem esik le azért senkinek az ujjáról, ha néha tányért vált vagy legalább a néninek segít oda kint a konyhában a porciókat jegyezgetni.

Jót akartak vele a maguk módja szerint. Nem értették, hogy mire nevelte a bolond apja. Annak a szegény hivatalnoknak, a ki elfogja venni, nem kell az angol nyelv, abból jól nem lakik, hanem becsületes leves meg cuszpájz kell; olyan asszony kell, a ki

megfőzi az ebédet s oda áll a mosóteknőhöz is. Lám a néni nem resteli megcselekedni, pedig hál' istennek, ők nem szorultak rá, jó módban vannak.

— Helyesen teszik, — biztatta őket Juci néni, a ki annál nagyobb ellensége lett ennek a szegény leánynak, mennél jobban megszerettem én.

Láttam, mennyire agyarkodik ellene. Mintha szegényke tehetett volna arról, hogy nekem tetszik s mintha az olyan halálos bűn lett volna. A hol csak szerit ejthette Juci néni, becsmérelte azt a leányt.

Rájöttem, hogy ő lovalta föl a főpincért, Adolfot is, a ki csinos legénynek tartotta magát s pénzecskéje is volt, úgy hogy a jövő évben már maga nyit üzletet, valami szállodát vagy elegáns kávéházat.

— Nézze Adolf, a maga kávéházába pompásan beillenék egy csinos menyecske. Miért nem forgolódik egy kicsit a körül a szép leány körül?

— Nem merek, kérem alásan — felelte reá Adolf.

De Juci néni addig biztatta, míg a legény megpróbálta.

— Az istenért, mit csinált Juci néni? — kiáltottam föl, mikor megtudtam.

Juci néni boszusan utasított el:

— Mit csináltam? Semmit sem csináltam. Annak a számár Adolfnak a fejéhez vágom a vizaspalackot, ha azt beszéli, hogy én biztattam. Mi közöm nekem az ő pereputyjukhoz? Egyébként nem látok benne olyan rettenetes dolgot. Mi az a szörnyű meg-

sértés? Miért ne mehetne egy vendéglősné huga egy pincérhez? Egészen egymáshoz valók.

— De Juci néni, ez egy nagyműveltségű leány, otthon abban az alföldi városban, a hova való, talán a legelőkelőbb társaságban forog.

— Annál rosszabb, — viszonzá Juci néni mérge- sen. — Az ilyenekből lesznek a rossz személyek. Nin- csenek megelégedve a sorsukkal, fölfelé kapaszkodnak s lefelé buknak.

De én nem hagytam az én aranyhaju Hamupipő- kémet. Így neveztem el, mert hát olyan elhagyott volt szegényke, mint Hamupipőke a mesében. Ugy bántam vele, mint öregebb leány, a ki már ismer vala- mit a világból; ő két évvel fiatalabb volt, csak tizen- hat éves és igazán nem ismert semmit, csak azt a vi- lágot, a mely az ő fejcskéjében kóválygott, a köny- veiből összeszótt ábrándos világot.

Rendesen a reggeli séta alkalmával találkoztunk vele. Mama néha ott hagyott mellette a padon, gyakoroljuk magunkat az angol nyelvben, míg ő a fiukkal egyet fordul.

Olyankor szivem szerint megölelhettem az én Hamupipőkémet, senki sem látta. De ha látta volna valaki, akkor sem sokat törődtem volna vele.

Ezeken a reggeli sétákon még egy másik ilyen elhagyott lénnyel ismerkedtünk meg, ki a társaságtól távol az erdő magányos rejtekeiben bújkált. De ez már nem fiatal leány volt, hanem olyan negyven év körül levő férfi, mogorva, emberkerülő, hypochondri-

kus, mint az ilyen öregedni kezdő nőtlen emberek rendesen.

Már legelső nap, mikor ide jöttünk, találkoztunk vele az erdőben. Akkor messziről kikerült bennünket. Még azután is sokáig kikerült. Ha meglátta, hogy jövünk, mindjárt más utra fordult vagy neki ment a bózótnak, ha út nem vezetett is át rajta.

Legelőször a fiuk ismerkedtek meg vele, még pedig furcsa módon.

Ödön szerzett valahol egy szarvasbogarat, a mi tudvalevőleg nagy kincs egy első éves gimnázistának; azt skatulyába tette s magával vitte kirándulásaira is, ugy okoskodván, hogy az ilyen kincset akkor őrizhetni meg legbiztosabban Tibor ragadozó kezei elől, ha mindig zsebében hordja.

Azt azomban szintén tudhatjuk, hogy milyen örömet szerez az embernek, ha kincsét bámuló szemeknek mutogathatja, melyek irigyen tekintenek rá. Kinyitotta hát a skatulyát útközben többször s oda tartotta öcsce elé.

— Szeretnéd, ugy-e, Tibor?

De a szarvasbogár, a ki nem értette a skatulya e gyakori kinyitogatásának a célját, a saját esze szerint ítélte meg azt s ugy okoskodott, hogy bolond lenne ő, ha tovább is fogságban maradna, mikor ilyen kedvező alkalom nyújtatik neki a szabadulásra.

Egy őrizetlen pillanatban, mikor az Ödön figyelme teljesen Tiborra irányult, hogy milyen sovár tekintettel nézi az a bátyja kincsét, a szarvas-

bogár kinyitotta szárnyait és zsupsz! egyszerre elrepült.

Akkor a két fiu utána. A szarvasbogár, melyet a huzamos fogság és éhség ellankasztott, nem birt valami nagyon repülni, de annyi esze mégis volt, hogy valami fa ágára ült megpihenni, a hol a fiuk el nem érhatték.

— Ha megfogjuk, neked adom, Tibor, — igérte oda Ödön nagylelküleg.

Ujra megindult hát a hajsza. Kalapjaikkal, meg a földről fölszedett kavicsokkal dobálták a szarvasbogarat; az azonban olyan szemtelenül viselte magát, hogy csak az egyik ágról a másikra szállt, ily módon tűzve csúfot régi gazdájából s a leendő újból.

A mint így nagy tüzzel dobálóznak, egy kavics isten tudja hogyan, az arra sétáló mogorva uri ember kalapját érte. Megszeppentek a fiuk s Tibor csaknem elpityeredett. De a haragos ember nem riadt reájok, hanem elmosolyodott, a mint őket ilyen ijedt arccal látta.

— Hát mi a baj?

— Elrepült a szarvasbogarunk, — sopánkodtak a fiuk.

— Na majd keritek én másikat, — vigasztalta őket az idegen ur.

Arra fölbátorodott Tibor s a fán tartózkodó szökevényre mutatott:

-- Csak ezt fogja meg nekünk, bácsi.

Meg is fogta nekik. Betették a skatulyába s a

mogorva ember, a ki mindenkit került, egy darabig együtt ment a fiukkal, beszélgetve velök a bogarakról. Csak mikor egy fordulónál megpillantott minket, a mamát meg engem, akkor vált el hirtelen a gyerekektől s odább sietett.

A mama szerette volna megköszönni neki a fiuk iránti szivességét, de attól félt, hogy talán nem fog neki tetszeni, ha megszólítja, mert az ilyen mogorva uri emberek különösen a nőktől iszonyodnak.

— Ki tudja, milyen szomorú tapasztalásai lehetnek szegénynek? — szóltam én.

— Igaz, — viszonzá a mama, — és gyakran a legnemesebb sziveket éri csalódás.

Nagy illetlenség volt tőlem, de már csak megvallom, kissé elmosolyodtam arra a gondolatra: ime mily kevés szükséges ahhoz, elég egy szarvasbogarat megfogni a fiuk számára, hogy a »legnemesebb szivvé« válják, a kiről tegnap még azt hittük, hogy nem lehet tiszta lelkiismerete, azért bujlik az emberrek elől.

Másnap a fiuk előre szaladtak s már mint ismerőst köszöntötték a magányosan sétáló urat. Jó darabig együtt mentek vele s mikor visszatértek nagy örömmel mutogatták bogaraikat és lepkéiket, miket a bácsitól kaptak: az aranyos futoncot, az atalanta szöglencet és más ilyen onc meg enc nevűeket, a miket hogy miért kell a tudományos világban úgy nevezni, igazán nem tudom.

Harmadnap már növényeket is szedtek együtt,

melyeknek szintén olyan csodálatos tudományos ne-
vök volt s melyekre azt mondta a bácsi, hogy itatós
papir közé kell lepréselni s lesz belőle herbarium.

— Igazán kedves ember, — vélte mama; —
meg kell vele ismerkednünk.

S a legközelebbi napok egyikén ügyesen végre
hajtott oldalmozdulattal elváltuk visszavonulási ut-
ját s meg kellett magát adnia. Mely alkalommal ki-
derült, hogy gimnáziumi tanár, negyvenegy éves, a
mit különben nem kérdeztünk tőle s egészen okos és
kellemes ember tud lenni, ha akar.

VIII.

Egy hét óta ki volt már függesztve a restaura-
tióban a tábla: »Jövő szombaton tombola.«

A nyeremény-tárgyakat is kirakták közszemlére
Két nagy asztalt foglalt el a sok holmi s bölc s számi-
tással párosult benne a hasznos és kellemes. Gyönyörű
porcellán vázák, majolikák, kávés és theás service-ek,
ezüst ibrikek, ezüst gyertyatartók pénztárcák, szob-
rocskák, szépen felöltöztetett babák, mindenféle gye-
rekjátékok, tintatartók, illatszeres üvegecskék, mosdó-
szappanok, szivacsok, levélpapirosok Rozgony-Füred
képével és még sok egyéb állt ott kirakva.

Minden ebéd előtt és ebéd után végignéztük s
kicszeréltük egymás közt óhajtasainkat.

— Jaj, én ezt szeretném megnyerni, — mondta
az egyik.

— Én meg amazt — mondta a másik.

Az ezüst ibrikeknek meg a majolikáknak legtöbb ohajtója akadt. A mosdó szappanra meg a szivacsra nem emlékszem, hogy valaki vágyott volna. Csak a mama mondta :

— No ez jó lesz, ha megnyerjük, Tibornak.

De azt hiszem, a mama sem ohajtotta valami nagyon ; mert egy szép porcellánváza, ha nem is olyan hasznos, mégis kellemesebb nyereménytárgy.

Az utolsó napokban már magas fokra emelkedett az izgatottság s némely öszszeszlalkozás is történt egyik-másik majolika vagy theás készlet miatt melyet többen óhajtottak megnyerni. Szentgyörgyék haragba keveredtek Tülkösékkal, mert mind a két család tetszését ugyanaz a pár ezüst gyertyatartó nyerte meg s ez a harag nem enyhült egész a saison végeig, ámbár egyikök sem nyerte meg az ezüst gyertyatartót.

Bordácsék és Vámossek közt is neheztelés támadt hasonló okból, a minek engesztelhetlen gyűlölet lett a vége. Másoknál nem tartott oly soká a harag s mikor bekövetkeztek az esős napok és nem tudtak mit csinálni unalmukban a Klotild- es Hildegard vilák zugolyaiban és folyosóin, hát összeültek és kibékültek.

Mindegyikünk összevásárolt egy csomó tombolajegyet. A doktor kezeit dörzsölve járt-kelt köztünk, Magyarázta, hogy a jókedv a legjobb orvosság s ezentul minden szombaton fognak rendezni tombolát.

Ez ünnepeyes alkalommal megjelent a fürdő-

igazgató is, a kit most láttunk először színről-szinre. Töpörödött, beteges emberke volt. Nagyon jól tette, hogy elbujt a fürdővendégek elől, mert szánalmas külseje bizony nem igen szolgált a fürdőnek ajánlatára. Az élelmes vállalkozók már régen tul akartak adni rajta, de olyan csábító prospektusokat tudott készíteni a jámbor, hiszékeny közönség törbeejtésére s olyan égbekiáltó reklámokat tudott becsempészni az ujságokba, hogy mégis csak megtartották. Hisz ez az ember pótolhatatlan. Ilyet nem igen kapnak, ha az egész országot föl kutatják is.

Most csak azt kellett még megállapítani, hogy ki huzza ki a számokat. Természetesen egy fehér ruhás kis leány, De melyik?

Az én drága barátnőm, a kivel együtt jártunk iskolába az angol kisasszonyokhoz, mindent elkövetett, hogy ő legyen az.

De kedves nagysád — magyarázta neki az orvos — annak egy kis leánykának kell lenni.

Nem ért semmit. Addig hizelgett az orvosnak addig szorongatta kezét és kacsingatott rá, hogy megtett az akarata. Juci néni azt állítja, hogy még más megvesztegetési eszközhöz is folyamodott, mert ő látta, mikor a doktorral a folyosón csókolózott. De ez nem egészen bizonyos, mert Juci néni csak annyit látott, hogy szétugrottak.

Egyébként akárhogy történt is, a számokat csakugyan ő huzta ki, fehér ruhában leeresztett hajjal.

— Valóságos angyal, — mondta az anyja elragadtatva.

A terem megtelt érdeklődő közönséggel. Még a mi emberkelülő, mogorva tanárunk is eljött. Igaz, hogy nem szólt senkihez, csak leült egy sarokba s kirakta maga elé az asztalra tombola-tábláit. Szegény jó ember! Milyen nagy megerőltetésébe kerülhetett, hogy idejött a nyüzsgő, zajgó sokaság közé, csakhogy a kis öcsém számára nyerjen valamit. Mert fogadni mertem volna, hogy csak azért jött.

A góliát is ott volt Szentgyögyiékkel. Már egészen hatalmukba került s harcolták magukkal mindenfelé. Szinte sajnáltam ezt a jó, becsületes képű embert, mert látszott rajta, hogy egészen belebódult a legnagyobb Szentgyörgyi leányba, a ki legcsinosabb volt ugyan, de már lehetett vagy 28 éves, a szive pedig oly száraz volt, mint a tapló.

Csak az én hamupipőkémét nem láttam se merre. Az szegényke akkor is valahol magányosan üldögélt az erdőben s olvasott valami regényt, míg mi itt vidáman lármáztunk, nevetgélünk, s lestük, hogy ki mit nyer. A gyerekek nem férnek meg a bőrükben s örömtől kipirult arccal ugrálnak föl helyeikről. Ugyancsak van dolguk a mamáknak, hogy az apróságot csitítsák.

— Csöndesség. Nem halljuk a számokat.

Az urak körülveszik az emelvényt, a hol az én barátnőm áll hófehérben az urna mellett.

— Szintén kisorsolandó? — kérdezik tréfásan.

A mire én azt gondolom magamban, hogy szemtelen kérdés; de az én barátnőm meg az anyja, látom, hogy örülnek neki s nem bánnák, ha igazán kisorsolás alá esnék.

Juci néni haragosan tologatja föl meg le a pápszemét:

— Ne diskuráljanak már, hanem huzzák a számokat.

Az első nyeremény Góliáté lett. Egy baba, mely ha megnyomják, azt nyekegi: »papa«.

Van nagy nevetség. A férfiak oda kiabálnak neki:

— Nyekegtesd. Halljuk!

A Góliát megzavarodott, bamba arccal áll ott, kezében a babával s nem tudja, hogy mit csináljon. Vajjon illenék-e, hogy oda adja a Szentgyörgyi leányoknak?

Szentgyörgyiné észreveszi a szándékát s még jókor megelőzi. A babát odaadják egy kis leánynak a legközelebb eső asztalnál, a ki határtalan boldog vele s folytonosan nyekegteti:

— Papa, papa. . . ,

— Téged hi, — kiabálnak a Góliátnak a barátai.

A két jókedvű budapesti fiatal asszony egy bádog trombitát nyert s egyre trombitálnak, fölváltva hol az egyik, hol a másik,

— Mincs még ki a regimentetek, lelkem? — szólt oda Juci néni.

Arra elhalgatott a trombitaszó s a két fiatal

asszony olyan csöndes lett, hogy egy darabig egy szavukat sem lehetett hallani.

Megdöbbsentem : mi lesz ebből? De semmi sem lett. Megszokták már a Juci néni gorombaságait

Az öcsém türelmetlen izegtek-mozogtak már
Hát mi nem nyerünk?

Végre megvan. Terno. Ödön, Tibor lázasan futnak oda, hogy átvegyék a nyereményt. Egy fogkefe.

Hát hisz az nagyon hasznos tárgy, de mégis mást vártunk. És úgy látom, hogy mindenki mást várt, mint a mit kapott, mert mindenfelé keserű csalódás tükröződik az arcokon. Senki sincs megelégedve a mosdó szappanokkal, tollkésekkel, kis bádog trombitákkal és gummi-lapdákkal.

— Hát a majolikák? — kérdezik mindenfelé hosszúra nyult arcokkal. — Hát a porcellán? az ezüst?

— Az majd más alkalommal kerül sorra, — kapják rá a feleletet.

Mert a fürdőigazgató okos ember, a ki tudja, hogy ha most szétoztnák a kávé, theás edényeket, a majolikákat, az ezüst gyertyatartókat meg ibrikeket, az ördögnek sem kellenének a bádog trombiták meg a fogkefék, a mik a jövő tombolára maradnának. Mig így, ha nem adják oda soha azokat az értékes tárgyakat, zúgolódní fog ugyan a közönség, kiabálni fog, hogy ez csalás, de fokozott érdeklődéssel fog oda tódulni minden új tombolához, abban a reményben

hogy egyszer mégis igazán odaadják azt a szép drága holmit is.

És meg vagyok győződve, hogy azok az értékes tárgyak nem fogják elveszteni vonzó erejüket a jövő évi fürdői saisonban sem, mert akkor ismét ki lesznek állítva, hogy megfeleljenek rendeltetésöknek s újra felköltsék a remény és a csalódás érzelmeit az emberi szivekben.

IX.

Már most a csónakázó tóról is hadd beszéljek, mert annak is van története.

A fiuk régóta vágytak rá, olyan csábitgatólag lebegett ott az a két csónak egy-egy karóhoz kötve. De a mama nem engedte, hogy beüljenek. Mert mindjárt megérkezésünk után az első nap beesett a vízbe egy hölgy, a mi nagy rémületet okozott az egész fürdői közönség közt.

Igaz, hogy csak a part szélén esett be s alig merült valamivel bokáján fölül a vízbe és egy ur is ott volt, a ki karjai közé fogta s kimentette; a mama mindamellettt attól a perctől fogva remegett a tótól s öcséimnek nem szabad közel sem menni a tóhoz.

Csak midőn az a hölgy nemsokára újra beesett a tóba, természetesen ismét csak bokáig érő vízbe és ismét egy urnak a mentő karjai közé, akkor kezdett a mama engedékenyebb lenni s helyt adni annak a gondolatnak, hogy talán mégsem egészen a tó az oka

ennek a megismételt, de mindig szerencsésen végződő beesésnek.

Igy aztán szabad lett végre a fiuknak beülni egy csónakba, de csak az ezüst paszomántos ember felügyelete alatt, a ki kijelentette, hogy csókolja a nagysága kezét, vigyázni fog reájok, mint a szeme fényére.

Milyen örömmel csapkodta az a két fiu lapátjait a vízbe! Hogy neki hevültek! Szinte ragyogtak a szemeik. Az ezüst paszomántos ember vezette a kormányt, mi meg a partról néztük s a mama folyvást szólitgatta.

— Ödön, Tibor, ne olyan tüzesen!

De azok csak annál tüzesebben eveztek. Gyönyörűség volt őket nézni.

A paszomántos ember azonban nem ért rá mindig a fiukkal csónakázni, annak annyi egyéb dolga volt. Hát a fiuk kit találtak helyébe? El sem akarnak hinni nekik. A tanár urat. A mogorva, világgyűlölő embert, a ki most ott csónakázott két pajkos gyerekkel s a mint neki hevült a nagy dologban: még a sálját is levetette a nyakából.

No ez valóságos csoda volt. A nők kezdtek tréfálózni velünk, a mamával meg velem, hogy melyikünk szelidítette meg a vad embert?

De akárhogy tréfáltak is, én örültem neki, hogy ezt a derék embert visszaadjuk az életnek s olyan jól esett, mikor láttam, hogy komor arcát mosoly deríti föl. A fiukkal nagyon megbarátkozott s

velünk is szivesek elbeszélgetett, bár néha néha még most is rájött a mogorva órája s olyankor az erdő legjáratlanabb utain bujkált.

De a kis öcsém társaságában egészen jókedvű lett. Sőt egyszer, a mint a mamával a parton álltunk s oly sóvárogva néztem a csónakázást, csaknem dévaj, tréfás hangon odaszólt hozzám:

— Erzsike kisasszony, nem ugrik be a csónakunkba?

Jaj mama, — mondtam, — úgy szeretnék beugorni.

A mama komolyan rám nézett és fejét csóválta, én pedig elhallgattam, mert eszembe jutott, hogy megszólják a csónakázó hölgyeket. Juci néni mindjárt a kuglizás, cognac-ivás és cigarettázás mellé helyezte a csónakázást.

Nem is merte azt ideig senki gyakorolni Rozgony-füreden, a vízbeesés sportjával foglalkozó hölgyet s a két fiatal fővárosi asszonyt kivéve, a kiknek már ugy sem volt mit rontani a renomméjokon.

Azok csónakáztak lármás férfi-társasággal, hangos kacagás közt. S mi többiek, akik ugy szeretünk volna szintén csónakázni, nagy megbotránkozással néztük ezt a mulatságot, mert a rozgony-füredi illedelem ugy kívánta, hogy megbotránkozzunk.

Igy tartott ez egészen addig, mig egyszer a közellakó Korompay grófné a két nagy leányával meg egész társasággal, urakkal, hölgyekkel, egy délután átrándult Rozgony-Füredre s mind beültek a két csó-

nakba, a grófné, a leányai, az urak, a hölgyek s vigan evezgettek körös-körül.

Másnap már Szentgyörgyiék is, a kik szerették a mágnásokat utánozni, csónakra szálltak. Juci néni bámulva nézte, de nem mert szólni, a grófi példa elnémitotta.

Sokszor olvastam már lapokban vezércikkeket az arisztokrácia illetéktelen befolyásáról s a vezércikkirók mindig egyetértettek abban, hogy a modern társadalom álljon ellent s ne engedje magát az arisztokrácia által vakon vezetetni. Dé édes istenem! ha ellentálltunk volna s nem engedték volna magunkat vezetetni, ugy még most is a Juci néni zsarnoksága alatt nyögnénk és soha sem bátorkodtuuk volna csónakra ülni, a mit pedig teljes szivünkől óhajtottunk mindnyájan.

Most már kedvünkre evezgettünk. A két öcsém, a tanár ur, én meg a Horváth Melitta, a kit nagyon megszerettem, mert olyan csöndes, okos leány volt többnyire egy csónakban ültünk. Mi evezünk, a tanár ur kormányzott. Néha beült hozzánk a mama vagy Horváthné, vagy mind a ketten s gyönyörködtek bennünk, a hogy csak az anyák tudnak gyönyörködni az ő leányaikban, az isten tudja, hogy miért?

Milyen boldog voltam, hogy evezhettem! Melitta, a ki jóval idősebb volt nálamnál, — olyan huszonöt-huszonhat éves, — mosolyogva nézte kitörő vídamságomat. Élénken fölkiáltottam:

— Kezdjünk valami nótába.

Bele kezdtünk mi ketten, leányok. Egyszerre csak a dal közepén pajkos kedvvel oda fordultam a tanárunkhoz:

— Miért nem énekel velünk?

Elpirult, megzavarodott s komor árnyék huzódott át az arcán. Már szinte megbántam pajkosságomat. De láttam, hogy aztán elneveti magát.

— Igaza van. Miért ne énekelnék?

S erős, férfias hangon elénekelt egy dalt velünk. Hanem aztán komolyabb lett, percről-percre hallgatabb. A kormányra figyelt s csak egy-két szót vegyített a beszélgetésbe.

Már esteledett s Horváthné azt akarta, hogy szálljunk ki.

— Még ne, nagyságos asszonyom, — kérte a mi világgyűlölőnk.

Mindnyájan összszenéztünk. A mama és Horváthné elmosolyodtak. Mi leányok tapsoltunk:

— Éljen! Még ne, még ne!

Gyönyörű este volt, enyhe, csöndes. Csónakunk vigan uszott tovább még jó sokáig, míg csak reánk nem kezdett ereszkedni a homály.

Mikor kiszálltunk, csaknem mint valami fiatal ember ugrott ki a mi tanárunk s udvariasan kiemelt mindnyájunkat a csónakból.

X.

Idáig jó idő járt mindig s ha esett is közben-közben, néha kétszer-háromszor is egy nap, de az csak olyan átfutó kis zápor volt, mely után újra kiderült; de most neki indult az eső és esett szüntelen, szakadatlan, sűrű, apró, hideg eső. A hegyek, úgy látszott, mintha füstölögnének. A felhők lent uszkáltak köztünk s zord köd borította a hegyek oldalát.

Az emberek kedvét is elmosta az eső. Reánk ereszkedett az unalom. Az urak csak segíthetek magukon, beültek az ebédlőbe kártyázni; de mi nők odaszorultunk a lakóházak szűk terrászáira s a folyosókra a hol nem tudtunk mit csinálni. Még pletykázni sem lehetett az embernek szomszédaira, mert a szomszéd oly közel ült, hogy mindent meghallott.

Tülkösék kerítették valahol egy cigányasszonyt, az kártyát vetett s megjósolta mindnyájunknak, hogy férjhez megyünk.

Arra egy kis sugdosás támadt. Különböző kombinációk merültek föl, de mind oly ingadozó alapra épültek, hogy ha a cigányasszony ismerte volna, ő maga sem adott volna értök egy fabatkát.

Biztosnak csak egy látszott: a Szentgyörgyi Ellái a Góliáttal. A többi mind csak olyan felhőben uszott, mint oda kint most az egész természet. Pedig mennyien voltunk, a kiket azért hoztak ide, hogy itt férjhez adjanak s a kik most itt ülünk és nézege-

tünk ki ásitva az esőbe, míg a fiatal emberek oda át a restauráció épületében kártyáznak.

No hiszen ha ezt is megírták volna abban a híres prospektusban, tudom nem hoztak volna ide bennünket a mamáink. De bezzeg emlegették abban, hogy ilyen meg olyan találkozó helye a szomszéd vármegyék birtokos családainak. No hiszen gyönyörű találkozó hely, a hol a szegény leányok magukban szoronganak itt a rácsos folyosókon mint valami ketrecben s más vigasztalójuk nincs, mint egy rongyos cigányasszony, a ki hazudozik nekik soha meg nem jelenő vőlegényekről.

Én persze könnyen veszem a dolgot, mert Dombházán jár az eszem; de hát a kinek nincs Dombháza? A ki szegény csak várja a jó szerencsét s reménykedik holmi Anna-bálokban.

Sőt már abban sem. Igazán nem. Hisz ez az eső talán soha el nem mulik, olyan szakadatlanul hull, hull és az ég s a föld közé olyan rengeteg mennyiségű felhőréteg tolakodott, hogy az talán soha el nem fogy onnan s Anna napig olyan vizözön lesz mint a Noé idejében, úgy hogy Rozgony Füredről bárkán fognak menekülni s meg sem állnak az Ararát hegyéig.

Végtelen levertség terjed el az egész vendég-seregen s nem tudja kitalálni senki, hogy mivel töltsek el az időt. Csak gunnyasztanak székeiken s nézik a beborult láthatárt, az uszkáló felhőket, a sűrűn permetező esőt. Istenem! milyen rémitő unalmas ez

a Rozgony-Füred egy csomó asszonynak és leánynak, a kik nem tudnak mit csinálni.

A tanárunkat nem láttuk, mióta az esős idő beállt. Hogy merészelt volna az ennyi nő közé belépni? Ki tudja, hová bujt most? A fiuk ugyan meséltek valamit, hogy a bogárgyűjteményeiket rendezik a tanár urral s római sisakokat csinálnak vastag papirosból, a mitől csupa csiriz és festék volt a kezök; de ha a római sisakokat nem lehet másképp megcsinálni s a tanár ur is ilyen csirizes és festékes, akkor jól tette, hogy nem mutatja magát.

Igy is van mit hallgatnunk miatta. Juci néni azzal csipked bennünket, hogy hát nem tudtunk különb gavallérra szert tenni? A mire én csak nevetek, de Melitta, ugy láttam, hogy elpirult.

Szegény Melitta, őt is minden áron férjhez akarnák már adni, mert nagyon is itt az ideje. De én azt gondolom magamban: hát olyan nagy szerencse az a házasság, hogy a leányoknak mindenkép férjhez kell menni? Hát mivel lett boldogabb, mint ha leány maradt volna, az a szegény Tomborné, a kinek az ura minden este leissza magát, aztán garázdálkodik, poharakat tör oda lent a vendéglőben s azt mondják, hogy néha a feleségét is megveri? Vagy mivel boldogabb mint leány korában Serényiné, a kinek az ura már elköltötte a kártyán a fél vagyonát s nemsokára el fogja költeni a másik felét is? Az asszony vagyonát, nem a magáét, mert neki semmije sem volt.

De ugyan micsoda nagy boldogság a Kulcsár Pauláé is, a ki még egy éve sincs hogy férjhez ment, s a férje már más asszonyoknak udvarol és mindig annak a budapesti ügyvédnének a sarkában látjuk, a kinek virágbokrétákat hozat a postán s éjjeli zenéket adat a cigánynyal, míg szegény felesége sirva tölti magában a napokat és éjjeleket.

Na hiszen nagy boldogság is az, ha valaki férjhez mehet egy léha, goromba, korhely emberhez. Pedig hány anya van, nem is rossz anya, hanem a legjobb, szerető szívű anyák közül, a ki odaadná a leányát a hétfejű sárkánynak is, csak meg ne vénüljön a nyakán!

S a mint így esik az eső napokon át szakadatlan és ott kucorgunk magunkban a folyosókon, ezt az aggodalmat látom a mamák elbusult arcain:

— Megvénülnek! Megvénülnek!

Gömör és a szomszéd vármegyék fiatalsága se-hogy sem mozog. Csak Juci néni biztat még mindig:

— Várjatok lelkeim, majd ha eljön Pávay Kornél!

De Pávay Kornél nem lehet mindnyájunké. Hál' istennek, még nem élünk Törökországban, hogy egy férfi husz feleséget is vehet magának.

XI.

Végre megérkezett a híres férfi.

A saját fogatán jött, négy gyönyörű feketén. Olyan négy lovon, hogy csak úgy dobogott a szive

némelyik leánynak s nem egy sohaj röppent el a Klotild- és a Hildegard-villák ablakaiból.

Juci néni azon lomposan, öltözetlen, a hogy volt, rohant a szobánkba:

— Na galambom!

Csak annyit mondott, de a pillantása érthetően mondta:

— Ugy-e, milyen boldog lehet, a kit ez a négy ló visz az esküvőre?

Én azonban azt gondoltam magamban: boldogabb leszek én, ha gyalog megyek is a templomba. De azt még nem lehetett a mama előtt megmondani, mert az még titok. Hát csak hallgattam s néztem, hogy ragyognak az én jó anyámnak a szemei is, a ki pedig okos asszony, mégis így el tudja ragadni négy buta ló.

A lovakat, a mint kifogták, megjártatták kissé, mintha diadalmenetben körülvezették volna. Ide nézettek, leányok, ez a Pávay Kornél négyes fogata!

Maga a hires ember bizony nem volt valami különösen szép, sem fiatal. A negyven év körül járhatott, de nyulánk, karcsu természetével az első pillanatra egészen fiatal embernek látszott.

Az urak mindjárt körülvették. Vele is jött néhány fiatal ember, mert még egy másik kocsi kísérte. Így járt mindenfelé az udvari kíséretével, mint valami fejedelem.

A fürdőigazgató is előtipegett nagy alázatosan. Az ünnepelt vendég meghallgatta az igazgató előter-

jesztését, egy két szót szólt a köréje gyült uri emberekkel, kezét szoritott velök, aztán eltűnt szemünk előtt.

Az ebédnél már közelebbről láthattuk. Tudta, hogy minden szem reá van irányozva. A férfiak kabátjának a szabását és színét vették szemle alá, hogy ők is olyat csináltathassanak; bámulták nyakkendőjét és minden mozdulatára ügyeltek. A nők áhitattal függesztették reá szemeiket.

De ő oly nyugodtan és fesztelen ült, mintha reá nézve teljesen közönyös volna, hogy ő itt közbámulat tárgya. Nem nézegetett sem jobbra sem balra, szemüvegen keresztül nem kandikált a nőkre s nem látszott modorában a legcsekélyebb hetykeség se, mintha nem is ő volna az az elkényeztetett, ünnepest hódító, aki előtt minden női sziv megnyilik.

Hogy miért nyilik meg? Azt igazán soha sem tudhattam meg. De mégis úgy volt. Lehet, hogy gazdagsága volt az a varázs, mely megnyitotta előtte a sziveket? Vagy maga a hirnév, mely vele járt s mely iránt oly fogékonyak a nők? Igazán nem tudom; de úgy vettem észre, mintha reám is elragadna valami abból a varázslatból. Mintha én is valami felsőbb lényt látnék benne.

De miért? Mivel volt különb mint a többi? Ha így egyenként összehasonlította ez ember, hát akárhány csinosabbat találtunk volna köztük. Jól láttam, hogy hajába már szürke szálak vegyültek és bal arcán egy hosszu forradást is lehetett látni, valami

régi sebhelyet, a mi cseppet sem növelte szépségét. Hát mi volt az, amivel megbabonázta a nőket?

Én nem tudom; csak azt tudom, hogy mikor hozzám közeledett, magam is olyan szokatlan nyugtalanságot éreztem. A mama pedig szinte elpirult örömében, mikor látta, hogy velem oly szívesen beszél s talán tetszem is neki egy kicsit.

Halkan beszélt, csöndesen, közönséges dolgokról, mialatt szemei mintegy kémkedve vizsgálták arcomat, aztán lassan fölélénkült beszéde s egy pár szellemes megjegyzést vetett oda. Láttam, hogy könyveket is olvas nemcsak lovat hajt s nagyon sokat utazhatott, mert mindent ismert.

— Mit beszélt veled? — kérdezte mohón Jucinéni, mikor Pávay elvált tőlünk.

Csak most vettem észre, mily irigyen tekintgetnek felém. Hát oly nagy szerencse volt az, hogy Pávay Kornéllal beszélhettem?

Bizonyára nagy szerencsének kellett lenni mert Szentgyörgyiék lázas sóvárgással várták, mikor kerül reájok a sor. Ismerősök voltak már Pávayval s igyekeztek lefoglalni őt teljesen a maguk számára. Mind a három leány kedveskedett neki, a hogy csak tudott. Hja, nem lehet előre biztosan megmondani, vajjon melyikök talál tetszésre.

Szemmel láthatóvá lett, mint szorul most hátérbe szegény Góliát. Ki is állhatott volna meg Pávay Kornél mellett? Mind elhomályosultak, mint a csillagok, mikor a nap feljön.

Igaz, hogy Szentgyörgyiék nem eresztették el egészen azt a fiatal embert, mert hiszen még két másik leány volt, a kiknek jó lesz az, a mit Ella levet, akár ruha, akár vőlegény. De azt a fiatal embert nem lehetett ám úgy kézről-kézre adni. Nem volt az olyan oktondi, hogy a mit mi mindnyájan láttunk, azt ő ne látta volna. Nem szólt egy szót sem, csak egyszer szépen eltűnt Rozgony-Füredről. Még csak el sem bucsuzott Szentgyörgyiéktől.

Lett arra nagy hüledezés. De már a dolgon segíteni nem lehetett. Egy darabig csak várták, hogy visszatér. De mikor nap nap után mult s a szökevény nem tért vissza, Pávay Kornéllal pedig időközben teljesen tisztába jöttek, hogy a híres gavallérra nem számíthatnak, akkor lett még igazán teljes a kétségbeesés. A leányok anyjokat vádolták, az anya a leányokat:

— Ti voltatok az okai. Ha okosabban viseltétek volna magatokat, nem szökött volna meg.

— Hát hogy viselhettük volna magunkat? — siránkozott Ella. — Mikor te minden partinkat elrontod. Mihelyt egy előbbkelő mutatkozik a láthatáron, mindjárt tuladatsz a régin!

És a másik két leány is rá kezdte a panaszkodást. Hová menjenek még? Már bejárták a fél országot, ismerik már őket mindenfelé és félnek tőlük mint a sáskajárástól.

Juci néni megsokalta a nyavalygásukat s átköpgatott hozzájuk a falon:

— Legalább ne kiabáljatok úgy, hogy minden szó áthallatszék.

Aztán átjött hozzánk, a kik a másik oldalról voltunk szomszédjai s mindent elmondott nekünk.

— No tubicám, — mondta nekem, — most már szabad a vásár. Most te rajtad a sor.

Ha tudta volna, hogy én még annyira sem vagyok Pávay Kornéllal, mint a mennyire Szentgyörgyi Ella volt! De azt hitte, hogy minden a legjobb kerékvágásban megy s úgy hiszem, csak azért nyertem vissza a Juci néni szeretetét, mert abban a reményben ringatózott, hogy én leszek majd annak a híres gavallérnak a menyasszonya, a mit ugyan hiába várt. Van már nekem más.

De hallgattam, mert ha az igazat megmondtam volna, hát a mama kétségbeesett volna s én nem akartam megszomorítani az én kedves jó anyámat, ámbár annyira jó leány mégsem voltam, hogy a mama kedvéért menjek férjhez. Kiki magáért, azt tartottam.

De tudom, hogy Pávay Kornélnak sem fordult meg eszeágában, hogy én reám komolyan gondoljon. Mit is talált volna rajtam olyan híres gavallér? Volt itt elég csinos leány, csinosabb mint én, olyan is, a ki ugyancsak kellett magát s mindent elkövetett, hogy szembe tűnjék.

— Hogy vagy cicuskám, mucuskám? — Hízlekedett nekem az én hajdani iskolatársam.

S karomba öltötte karját, mikor épen gondolta, hogy arra fog elmenni mellettünk Pávay Kornél, a ki

szívesen elbeszélgetett velem s meg-megállt, ha minket a mamával utközben talált.

Most is megállt. Egy percig különös mosoly játszadozott ajkai körül, olyan gonosz, gunyos, hideg mosoly, a mi finom vonásu arcának valami csunya kifejezést adott. S az a pillantás, melylyel a villogó szemü, kipirult arcu, csinos fiatal leányt méregette, az sem volt az ő szokott udvarias, diskrét pillantása. Oh, az ilyen sokat tapasztalt ember rögtön átlátta a helyzetet.

Én azt hittem, hogy ott fog hagyni bennünket s nagyon resteltem, hogy ilyen barátnővel talált együtt. De ő nem mutatott semmi kedvetlenséget, sőt rendkívül élénk és beszédes lett. Fél óránál tovább sétált velünk s mikor elvált, észrevettem, hogy nagyon is melegen szorongatják az egymás kezét bucsuzásul az én drága barátnőmmel.

Harmad nap Juci néni azt ujságolta, hogy megint találkozott azzal a lánynyal este felé a homályos folyosón, de most meg mer reá esküdni, hogy igazán csókolóztak.

— A doktorral? — szörnyüködött a mama.

— Dehogy a doktorral! Pávay Kornéllal.

A mama szigoruan meghagyta, hogy annak a barátságának köztünk most már vége legyen, a mit nem nagyon bántam. Hanem a mi mély szomorúsággal töltött el, az volt, hogy ez a finom, eszes, előkelő férfi, a ki férfiaknak, nőknek bálványa, a kire én csak

olyan félénk tisztelettel mertem tekinteni, ilyen könnyen összecsókolózik a legelső kacér nővel, a ki utjába akad.

Hát ilyenek a férfiak?

XII.

Pávay Kornéllal vigabb élet költözött be Rozgony-Füredre. Nem mintha ő valami nagyon vig, mulatni szerető ember lett volna, épen nem; de mégis olyan különös hatást gyakorolt az egész társaságra mintha ráparancsolt volna: mulassatok, mert nekem úgy tetszik.

A férfiak otthagyták a kártyaasztalt, legalább a fiatalabbak s bele vegyültek a női társaságba. Kirándulásokat tettünk, társasjátékokat rendeztünk, uzsonnákat csaptunk az erdőben, hol az urak fát vágtak, tüzet raktak, mi meg cigánypecsenyét süttünk.

Szinte csodálkoztunk, hogy nem jutott ez előbb eszünkbe s hogy lehattunk eddig oly idegenek egymáshoz. Hát nem volt ez igazán különös?

Kirándultunk a Rozgonyiak várának romjaihoz is. Sokan, egész nagy társaság. Még Szentgyörgyiék is velünk jöttek, ámbár mély gyászban voltak az elveszett Góliátjok miatt. Az én kedves iskolatársam és barátnőm természetesen nem hiányozhatott; hisz az mindenütt ott volt.

A mint meglátott, oda jött hozzám mindjárt. hogy:

— Cicuskám, mucuskám, aranyosom!

De mikor látta, hogy nagyon hidegen fogadom, abbahagyta s keresett magának más aranyost.

Fölmásztunk a hegytetőre és mama azt mondta, hogy ez életének legszebb napja, ámbár nem találtunk egyebet, mint teljesen leomlott falakat s az urak két viperát vertek agyon az omladékok között, a böregerek pedig, melyeket egy félig bedőlt boltozat alól fölriasztottunk, olyan sűrűn röpködtek fejünk körül, hogy a leányok, asszonyok mind elkezdtek sívalkodni. Akkora riadalom talán soha se ment itt végbe, még a Rozgonyiak életében sem.

A félénkebb hölgyek az urak karjaiba kapaszkodtak s láttam, hogy Szentgyörgyi Ella is vigasztalást keres mély bánatában s egy másik gömörmegei fiatal birtokosban reméli, hogy föltalálja azt, ki a hűtelen helyét elfoglalja.

Kakukfű és magas száru lósóska nőtt a romok közt s egy sovány kecske legelészett ott. Bámulva nézett ránk, hogy mit keres itt ez a sok ember, akiknek pedig a lósóska sem kell? És a pásztorgyerek, a ki a rom aljában heverészett, azt hiszem, az is valami ilyenformát gondolhatott.

Mama megkérdezte, nem tud-e valami regét a mi a várral kapcsolatos.

Megvakarta a fejét s reánk báméskodott. Valamit a várról? De igen, tud. S elmondta, hogy hajdan itt óriások laktak, akik hamis bankót csináltak.

Megmutatta a helyét is, ahol csinálták, egy földalatti pincében. De a király megtudta és lenyakasztatta őket.

A mama nagyon megbotráncozott, hogy a nép ilyen ostoba mesét csinált a Rozgonyiakról; de mint-hogy ezt a pásztorgyereket hiába világosította volna föl a hős nemzetség fényes történelmi multja felől, ez azért tovább is csak az ő bankócsináló óriásaiban hitt volna, hát a mama abba hagyta az oktatást. Csak egy kis kakukfüvet tépett még kegyelete jeléül a mit otthon majd beteszünk valami könyv lapjai közé, aztán mehettünk visszafelé.

Az én iskolatársam szeretett volna még betekinteni a földalatti pincébe, de mivel egy csunya, öreg nyugalmazott huszárkapitány ugrott mellé kísérelőül, a kivel nem nagy mulatság a homályos üregben botorkálni, hát lemondott róla.

Hazafelé menetközben észrevettem, hogy egy kissé duzzog.

— Másvalakivel bezzeg bement volna a pincébe, ugye? — vetette oda csipősen Pávaynak, de oly halkán, hogy kivülem talán senki sem hallotta.

Nem tudom, Pávay mit felelt, mert azt már nem hallottam; de az én drága barátnőm szemeinek pillantásából világosan kivehettem, hogy kire céloz.

Pedig énreám hiába czélozgatott, mert énnekem Pávay csak annyi volt, mint más akárki s nem irigykedtem cseppet sem a miatt, hogy őt vezette le Pávay karonfogva is a várhegyről, ámbár igaz, hogy

mást nem is vezethetett volna, mert a drágalátos cicuska-mucuska mindjárt a karjába kapaszkodott.

Láttam, hogy a mamának nem tetszik ez a dolog s bizonyosan valami olyanformát gondolt magában: ez az én leányom nagyon ügyetlen még, szegényke, mindig mások vágnak elejébe, azelőtt Szentgyörgyi Ella, most meg ez a mézes-mázos.

Nem mondhattam meg, hogy: édes jó anyám csak hadd vágjanak előmbe mit bánom én! Van már nekem valakim, a kit nem halásznak el előlem, tudom, a világ legszépségesebb tündérei sem. Ezt meg csak hadd vigyék, ha tudják.

Kapkodtak is rajta. Az volt a boldogabb, a ki egy pár szavában részesülhetett. Még az öregasszonyok is, pedig azok csak nem remélhették, hogy ő beléjük lesz szerelmes, mikor annyi fiatal leány közt válogathatott.

Azon a kiránduláson is mindenki körülsürgött-forgott. Mikor visszajövet az erdőben egy pázsitos helyen letelepedtünk megpihenni, annyi plaidet és nagykendőt akartak alá teríteni, hogy a perzsa sah sem heverhet puhábban.

Igazán csodálom, hogy maga ment a forráshoz vizet meríteni, mikor csak legmagasabb óhajtását kellett volna kifejeznie, hogy inni akar s négyen-öten is ugrottak volna rögtön, hogy egy pohár vizet hozzanak Rozgony-Füred fejedelmének.

Ott a pihenő helyen nagy tréfa és nevetség

közt székfűvirágokat szedtünk s egyenkint tépegettük ki fehér szirmaikat:

— Szeret? Nem szeret?

Nekem mindig kijött s a mama büszkén kezdett reám tekinteni.

— Hadd próbálom meg én is, — szólt Pávay Kornél s elvett tőlem egyet.

De neki nem jött ki.

— Nincs szerencsém, — mondta nevetve. — De a mi halad, még azért el nem marad.

Nem tudom, miért kerestek ebben valami vonatkozást; de Pávay Kornél már egy szót sem ejthetett ki anélkül, hogy abban vonatkozást ne keressenek.

Az én kedves iskolatársam gyilkos szemeket vetett reám. A mama pedig nagyou nyájasan meg-simogatta hajamat s édes kis leányának nevezett.

S mikor aztán a fűben keresgélve, Pávay Kornéllal ketten még egy négylevelű lóherét is találtunk, akkor a mama öröme s a barátnőm dühösködése alig ismert már határt. Pávay Kornél csöndesen mosolygott magában, mert hiszen mit tegyen egyebet az ilyen elkényeztetett perzsa sah, a kinek a kedvéért teremtetett talán minden a világon: székfű és négylevelű lóhere és valamennyi fiatal leány.

A pihenőtől kezdve egészen hazáig engem kegyeskedett kísérni, a mi bizonyára oly nagy ki-

tüntetés számba ment, hogy egész Rozgony-Füred arról beszélt akkor este.

Csakhogy az én jó kedvemet nagyon elrontotta, mikor haza térve, a tanár urral találkoztam s az mogorván megbillentve kalapját, hirtelen, hogy szóba se állhassak vele, tovább sietett.

Haragszik rám? Miért?

XIII.

Ez időben, mióta oly élénk lett a fürdői élet ritkán találkoztam a tanár urral s tán még ritkábban az én Hamupipőkémmelel. Mind a kettő félrehuzódott a zaj elől s ugy láttam, hogy kerülnek engem, a mi nagyon bántott s néha ugy elkeserített, hogy csaknem könnyekre fakadtam.

A tanár urat még néha láttam reggeli sétánk alkalmával; de mihelyt messziről észrevett bennünket, mindjárt másfelé fordult. A fiukkal még beszélgetett néha, de többnyire behuzódott odujába, a honnan nem jött ki, mig csak azt nem sejtette, hogy a láthatárról eltisztultunk.

A nagy társaság megzavarta, a zaj elriasztotta tőlünk. Hát azt még értettem, hogy nem szereti a társaságot, de miért kell azért reánk haragudnia? Mert abban a mogorva dacban, melylyel minket került, világosan lehetett látni, hogy haragszik.

— Majd megbékél, ha tetszik neki, — mondta

rá a mama, a ki előtt egészen kiesett a kegyből a tanár ur.

Mert, hogy egy ilyen ember még apprehenziókat is formáljon, az hallatlan. Talán bizony tőle kérdezzük meg, hogy kikkel társalogjunk?

A mama nem tudott elég erős szavakat találni ennek a bárdolatlan magaviseletnek a jellemzésére. De én, nem tudom miért, sajnáltam azt az embert. Bizonyosan azért, mert láttam, hogy szenved. Az arca is megsápadt s megint az a bus, zsémbes, vén kifejezés ült vonásaira, mint azelőtt.

Ugy szerettem volna vele legalább pár szót szólni, megkérdezni: miért haragszik? Hiszen mi nem bántottuk. De soha sem állt meg. Mikor az ebédlőbe mentünk, már ő ott ült asztalánál, kezében egy ujsággal, melyet csak addig tett le, míg evett. Gyorsan bekapta az ebédjét s aztán ment.

Horváthék egyszer beszéltek vele s azt mondják, nagyon szomorú volt. Melitta nekem titokban elmondta azt is, hogy megtudta a történetét.

— Tőle magától? — kérdeztem kíváncsian.

— Oh dehogy! Ő nem beszél soha arról. Gondold csak, szerelmes történet.

Én nem csodálkoztam azon. Oh! én azt mindjárt gondoltam.

— Mert lásd, Melitta, minden ember szerelmes egyszer életében.

Melitta rám nézett komoly, okos szemeivel, aztán elmosolyodott :

— Némelyik talán többször is ?

Megöleltem és nevettem vele együtt, de a könnyek szemembe gyűltek és sirni szerettem volna, mert tudtam, hogy Melittának is volt egy szerelmes története, ámbár arról soha sem szólt és én nem mertem neki soha előhozni.

Tudta, hogy mire gondolok, de most sem szólt arról az ő történetéről, csak a mogorva tanárról szólt, aki nem volt mindig ilyen mogorva, hanem jókedvű fiatal ember volt és bolondulásig szerelmes egy szép leányba, egy nagyon szegény leányba, a kit igen ellenzett az édes anyja, hogy ne vegye el. A miatt meghasonlott az édes anyjával, a ki még halálos ágyán sem eresztette magához, ha arról a leányról le nem mond. Ugy halt meg az öreg asszony, hogy fia el sem bucsuzhatott tőle. S mikor aztán jött egy gazdagabb kérő, a leány visszaküldte a jegygyűrűt s nőül ment ahhoz a gazdagabbhoz. Annak már tizenhárom éve s azóta lett ez a szegény ember olyan világgyűlölő.

— Mért nem próbált másodszor szerencsét ? — mondtam én.

S magamban azt gondoltam :

— Hát te, édes, jó, nagylelkű leánykám, mért nem próbáltad meg másodszor ?

Megértette gondolatomat s kissé elpirult :

— Tudod, senki sem szeret csalódní másod-

szor. Aztán az a második virágzás sohasem olyan mint az első. És uram Istenem! agglegényeknek és vén leányoknak is kell lenni a világon.

Két kezem közé fogtam a fejét, megcsókoltam és úgy néztem a szemei közé:

— Melitta, mondanék én neked valamit.

Zavartan mosolygott, még jobban elpirult s ki akarta szabadítani fejét a két kezem közül.

— Megmondjam?

Oda hajoltam füléhez, mintha meg akarnám sugni, de nem sugtam meg, hanem nevetve megcsókoltam még egyszer:

— No majd megmondom, mikor itt lesz az ideje.

Akkor vettem a fejembe valamit s a mit én egyszer a fejembe veszek, azt nem könnyű onnan kiverni, mert nagy mértékben megvan bennem az a mit a szebbik nevén állhatatosságnak s a csunyább nevén makacsságnak neveznek.

Mamának nem szóltam a dologról, mert az akartam, hogy senki se tudjon róla s a mama nem állta volna meg, hogy el ne mondja. De bele sem egyezett volna, mert annyira ingerült volt a tanár ur ellen.

Csak magam kezdtem hát hozzá. Nem ment könnyen, mert az elvadult embert nagyon nehezen lehetett újra visszaédesgetni. Próbáltam meglepni mikor nem is sejtette s mikor gorombaság nélkül nem igen menekülhetett előlem. Hát törődött ő azzal,

hogy gorombaságnak tartom-e vagy sem az ő magaviseletét? Morgott valami affélét, hogy jó napot kíván s ott hagyott a faképnél.

Horváthékat is messziről elkerülte, ha engem velök látott. Nagyon neheztelhetett reám. Más leány helyemben talán nem is nagyon járt volna utána: ha duzzogni tetszik, hát tessék. De én olyan vagyok, hogy a mit föl tettem magamban, azt nem hagyom abba, ha meg vagyok győződve, hogy helyes, a mit föl tettem magamban.

— Fiuk, — mondtam a kis öcsémnek, — ki akar Dobos-tortát?

Természetes, hogy mind a ketten akartak.

— Ha a tanár urat ma elhozzátok a Mátyás-tetőre — mondtam nekik — akkora Dobos tortát kaptok, mind a kalapotok.

Nem értették ugyan, hogy mit akarok, de ha azt mondtam volna nekik, hogy nem egy tanárt, hanem egy eleven medvét hozzanak nekem oda, hát egy Dobos-tortáért nem hozták volna-e el?

Jókor beültünk Melittával abba a kis fabódéba, mely a Mátyás tetőn állt. A mamától elkerekedtünk s magunkkal vittük a Mátyás király történetét, melyet oda fent fogunk olvasni. A mama még meg is dicsérte kegyeletes szándékunkat.

... A nagy történelmi hagyományok iránt való szeretetet ápolni kell, édes leányom.

Megcsókolta mindkettőnknek homlokát s ugyeresztett el.

Útközben nagyon nyomta a szívemet, hogy így megcsaltam az én jó anyámat s kis hija volt, hogy vissza nem fordultam s mindent ki nem vallottam. De mégse tettem, mert hiszen akkor a szegény fiuk is kikapnának, a kik pedig egészen ártatlanok.

Melitta nem tudta, hogy mi készül s igazán elhitte, hogy a Mátyás király történetét megyünk oda olvasni, a mi nagy mulatságot szerzett nekem s olyan hangos kacagásra fakasztott, hogy szinte féltem, hogy a tanár ur, aki a fiukkal jön, meghallja.

Nem sejtett szegény semmit az ellene szőtt összeesküvésből. Nem gondolta, hogy ezek a fiúk, akikkel annyi jót tett, egy Dobos-tortáért elárulják.

— Csitt, most hallgass! — sugtam oda Melitának, amint hallottam, hogy jönnek.

S még a száját is befogtam, hogy ne szólhasson.

A tanár ur egészen gyanutlanul belépett. Csak akkor hült el, mikor minket ott látott.

Nem engedtem neki időt a visszavonulásra. Mindjárt megröhantam:

— Miért kerül minket? Mért haragszik reánk?

Mondhattam volna ugyis, hogy: »reám«; de nem akartam még nagyobb zavarba hozni. Irult-pirult mint valami iskolás fiu s nem tudott semmi-kép sem kigázolni a mentegetőzéséből, a mibe bele-

kezdett . . . Nem akart alkalmatlankodni . . . mindig olyan nagy társaságunk volt . . . olyan előkelő társaság . . . nem tudta, valjon az ő igénytelen személye nem lenne-e kellemetlen . . .

— Hát csak annyi az egész? — szakitottam félbe nevetve.

Olyan jó kedvem támadt, hogy szerettem volna tánczolni.

— Béküljünk ki, kedves tanár úr, — mondtam, kezemet nyujtva.

Milyen hálásan fogadta oda nyujtott kezemet! Azt hittem, hogy mindjárt megcsókolja. Talán akarta is; de mégis restelte, hogy ilyen fiatal leánynak kezet csókoljon.

Most hát szent lett köztünk a béke s megmondtam neki, hogy már most a mamával is béküljön ki. Kérjen szépen bocsánatot, amint illendő, mert a mamával nem lehet ám úgy kibékülni, mint velem.

Nem is tudom, hol vettem a bátorságot, hogy így beszéljek evvel a meglett emberrel, a kihez képest én csak gyerek voltam; de éreztem, hogy én vagyok az okosabb, akármilyen tudós ember legyen is ő s valószínű, hogy ő is érezte, mert oly szépen engedelmesen alárendelte magát annak, a mit én mondtam.

Igazán csodálatos és már sokszor gondolkoztam rajta, miért van az, hogy mi nők már tizen-nyolc éves korunkban okosabban tudunk gondol-

kozni, mint sok férfi negyven éves korában? Most megint egy új példáját láttam. Itt van ez a nagy tudományu ember, kit egy cérnaszálon vezethetek, a merre nekem tetszik.

De ne tessék félni, nem vezetem rossz utra.

XIV.

Már most az után láttam, hogy az én kis Hamupipőkémekkel béküljek ki. Nagyon elhanyagoltam szegénykét az utóbbi időben, nem csoda, ha neheztel érte. De oly nagy társaságban voltunk mindig a múlt héten, meg ezen a héten, hogy soha sem szabadulhattam s nem kereshettem föl Hamupipőkét az ő lócáján a fenyvesben. Most azonban nem bánom a társaságot, egy fél órát vagy egy órát vele akarok elbeszélgetni és soha többé ily hosszú ideig nem hagyom el.

Itt nem kellett cselhez folyamodnom, mert a mamának semmi kifogása sem volt az ellen, hogy az angol nyelvben gyakoroljam magamat, sőt még ő ösztönzött:

— Bizony, édes leányom, gyakrabban is megtehetnéd.

Hamupipőke hidegen fogadott. Láttam, hogy ezt az érzékeny leánykát nem lehet ám olyan könnyen megszelidíteni, mint a vén mackót, aki egy szavamra mindjárt megadta magát. De nem hagytam abba.

— Iduska, Iduskám, hát ne haragudjék, — kérleltem szépen.

— Mért haragudnám? — viszonzá ő szárazan. — Én nagyon jól eltöltöttem az időt könyveimmel s örülök, ha mások is jól eltöltötték.

— Azt akarja mondani, hogy nem hiányoztam önnek? Lehet. De én nem mondhatom azt, mert ön hiányzott nekem.

— Én? — felelt kétkedő mosolylyal.

Szép arczán valami kesernyés vonást láttam, a mi nem tetszett nekem.

— Elismerem, Iduska, hogy én voltam a hibás, — igyekeztem őt kiengesztelni; — de ígérem, hogy többé nem fog megtörténni.

Ismét az a kétkedő mosoly futott át ajkain.

— Mi nem fog megtörténni? Hiszen semmi sem történt. Kiki párjával. Ugy a helyes. És csak az történt.

Megdöbbentem, mert arcában, szavaiban anynyi keserőséget fedeztem föl, a mennyit nem sejtettem, hogy lehessen e fiatal lélekben.

Bizonyára más okait kereste az én elhanyagolásomnak s tán azt hitte, hogy én is osztozom már azok fölfuvalkodásában, kik őt lenézik.

Lehet, hogy egyéb is elkekerítette. Büszke lelke minduntalan beleütközhetett itt valamibe, a mi bánthatta. Nem gondolom, hogy Adolf, a csinos főpinczér merte volna még egyszer elkezdeni az udvarlást; de ki tudja, a fiatal gavallérok valame-

lyike, a ki talán a konyhában vagy másutt megpillantotta, nem próbálkozott-e oly modorban, a hogy ilyen gavallérok szoktak ilyen kisasszonnyal?

Arcza sápadtabb volt a szokottnál. Ugy látszott, a hegyi levegő nem igen használ neki. Egyéb-ként, mondá, ugy is haza magy a napokban.

— Már? — kiáltottam föl.

Nem tudom helyesen cselekedtem-e, hogy marasztottam. De nekem roszul esett volna igy válni meg tőle.

— Legalább az Anna-bálra maradjon itt.

— Minek? — kérdezte fanyar hangon, de villámló szemekkel és elpirult arccal.

Azt hiszem, beláttam a lelkébe. Oh, ábrándos kis leányom, nem veted meg te a táncot, mert szép vagy fiatal vagy, és örülni szeretnél az életnek, de büszke vagy s nem akarsz betolakodni abba a társaságba, a honnan téged kizártak, még egy nyilvános bálba sem, a hová mindenkinek szabad belépni.

Ugy szerettem volna segiteni rajta, de nem tudtam hogyan. A mamát hiába kérném meg, hogy vigyük magunkkal. Most láttam, mily tehetetlen az egyes ember az egész társadalommal szemben; de azért soha életemben nem éreztem még ilyen vágyat, hogy szembe szállják az egész társadalommal. Csak tudtam volna, hogyan?

Hallgatva ültünk pár percig egymás mel-

lett. Nem tudtam, hogy miről kezdjek beszélni. Ő sem.

Egyszerre hozzám fordult:

— Néhány nap mulva messze leszünk egymástól. Ön el fog felejteni engem. Talán én is önt. De azért minek válnánk el haraggal? Nekem nincs is rá okom. Ön mindig oly nyájas és leereszkedő volt hozzám.

— Oh, édes, ne mondja ugy.

Rosszul esett nekem az a hang, a melyen még most is beszélt.

— Jó, hát nem mondom ugy. Barátságos volt és szives volt. S én, ki oly ritkán részesültem szíveségben és szeretetben, azt gondoltam, hogy köztünk oly barátság keletkezik, a milyen talán nincs is az életben, csak az én könyveimben s az én bohó fejemben.

A beszéd fölmelegítette s oly gyönyörű volt így kipirult arczával, ragyogó szemeivel, hogy elragadtatva néztem.

— S miért ne keletkezhetnék köztünk olyan barátság? — válaszoltam én megfogva kezét.

— Mert.... mert....

Nem tudott rá felelni. Akkor én, kezét folyvást kezemben tartva, így szóltam:

— Én olyan barátságot ígérek és fogadok, a milyen csak lehet a legtisztább és legigazabb barátság. Örök szeretetet és hűséget fogadok s meg fogom tartani holtomig.

Ebben az ünnepélyes pillanatban oly lelkesedés és rajongás szállt meg, a milyen talán soha életemben és oly boldog voltam, hogy örök barátságot köthettem ezzel a kedves, szép teremtéssel, a ki csak bámult és nézett engem ragyogó szemeivel, melyekből annyi szeretet sugárzott ki,

— És én is olyan örökké tartó barátságot hűséget és szeretetet fejadok, erre esküszöm, — susogta lángoló ajkkal.

— Csókolj meg hát, édes, — mondtam neki.

S megcsókoltuk egymást és sokáig ültünk ott forrón szoritva az egymás kezét és olyan nagyon-nagyon boldogok voltunk.

Na hiszen, adott volna nekem a mama, ha ezt az örök barátságot megtudta volna. Hát még Juci néni? Mikor véleményök szerint én rám oly fényes jövő várt, hogy ha csak kissé ügyesen viselem magamat, okvetlen Pávay Kornélné lesz belőlem, a mi nagy megtiszteltetés mind reánk, mind a családunkra nézve.

Mert a Pávay nemzetség egyike a legelőkelőbbeknek s az én kiszemelt jövendőbeli férjem kamarás lehet, ha akar, bármikor és akkor én is méltóságos asszony leszek. Nemcsak afféle méltóságos asszony, mint a szegény kuriai birák feleségei, hanem olyan méltóságos asszony, ki négy lovas hintón jár, kastélyban lakik s annyi ruhát csináltathat magának, a mennyi neki tetszik Mo-

naszterly és Kuzmiknál, vagy akár Párisban, ha úgy tetszik.

Mindezt annyiszor hallottam Juci nénitől, hogy már csak annak a megfontolása maradt hátra, valjon Monaszterly és Kuzmiknál vagy csakugyan Párisban akarom-e varratni ruháimat, mert a többit már egészen eldöntött dolognak vették Juci néni is meg a mama is. Az iránt nem támadhatott már semmi kétség, hogy a rozgony-füredi sah ő felsége, miután Szentgyörgyi Ellán s a cicuskán-mucuskán túl-adott, ujlag reám kegyeskedett vetni szemeit; a többi pedig önként következik ebből.

A mama oly boldog volt, hogy szinte megsajnálta. Milyen csapás lesz majd, ha föl kell ébrednie arany álmaiból! A Juci néni szemrehányásait csak könnyen elviselném. Mert hiszen a mint egyszer élmentünk innen Rozgony-Füredről, annyit sem fog többé velem törődni, mint egy kósza csirkével s csak addig tart ez a nagy szeretet, míg azt hiszi, hogy Pávay Kornélné lesz belőlem és méltó helyet fogok elfoglalni az ő rengeteg rokonsága közt.

Tolna is minden kitelhető módon előre s minduntalan faggat:

— No galambom, mennyire vagytok már?

Nem mondhatom meg neki, hogy: az én részemről, Juci néni, semennyire.

Remélem, hogy majd csak megérti Pávay Kornél is, aki okos ember, hogy semennyire.

Egyelőre persze még nem hiszi, mert nincs hozzá szokva, hogy találkozzék leány, ki rögtön szerelmes nem lesz belé, mihelyt ő legfelsőbb tetszésével kitüntetni méltóztatik.

Ez a nagy szerencse annyi irigyet szerzett már nekem az itt levő leányok közt, hogy alig merek közéjük menni. A sok jó barátságnak vége. Igazán nem tudom, hogy Melittán s az én kedves Hamupipőkémén kívül maradt-e még valakim? A hajdani iskolatársam, a cicuska-mucuska, tudom, hogy megfojtana egy kanál vízben.

Ő is, meg Szentgyörgyiék is azt a hirt terjesztik most, hogy Pávay Kornélnak nincs is komoly szándéka, csak bolondítja a leányokat, kompromittálja, aztán ott hagyja. Szentgyörgyiné egész sereg leányt tud megnevezni, akiket Pávay Kornél elhagyott s a kik aztán a vízbe ugrottak vagy megmérgezték magukat.

Nem mondta a mamának, de le lehetett olvasni az arcáról:

— Vigyázz, hogy a te leányod is ugy ne járjon.

Reám ugyan nem kellett vigyázni senkinek, de az a sok beszéd, amiből valami eljutott az én fülemhez is, bosszantott s végét akartam szakítani a Pávay Kornél gyanus udvarlásának.

— Tudja, hogy magának rossz hire van? — szoltam hozzá, amint egyszer mellettem sétált.

— Tudom, — szólt mosolyogva, mert a kérdés furcsának tűnhetett fel előtte.

— Tudja, hogy nem nagy dicsőség az annak a leánynak, akinek maga udvarol?

Kissé meglepetve nézett reám, azután az ő nyugodt, csöndes és mégis oly nagyuriasan büszke hangján azt felelte:

— Meglehet, de van leány, aki nekem dicsőség.

— Mint hódítónak?

— Nem, — viszonzá ő, — hanem mint kérőknek.

A meglepetés sora most rajtam volt. Oly hirtelen jött ez a fordulat, hogy egészen megzavarodtam. Éreztem, mily gyorsan dobog a szívem, s nem tudtam hirtelen, hogy mit feleljek rá.

Ő mosolyogva nézett reám s úgy láttam, gyönyörködik zavaromban, ami még jobban felingerelt ellene.

Zavartan tekintettem hátra s ott láttam, hogy a mama és Juci néni sugdosva összedugják fejüket, mintha mondogatnák egymásnak:

— No most!

S nyájas, biztató pillantásuk száll felém: no most!

Persze, hogy : no most! De nem úgy, ahogy a mamáék gondolják, hanem amúgy.

Pávay Kornél mosolygó tekintete még folyvást rajtam nyugodott azzal a jóakaró büszke ön-

tudattal, amit nyujthat az embernek az a gondolat, hogy most egy kis leányt boldoggá tett.

— Meglepte Erzsike, ugy-e, amit mondok? — szólt aztán. — De ne gondolja, hogy az csak egy hirtelen kiröppent szó. Megfontoltam. Szeretem, nőül kérem. Akar az enyém lenni, édes?

Bizonyára legjobb lett volna egyenesen visszautasítani, de mikor az olyan nehezen esik. Én is csak úgy tettem hát, mint a leányok többnyire.

— Menjen, menjen, — mondtam neki, — hisz jóformán nem is ismer. Hagyja el ezt, ne beszéljen erről.

De ilyennel még senkit sem riasztottak vissza. Az én kérőmet sem, a ki tudta, milyen nagy szerencse ő minden leánynak. Valami megdöbbenésféle tükröződött mégis arcán. Oly hihetetlen dolog lehetett, hogy egy fiatal leány nem borul a karjai közé s még vonakodik is kezét rögtön oda nyujtani, ámbár talán csak formaságból, fiatal leányos szemérmességéből.

Egy percig hallgatott, mintha ezen tünődnék, aztán megszólalt:

— Másról nem beszélhetek, Erzsike, mint arról, a mi egész lelkemet betölti. Ha ma nem, hát elmondtam volna holnap. Mióta magát megismertem, sokat gondolkoztam rajta. Megvallom, hogy eleinte ki akartam űzni fejemből; de hiába űztem ki onnan, elfoglalta szívemet. Meg vagyok babonázva. Megigézett kedves lényével, azzal az űde bájosság-

gal, melynek varázsát érzem, a mint közelébe lépek. Hiszem, tudom, hogy egész életemen át boldog leszek ilyen nővel oldalamon. Nem vagyok már gyerek, nem ragad el a szenvedély, de a mit mondok, azt szívem mélyéből mondom. Meguntam ezt a hivalkodó életet, családot akarok alapítani, egy kedves kis kört, a hol engem szerető feleség vár. És higgye el, hogy a ki engem boldoggá tesz, én is igyekszem lelkem minden erejéből azt boldoggá tenni. Most feleljen.

Oly őszintén beszélt, hogy nem birtam bizonyos meghatottságtól szabadulni. Sajnáltam a büszke férfit, mert tudtam, hogy az én válaszom rettenetes és váratlan csapás lesz neki. Nem is gondoltam soha, hogy a dolog idáig fog fejlődni s hogy a Juci néni tervezgetése, a mit én csak olyan hiábavaló beszédnek tartottam, valaha komoly alakot ölt. Most azonban már holmi kitérésekkel nem lehetett a dolgot elütni, nyíltan kellett felelnem.

De bár szívemben nagy bátorságot éreztem, életemben még soha sem volt oly perc, a mikor úgy remegtem volna.

— Egyenes kérdésre egyenes válaszszal tartozom, — szóltam elfult hangon. — Szívemből ohajtom, hogy legyen boldog, de én nem lehetek az, a ki önt boldoggá teszi.

Csodálkozó, elámult arccal tekintett rám, mintha nem értené jól szavaimat, mintha nem hihetné, hogy igazán azt mondom.

— Nem, én nem lehetek az ön felesége soha,
— ismétlém.

— Soha? — dadogta elsápadva.

Egész arca elváltozott, oly megrendítőn hatott rá ez a lealázó csapás. Nem tudom, büszkesége vagy szerelme volt-e jobban sujtva. De azt hiszem, büszkesége.

— Soha? soha? — ismételte, gondolom a nélkül, hogy tudná, mit kérdez.

— Soha, mert nem szeretem; — feleltem határozottan.

Sápadt arca egészen eltorzult és gyűlölettel teljes pillantást vetett reám.

— Nem mondta meg az igazat egészen, — hörögte tompán. — Azért, mert más szeret.

Most már egész bátran beszéltem:

— És ha úgy volna, van joga engem felelősségre vonni?

Szemei szikráztak, ajka remegett. Szólni akart, de magába fojtotta. Aztán talán eszébe jutott, hogy mások is láthatják itt nyilvánosan a sétauton. S egyszerre visszatért önuralma, nyugodt lett, legalább külsőleg nyugodt.

— Bocsánat, — szólt hidegen. — A leckét hasznomra fogom fordítani.

Távozni akart, de jobban meggondolta a dolgot:

— Ha megengedi, még egy darabig elkísérem. Nem akarok föltűnést kelteni.

Némán bólintottam fejemmel, én is kerülni óhajtottam a föltünést. Oly erős fölindulás tartott még mindig fogva, arcom úgy égett s szívem oly hevesen dobogott, hogy féltem ily állapotban anyám elé, még inkább idegenek szeme elé kerülni.

Pávay ezalatt teljesen visszanyerte nyugal-
mát s arcának vonásai újra kisimultak. Még a régi jóindulatu mosoly is megjelent ajkain, bár ugy rémlett nekem, mintha némi gúny s még több szomorúság vegyülne bele.

— Azt hiszem, — szólt, — hálával tartozom, hogy oly őszintén beszélt velem. Jobb az ilyen dolgot az esküvő előtt tudni meg, mint az esküvő után. Örülök, hogy végre találtam egy fiatal leányt a kinek helyén van az esze és a szive. Igaz, hogy drágán kellett megfizetnem ezt az ismeretséget, összetört hiuságom árán; de az okos ember holtig tanul. Köszönöm ezt is. És most szoritsunk kezét mint jó barátok. Akarja?

— Teljes szivemből, — mondtam én.

S kezét szoritottunk. Így végződött ez a dolog.

A mama és Juci néni pedig hátul folyton azon tanakodtak, valjon nyilatkozott-e Pávai Kornél s gratulálhatnak-e már nekem?

XVI.

Nagy megütközést keltett a Pávay Kornél hirtelen távozása. Reggel még semmit sem szólt s este mindnyájunktól elbucszott. Dörgős levelet kapott, minek folytán el kell utaznia.

A mama reám tekintett. Juci néni a mamára. Nem értette senki e gyors távozás okát s szegény anyám egészen oda lett. És mikor egészen megzavarodva körültekintett s szemei a Szentgyörgyiné kárörvendő szemeivel találkoztak, melyek oly világosan kifejezték, hogy: »Ugy-e megmondtam, vigyázz a leányodra« — akkor még jobban oda lett.

Az egész hölgyközönség kétségbeesett, hogy a hires gavallér majd elmegy és nem lesz itt az Anna-bálon, a hol pedig mindegyik leány és fiatal asszony legszebb ruhájában fog megjelenni s minden báját kifejti, a mivel csak férfiakat hódítani szokás világ teremtése óta. Csak legalább addig maradna.

— Visszatérek; szólt a gavallérok mintaképe.

S a cicuska-mucuskához fordult:

— Hisz tudja, hogy az első négyest magával kell táncolnom.

Azután meg hozzám fordult:

— És magával ugy-e, magával a másodikat?

Hangja oly könnyed és tréfás volt, mintha semmi sem történt volna köztünk.

De én nem hittem, hogy visszatér s úgy bucsuztam el tőle, hogy soha sem látom. Észrevette, hogy ellágyultam s mosolygott.

Furcsák vagyunk mi leányok. Ha valaki szerelmes belénk, hát azon mindjárt úgy sajnálkozunk, hogy csupa sajnálatból készek vagyunk férjhez is menni hozzá. Láttam már én ilyet eleget s akárhány boldog házasságot tudok, a melyik így keletkezett.

Hiszen az az én tervem is, amelyet már egy idő óta forraltam magamban, ilyenfélén alakult. Egy derék embert és egy derék leányt akartam összehozni, akik nagyon jól egymáshoz illenének. Egyik sem valami nagyon fiatal már, de mindegyiknek a szivében elrejtve van még annyi szeretet, a mennyi egy boldog házassághoz szükséges.

Persze, hogy nem szólottam egyiknek sem, mert ha én ezt előre elárulom, akkor az egyik, az a gyöngéd érzésű leány visszahuzódik, a másik pedig, az a misanthrop férfi talán a világ végére szökik.

De így lassanként, a nélkül, hogy ők maguk észrevették volna, szépen belementek az én hálómba, a mit oly ravaszul vettem ki, hogy a tanár ur előtt mindig Melittát dicsértem, Melitta előtt pedig a tanárt, aki csodálatosan kezdett kivetközni világygyülő hangulatából s agglegényes szokásaiból.

A sált már letette nyakáról, már nem félt a

meghüléstől és nem is hült meg. Járása már nem volt oly előre hajló, nem görbitette meg nyakát s egészen kiegyenesedett. Ruhájára nagyobb gondot kezdett fordítani s nem állt már rajta minden olyan lomposan, mint ha vasvillával hányták volna rá.

Minden jel arra mutatott, hogy tetszeni akar valakinek. S ki lehetett volna az a valaki más, mint Melitta?

Néhány nappal az Anna-bál előtt berándult a szomszéd városba s mikor onnan visszatért, alig ismertünk rá. Hosszu rendetlen haját, szakállát lenyiratta. Formátlan nagy cipőjét ujjal, nyalkával cserélte föl s táskájában egy egész világos színű angol flanell öltözetet hozott magával, olyat, mint a melyet a doktor viselt, de sokáig nem merte fölvenni, hogy kinevetik, csak a táskájában tartogatta.

Mosolyogva szemléltem mindezeket a jeleket s Melitta maga is látta, mikor a tanár kicsinosítva haza jött a szomszéd városból, Melitta elpirult. Én ugy tettem, mintha nem venném észre.

Megint elkezdtek a régi sétáinkat s csónakázásainkat együtt a tavon és láttam, hogy tanárunk milyen boldog s hogy fiatalodik meg szemlátomást, napról-napra jobban. És ez oly örömet szerzett nekem is, hogy daloltam jókedvemben s megtáncoltattam otthon este a kis öcséimet.

A mama föl nem foghatta, hogy lehetek oly jókedvű, mikor ő ugy aggódott, hogy Pávay Kornél talán már vissza se jön? Itt hagy bennünket

csúfságra, mikor már az egész fürdőben beszéltek rólunk s hirét fogják vinni mindenfelé és ő már apának is megírta, hogy milyen szerencsém akadt. Ujjal fognak reánk mutatni s a mama már most is szégyel kimenni az emberek közé.

De én nem birtam túláradó jó kedvemet elfojtani.

— Hát még a te lakodalmadon, Melitta, akkor lesz még csak igazán jókedvem!

S egyre ölelgettem Melittát.

— Hagyj már békét, — szólt az pirulva; — hiszen tudod, hogy én sohasem megyek férjhez. Fiatal már nem vagyok, szép sem vagyok; ugyan ki venne el?

De én nem hagytam:

— Fiatal is vagy, szép is vagy és olyan áldott jó vagy, hogy egy csepp esze sincs, a ki mindnyájunk közül nem téged választ.

Szerencséjének tarthatta volna bárki, a ki őt választja; de mikor a férfiak, édes istenem! olyan okatlanok ebben a dologban, mintha teljesen megvolnának verve vaksággal.

S ha nem volna itt ez a mi tanárunk, a ki mégis csak okosabb mint a többi, igazán nem jutna eszébe senkinek ez a derék leány, mert mindenkinek az esze csak az olyan kacér teremteseken forog, mint a cicuska-mucuska meg az a kuglizó két fiatal asszony, vagy az olyan főnhéjazó bábukon, mint a Szentgyörgyi leányok.

Horváthné sejti, hogy én miben sántikálok s úgy látom, nincs ellenére a dolog; de az én anyám nem tudja.

Juci néni sem tudja s szörnyen megbotránkozik azon, hogy mit sétálgatunk és csónakázgatunk mi annyit azzal a professzorral?

— Csak nem akarja a lányod ilyen emberrel bekötni a fejét? Na hiszen, gyönyörű parti!

A mama megrémült. Alig bírom megnyugtani:

— Ugyan, édes anyám, mit gondol?

— Persze, persze, — nyugszik meg végre az én jó anyám, — hiszen apád lehetne.

Mosolyognom kellene rajta, hogy lám ezt olyan természetesnek találja a mama, míg Pávay Kornélnál, aki szintén olyanforma idős lehet, az a negyven év nem jön semmi tekintetbe. De nem bánom az én jó anyámat, hiszen tudom, hogy csak az én boldogságomat akarja, persze, hogy más uton, mint én, de majd csak megegyezünk valahogy.

Juci nénit már nehezebb megnyugtani, ha egyszer gyanakszik valakire. Neki természetében van a gyanakodás. Kitűnő vizsgáló bíró lett volna belőle, ha férfinak születik. Ő nem ad a korkülönbségre semmit, mert az ő véleménye az, hogy ha egyszer egy leány megbolondul, nem néz az semmire

— De hiszen én nem akarok megbolondulni, Juci néni!

Fejét csóválva nézett reám:

— Nem-e? Hát akkor mást se bolondits.

— Nem is én, — viszonzám, — Hát nem érti meg, Juci néni?

— Ugy? Hát Melitta?

Megértette, de nem hagyta abba gyanakodását:

— Az ördög nem alszik. Annak a ti pocsék embereteknek is gusztusa támadhat valami fiatalabb leányra.

De ez csak olyan haszontalan beszéd, a milyen Juci nénitől kitelik s engem nem zavar abban, hogy folytassam az én nagy tervemet, melynek sikerülnie kell. Mire észreveszed, már akkorra összeboronáltalak én titeket, édes Melittám!

S olyan kedvem telik ebben, hogy majd fölforgatom a csónakot, melyben vigan uszkálunk a kis tavon.

— Vigyázzon, — kiált reám a tanár tréfás ijedtséggel; — biz isten, fölforgat bennünket.

— No, melyikünket mentené meg akkor? — kérdeztem hóbortos kedvemben,

A tanár elpirult és Melitta is elpirult, egyszerre mindketten. Nevettem a komoly férfi zavarán:

— Oh, ne is szóljon. Ugyis tudom.

Hebegett valamit, hogy mindakettőnket egyszerre.

— Lári-fári, — mondtam én. — Melittát talán elámithatja ilyen beszéddel, de engem nem. Én belátok a szive közepébe.

Nagyon mulattatott, hogy olyan hüledező csaknem ijedt arccal tekintett reám, mintha valami szörnyű dolgon kaptam volna rajta.

Ebből a zavarból aztán nem is tudott kibontakozni többé. Beszéde elakadt. Lesütötte szemeit s nem mert föltekinteni.

Mikor kiszálltunk s kezét nyujtotta, hogy kisérgitsen bennünket a partra, éreztem, hogy keze reszket. Hisz ez nagyszerű!

Kissé megbotlott ez alkalommal s kiejtett valamit az oldalzsebéből. Az én nagyobbik öcsém lehajolt és fölvette, hogy odaadja:

— Tanár bácsi, elvesztette!

A tanár ur arca lángba borult egyszerre s hirtelen elkapta Ödöntől a fotograf-arcképet, mert az volt; de nem bírta oly hirtelen elkapni, hogy az én fürge szemem meg ne látta volna, kinek az arcképe.

Az én arcképem volt. Jól láttam. Az enyém.

Hol vette? A fiuktól szerezte-e, vagy kilopta a Melitta albumából? Ez most mellékes kérdés. De hogy ott hordja a szive fölött, az bolond egy historia.

No hiszen szépen vagyunk. Mit csináljak már most? Ez a szerencsétlen nem Melittába, hanem énbélém szerelmes.

XVII.

Annyira megzavart ez a váratlan fölfedezés hogy egy ideig teljesen elvesztettem gondolkozási képességemet s merő zürzavar nralkodott egész fejemben. Bosszankodtam magamon s szörnyen megbántam, minek avatkoztam én a mások dolgába.

Csak annak örültem, hogy Melitta nem vett észre semmit. Édes jó Mellittám, no hiszen szépen előmozdítottam én a te dolgot!

A fiukat kérdőre fogtam s kisült, hogy csakugyan az Ödön utján jutott az arcképhez, cserében egy halálfejű lepkéért s különböző cincérekért.

No tanár ur, hát így vagyunk? Hát a természettudományok művelése csak arra való, hogy azért fiatal lányok arcképét szerezzük?

A fiukra rá ijesztettem, hogy ha egy kukkot szólnak akármiféle élő teremtésnek s a mama megtudja, hogy milyen módon gyarapítják bogár- és lepkegyűjteményöket, kérlelhetetlenül elfogja kobozni összea gyűjteményöket.

Ez oldalról tehát biztonságba helyeztem magamat. Melitta legalább nem fogja megtudni a dolgot. De aztán tovább? Mihez kezdjek?

Törtem rajta a fejemet eléggé, de nem tudtam kitalálni. Mert hogy valakit, a ki szerelmes egy leányba, kigyógyítsunk, de úgy, hogy mindjárt szerelmes legyen a másikba, az olyan rettenetes nagy munkának látszott, hogy belefogni is alig mertem.

Mert hiszen viselhetném én magam úgy, hogy a tanár ur jobban elrémüljön tőlem, mint a hétfejű sárkánytól. De kérdés, vajon használna-e az is? Láttuk már akárhányszor, hogy a szerelmes emberek szerelmesek maradnak a sárkányokba is. És ez a boldogtalan ember épen olyan hűséges természetű, hogy azt az elsőt is, aki pedig valami haszontalan teremtés lehetett, tizenhárom évig gyászolta s ha mi ki nem bolygatjuk az ő csöndes buskomorságából, hát gyászolná még most is.

Mit érünk azzal, ha már most engem fog gyászolni a másik tizenhárom esztendeig?

Jaj, csak tudnám, hogy mit tegyek! De tanácsot sem kérhetek senkitől, A mama előtt, Melitta előtt, Horváth néni előtt: mindenki előtt el kell titkolnom a dolgot s vigyázni, hogy valamiképp meg ne tudják.

Aztán még időm sincs a gondolkozásra. Itt az Anna-bál a nyakunkon. A mama aggódik a toilette-ünk miatt. Apától ugyan, kinek a mama levelében szörnyen a lelkére kötötte, hogy milyen rendkívüli szerencséje akadt a kis leányának és hogy ki kell tenni most magunkért, gyönyörű rózsaszín ruha érkezett. De a mama azon töpreng, vajjon illeni fog-e az én barna bőrömhöz az a nagyon halvány rózsaszín?

Mert az magától értetődik, hogy nagyon fényesen kell megjelennem, úgy hogy elhomályosítsam a többieket mind. Az egész Gömörvármegyé-

nek belém kell szeretnie. Kárpotlást kell találnunk az elvesztett Pávay Kornélért, akinek visszatértét már nem reméli a mama.

De hiszen van még itt fiatal ember, jó családból való birtokosok és még több is jön az Annabálra, mert az orvos biztosítja a mamát hogy:

— Itt lesz, nagyságos asszonyom, aki csak számba vehető, az egész gentry.

Lehetetlen, hogy valamelyiknek a szeme meg ne akadjon rajtam, gondolta a mama.

És az milyen diadal lesz. Megmutatjuk Szentgyörgyiéknek és Bordácséknak, Vámosyéknek és Tülköséknek s a többieknek valamennyinek, hogy nekem előbb akadt kérőm, mint nekik. És megmutatjuk apának is, hogy nem hiába jöttünk Rozgony-Füredre s hogy a mamának mindig igaza van.

Ilyen reményekkel készültünk hát a nagy ütközetre, ahol Amor nyilai fognak repülni a táncterem forró levegőjében s olyan öldöklést fognak végbevinni Gömör és a szomszéd vármegyék fiatal-sága közt, a milyen nem volt tatárpusztítás óta.

Mert minden anya meg van győződve, hogy az ő leánya ellenállhatatlan lesz. Oh! ha a férfiak az anyák szemével láthatnának, milyen más alakot öltene a világ. Bezzeg nem maradna pártában egy leány sem s mihelyt kidugná egy a fejcskáját a szülői ház küszöbén, elkapkodnák azonnal, míg most járni-kelni kell és keresni a jó szerencsét

Rozgony-Füreden és mindenféle fürdő-helyeken, a hol remény és aggodalom közt készülnek az Annabálra.

A bál napján nevezetes esemény történt. Délután megérkezett Pávay Kornél.

Olyan örömríadás fogadta, mint valami száműzetéséből haza térő királyt. Az egész fürdőt fölvillanyozta megjelenése. Már nem is vártuk, annál nagyszerűbb volt tehát a meglepetés.

Nekem, megvallom, jobban esett volna, ha nem jön el. Az én szememben olyan kicsinyesnek és léhának látszott az ok, a miért visszajött, hogy két négyest eljárjon, a mit megígért két leánynak, kik közül az egyikről jól tudta, hogy nem örül neki, a másikat pedig mákszemnyire sem becsülte. Hát csak ezért jött vissza?

Nem értettem mi ebben a dicsőíteni való. Hogy milyen páratlan gavallér! A mire egyszer szavádjá, azt beváltja, török-szakad.

Engem nyugtalanított megjelenése s még azt a csepp kedvemet is elvette, a mi lett volna. Hát nem elég nekem ez a bosszuság most a tanár úr oktalansága miatt? A csalódás keserősége füstbe ment szép tervem miatt? Kell még nekem ehhez egyéb is?

Hamupipőke is elkedvetlenített ma reggel. Megint olyan keserű hangulatban találtam. Nénje azt kívánta, hogy öltözzön föl a mai bálra, ahol táncolhat is egy kicsit, meg neki segítségére is

lehet a hölgyek körül, ha valakinek például a ruhája elszakad, vagy valami egyébre lesz szüksége.

Boszankodtam arra az ostoba vendéglősnére, aki effélékkel keseríti el az én szép kis barátnőmet; de szerettem volna mégis, ha Hamupipőke eljön a bálba.

— Gyere el, édes, igazán gyere el. Te leszel a legszebb.

Fejét rázta:

— Nem, nem. Minek menjek e ?

Pedig elkeseredett kis szívében bizonyára égett a vágy. Ugyan melyik fiatal és szép leány ne vágynék táncolni, mulatni, tündökölni? S én egy örültem volna neki, ha láttam volna, hogy táncol, mulat, tündöklük.

— Gyere el, Idskám — kértem őt folyvást.

— Te nem tudod, hogy mit akarsz, — viszont a s komoran összehuzta szép szemöldökeit. — Meguntam ezt a helyet. Egy napig sem akarok tovább itt maradni, holnap haza utazom.

Mennyire meglepett, midőn este mégis ott találtam a táncteremben. Örömemben oda futottam hozzá, nem gondolva azzal, hogy mit fog mondani a mama s milyen bámészkodó szemekkel fog reám tekinteni az egész vendégsereg.

Mikor helyemre visszatértem, a mama nagyon haragos arccal fogadott, de nem szólhatott semmit, mert már akkor ott volt Pávay Kornél s előtte csak nem dorgálhatott meg úgy, a mint meg-

érdemelttem volna, hogy így kompromittálom magamat.

Szentgyörgyiék, a kik mellettünk ültek, feltűnően hidegek lettek egyszerre. De Pávay Kornél, úgy látszott, semmit sem vett észre.

— Ki volt az a gyönyörű leány, a kivel imént beszélt? — kérdezte tőlem.

Mielőtt szólhattam volna, a mama szavambvágott:

— Erzsike az angol nyelvben gyakorolja magát vele, hetenként pár órát, onnan ismerjük. Gondolom, valami unokahúga a vendéglősnének.

S a mama rögtön áttért más tárgyra, hogy én közbe ne szólhassak.

Láttam, hogy Pávay figyelemmel kíséri az én Hamupipőkémét, aki igazán elragadó volt egyszerű fehér ruhájában, mégsem vitte senki táncolni, míg a cicuska mucuska csak úgy repült kézről kézre s a férfiak rohantak utána és csak nem összevesztek érte.

A Szentgyörgyi leányoknak is annyi táncosuk akadt, hogy egy percnyi idejük sem jutott volna a pihenésre, ha nem válogattak volna olyan nagyon.

Persze, hogy ezeknek a táncosoknak a legnagyobb része olyan csupasz képű fiu volt. Az urak, a doktor kifejezése szerint, a számbavehető gentry csak ott ácsorogtak s bizonyos megvető fensőbbsséggel nézték, hogy izzad a husz éven alóli fiatalság.

Már a huszonkét évesek csak úgy immel-ámmal járták

Én nem tudom, hogy mi lesz ebből, ha a táncoló ifjuság korosztályát évről-évre lejjebb kell szállítani. Mi történik velünk, szegény leányokkal? Igazán foglalkozhatnának már ezzel a kérdéssel komolyan a társadalmi tudományok művelői. Foglalkoznak ennél sokkal haszontalanabbakkal.

De hát, istenem! a fiatal leányok, mikor olyan nagyon szeretnének táncolni, nem nézik, hogy kivel, csak táncolnak. És én, aki oly rossz kedvvel jöttem ide, de a zeneszóra felpezsdült a vérem s elkezdte a talpaimat csiklandozni valami: én sem néztem, csak táncoltam.

Melitta, aki sokkal komolyabb volt, mint mi mindnyájan, nem táncolt, csak nézett bennünket nyájas, okos szemeivel.

A táncterem teljesen megtelt. A nagy ebédlőből csinálták. Eldeszkházták a nyitott oldalát s tele rakták a falakat fenyőgallyakkal, a fejünk fölött pedig zsinegeket húztak át, melyekre színes papírlámpákat aggattak.

A vendéglős kezeit dörzsölve, elégedetten járt itt föl-alá egész délután:

— Nagyszerű! — ismételte minduntalan.

És most este, mikor az ajtóból szemlélte, hogy a tudomány és a művészet mivé alakította e termet az ő és főpincérének kombinált értelmi

erőfeszítése folytán, most még nagyobb lelki gyönyörűséggel ismételte:

— Nagyszerű! Nagyszerű!

Azt hiszem, valamennyi fürdővendég ott volt. Szegény Tomborné is ott volt és folyvást remegett, hogy a férje, aki már délben többet ivott, mint a mennyit megbír s azóta mindig ivott, nem csinál-e valami botrányt. Serényiné is ott volt, ámbár szegénynek bizony nem a táncon járt az esze, hanem azon, hogy fognak Rozgony-Füredről elmenni, mert az ura minden pénzét elkártyázta.

Ott ültek a falusi kántornék is, meg a többi alárendelt népség, az ajtóhoz közel, szerényen meghúzódva, de mégis élénk érdeklődéssel kísérvé mindent, hogy ha majd hazamennek, otthon elmondhassák, hogyan mulattak és kikkel mulattak ők az Anna-bálon, mikor fürdővendégek voltak Rozgony-Füreden.

Láttam a tanár urat is egy sarokban. Mindig felém nézett, de nem mert közeledni. Gondolom, a Pávay jelenléte elriasztotta. Később aztán leült Melitta mellé beszélgetni; de onnan is át-át tekintgetett felém.

A teremben nagy lett a hőség, mert hát sokan voltunk együtt. Igazán csunyaság a környéken lakó leányos családoktól, hogy még ők is eljöttek nekünk concurrenciát csinálni. Egymásután robogtak be délután a fürdőbe a kocsik, melyek táncra készült leányokat hoztak.

Szentgyörgyiné sápadt, zöldült. Istenem, hová menjen már egy aggódó anya, a kinek három eladó leányt kell magával hordani, ha már Rozgony-Füredre sem jöhet biztosan, olyan verseny keletkezett már e patriarkhális helyen is?

Engem gyönyörködtet ez a tarkabarkaság, a zaj, a jókedv. Táncoltam és nem gondoltam egyébre

— Jöjjön, jöjjön, kezdődik már a második négyes, — szólított meg Pávay Kornél. — Tudja, hogy én vagyok a párja?

Olyan elfogulatlan beszélt, a bizalmas barátság hangján, mintha soha sem történt volna közöttünk semmi. Én nem bírok oly elfogulatlan lenni s azt hiszem, kissé reszketett is a kezem. De ő sokkal finomabb gavallér, mintsem elárulná, ha észrevette is, amit hálás köszönettel fogadok tőle.

Lassanként aztán nyugodt és elfogulatlan lettem én is, ámbár nem szüntem meg csodálkozni azon, hogy szerelmének oly heves kitörése után néhány nap alatt hogyan válhatott ily nyugodttá s hogyan képes most már mosolyogni és tréfálni is velem.

Hát engem bántott ez a dolog, meg örültem is neki. Persze hogy nem értettem; de hisz én csak egy tudatlan fiatal leány vagyok, a ki még sok dolgot nem értek a világon s talán nem is fogok soha megérteni, ha öreg leszek sem.

Négyes közben egyszer csak így szól hozzám Pávay:

— Az a maga csinos angol nyelvmesternője nem szokott táncolni?

— Látja hogy nem viszik. Nem elég gazdag s nem elég előkelő ezeknek az uraknak. Egyébként nekem nem tanítónőm, hanem a legkedvesebb barátóm, a kit teljes szívből szeretek.

— Igazán? — szólt kissé elmosolyodva.

S olyan különös pillantást vetett reám.

— Becsülöm azért, a mit mondott, — szólt aztán oly hangon, a milyet nem vártam tőle.

Mikor a négyesünk elvégződött, bámulva láttam, de bámulva látta mindenki, aki csak a teremben volt, hogy Pávay Kornél odamegy a vendéglősné hugához s a szegény leányt, a kit eddig senki el nem vitt, fölkeri táncra.

Susogás támadt mindenfelé. Az asszonyok összedugták fejeiket. Hallatlan dolog volt ez, annál bámulatosabb, mivel tizenöt év óta nem történt, hogy Pávay Kornél tour-táncot táncolt volna. Egy-egy négyest nagykegyesen, azt még megtette; de tour-táncot? Megfoghatatlan. És éppen ezzel a lánnyal!

De hü követői és barátai megértették, hogy mit jelent az, ha Pávay Kornél valakit táncolni visz: Nem akarom, hogy ez a leány petrezselymet áruljon. És sorban oda mennek a gavallérok az én Hamupipőkémhez s mindegyik táncra kéri.

Látom, hogy ragyognak szemei s hogy lángol az arca. Ugy, ugy, kedves, mulass, örülj, olyan boldog vagyok, hogy örülni látlak.

S amint Pávay Kornél elhaladt mellettem halkan oda fordultam hozzá:

— Becsülöm azért, a mit tett.

Meghajtotta magát s azzal a különös szarkasztikus mosolylyal ajkain tovább ment.

XVIII.

Nagy események következtek az Anna-bálból. Szentgyörgyiék akkor este megint tuladtak az új gavallérjokon, mert egy gazdagabb földbirtokosra akadtak, akinek, úgy látszott, nagyon megtetszett Ella, egész éjjel nem tágitott mellőle.

Az eddigi gavallért át akarták adni a középső leánynak, aki legcsunyább levén, nem igen számíthatott udvarlóra. De fájdalom, a fiatal embereket nem lehet úgy átruházni egyik tulajdonosról a másikra, mint a telekkönyvileg bejegyzett birtokokat. Ez a hálátlan is ugyanazt cselekedte, amit előde a Góliát, ez is odább állt.

A báléjen át nem tűnt föl nagyon e veszteség, mert hisz a leányok folyvást táncoltak s a megugrott udvarlóról is remélhették, hogy másnap újra visszatér, aztán hisz a két fiatalabb leányra nézve ugysem sürgetős a dolog, először Ellát kell férjhez adni.

S ami ezt illeti, itt már csakugyan örvendés jelek mutatkoznak. A legujabb udvarló nagy tüzzel fogott a dologhoz s óriás léptekkel haladt előre, nem úgy, mint az eddigiek.

A bál vége felé táncolni sem eresztette Ellát, hanem egészen lefoglalta a maga számára, szemmel láthatólag szorongatta a kezét s úgy oda hajolt hozzá és úgy sugdosott csaknem a fülébe, hogy mindenki megbotránkozott rajta.

A vacsoránál és a szünóra alatt oly közel ült Ellához, hogy könyökeik minduntalan érintkeztek. S mikor hajnalban a bálnak vége lett, karonfogva kísérte őket lakásukra.

S ki tudja: meddig és mikép folytatódott volna még ez a dolog, ha Juci néni reájok nem támadt.

— Megbolondultál te, hogy így csuffá teszed a leányodat?

Szentgyörgyiné elképedt. Hát miért?

— Hogy így engeded, hogy az egész világ szeme láttára udvaroljon a leányodnak s egy nő ember.

Csak akkor rémült el Szentgyörgyiné:

— Nő ember?

— Az hát. Megkérdezhetted volna akárkitől. Én eleget integettem neked az este; de rám sem néztél. Azt hitted, hogy te már kanállal etted a bölcseséget s mit tudna ilyen magamfajta parlagi asszony neked tanácsolni.

Erre aztán olyan kétségbeesés szállta meg Szentgyörgyiéket, hogy másnap mindjárt összecsomagolták málháikat s elutaztak. Rozgony-Füred nem hozott nekik szerencsét s a jövő nyáron valami

ujabb helyen újra kell kezdeni azt a hajszát megfelelő parti után.

Szentgyörgyiéket mások is követték. Most majd minden nap eltávozott valaki. Napról-napra fogytunk. Ugy látszik, hogy Anna-napja után már nem oly hasznos a friss hegyi levegő azoknak, kik nem birtak Anna-napig szert tenni valami komoly kilátással kecsegtető ismeretségre.

Elutaztak a Montecchiek és Capulettiek, akarom mondani: Vámosyék és Tülkösök is, engesztelhetlen gyűlölettel sziveikben egymás iránt, anélkül, hogy sajátkép tudnák, miért haragszanak egymásra oly rettenetesen. Elutazott szegény Tomboriné is a részeges urával, halálos félelmek közt, hogy az uton az az ember kiesik a kocsiból vagy valami szerencsétlenség történik vele, a mi különben nem volt volna valami nagy kár.

Serényiék is elutaztak. Szegény asszony, összeszedte a karpereceit, arany óráját, gyémántos fülbevalóit, azt vitték el a szomszéd városba, ahol zálogba adták, mert másképp nem tudtak volna elutazni. De mikor onnan visszatértek s az asszony berakosgatta a holmijokat a kofferokba, akkor este az a nyomorult ember megint leült kártyázni s elvesztette az egész pénzt.

Zokogva beszélte el nekünk másnap a szegény asszony s a mama meg Horváth néni adtak össze annyit, hogy elmehessenek.

Ugy sajnáltuk azt a szép fiatal asszonyt. Igazán megsirattuk.

— Miért nem hagyd el azt a gazember uradat? — fakadt ki mamám, aki pedig soha sem szokott így beszélni.

— Nem tehetem, — mondta a szegény asszony sirva, — mert szeretem.

S láttuk, hogy iparkodott hizelegni annak az embernek, hogy simult hozzá, majd hogy nem a kezét csókolta s azt hiszem, ha annak az embernek eszébe jutott volna, hogy elkérje tőle azt a kölcsön kapott pénzt, hát ismét odaadta volna neki, hogy elkártyázhassa.

Elutazott a cicuska-mucuska is. De már ennek története van s ez volt az Anna-bál legnevezetesebb eseménye.

A mama azt hiszi, hogy én nem tudom s egyre integet Juci néninek, mikor az elkezd beszélni róla, amire Juci néni dörögve elhallgat; a multkor engem megint kiküldtek a szobából, hogy »eregy csak édes leányom, keresd meg a zsebken-dőmet, odalent felejtettem«, — hallottam, hogy Juci néni azt mondja a mamának:

— Na, csak őrizd a lányodat, mint a kotlós tyúk. Ne félj, mai nap, amint a csirke a tojásból kibujik, már tud annyit, mint az anyja.

A cicuska-mucuska történetét tudtam, az igaz. De az egész fürdő tudta. Mert olyan nagy lármát csaptak, az a drágalátos kisasszony meg a fiatal

budapesti ügyvédné, mikor a bálból hazajövet összevesztek a folyosón.

Ugy történt, hogy együtt jöttek: a két fiatal asszony s a cicuskáék. A doktor kísérte őket. Mindnyájan erősen bepezsgöztek akkor éjjel, a mi enyhítő körülményül szolgál, mint a papa mondaná.

Egyszer csak kissé hátramarad a cicuska meg a doktor s a homályos folyosón, melynek ugy látszik, az a rendeltetése, hogy ott összecsókolózzanak, ezt a már nem ismeretlen eljárást fogatosítják.

De a folyosó mégsem volt elég homályos, mert a fiatal ügyvédné, a ki épen ebben a pillanatban hátra fordult, a derengő hajnali rózsafény világitása mellett meglátta ezt a gyöngéd jelenetet és a féltékenység által elragadtatva, mivelhogy a doktor egy idő óta állandóan neki udvarolt, s a pezsgő gonosz koboldja által ingereltetve, ki ott motoszkált a fejében, neki rohant a cicuskának s olyan ékes cimekkel látta el, a milyenek csak egy jól bepezsgözött hölgy ajkairól kitelhetnek.

A cicuska sem maradt adós. Elővette minden tudományát, a mi nagyon bőséges lehetett, mert a kik hallották, azt mondják, csak úgy szakadt, mint a záporosó. Bezzeg ő tudott aztán szép históriákat elmondani a fiatal asszonyról. Az anyja is belevegyült, az is lármázott: hát még ilyen asszony meri megtámadni az ő leányát?

Szegény doktor csak ott állt; úgy érezte, mintha

attól a sok pezsgőtől meg ettől a rémitő veszeke-
déstől egészen hülyévé vált volna. Nem birt segíteni.

Az iszonyu kiabálásra kifutottak a szobák-
ból félig öltözve a fölriadt fürdővendégek és összefu-
tott a cselédség. A fiatal asszony siró görcsöket
kapott. A doktornak be kellett szaladni orvosságért.

— Csak menjen, — szólt a cicuska gúnyosan

S haragtól lángoló arccal, diadalmasan távo-
zott a csatatérről.

Természetes, hogy ez után a botrány után
nem maradt tovább itt. De ezzel nem lett vége
ennek a dolognak. A cicuskák nem szoktak meg-
bocsátani, bosszuálló természetűek. Mielőtt eltávo-
zott volna, irt egy hosszú levelet a fiatal asszony
férjének, az ügyvédnek. Abban elmondta nejének
viselt dolgait, az orvossal való összejöveteleit, ta-
nukra hivatkozott: a szobalányokra, fürdő-szolgákra,
egyszóval fölszerelte a vádiratot minden szükséges
kellékkel.

Harmad-napra megérkezett az ügyvéd. Fele-
ségét még mindig ápolás alatt találta, mellette az
orvost, a mi különben nem is lepte meg a kime-
ritő tudósítás után, melyet gyöngéd kezek intéztek
hozzá névtelen levélben.

Cicuskáék már akkor elutaztak, de az ő je-
lenlétük a tárgyaláshoz már nem is volt szüksé-
ges. A bővebb felvilágosításokat megszerezhetette az
ügyvéd a helyszínen. Kihallgatta a tanukat, kikre
hivatkozás történt s kiknek nyelvét hamar megol-

dotta egy pár forint borraivaló, vagy az a fenyegetés, hogy becsukatják őket, mert a szegény ember soha sem tudja, hogy miért csukhatják be, annyi mindenféleért becsukatják.

Mikor aztán a tárgyi tényálladékot teljesen megállapította az ügyvéd, félrehívta az orvost s elejébe terjesztette az ítéletet. Vagy nőül veszi azt az asszonyt, a kit kompromittált, vagy megverekszik, nem holmi kis lovagias karcolásra, hanem háromszori golyóváltásra.

— Kérem, ez ellen nincs sem replika, sem appellata, — jelentette ki; — mert én az asszonyt semmi szín alatt sem tartom meg tovább. Vagy vagy.

Háromszori golyóváltás ugyan nem bolondság; de olyan nőt venni el, aki rendez-vous-kat adot az embernek, mikor még a más felesége volt, az sem bolondság s nem lehet tudni, mire határozta volna el magát az orvos, ha az a fiatal asszony, aki eddig olyan vig és pajkos volt, megint siró görcsöket nem kap s a nyakába nem esik, hogy ne hagyja őt nyomorultul elveszni, az ura elkergeti, hová menjen?

Igy történt aztán, hogy a fiatal gavallér orvos, prüszkölve ugyan, de végre megadta magát sorsának.

— A válópörrel sietni fogok — biztosította az ügyvéd.

Ez volt az egyetlen házasság Rozgony-Füreden, amit az Annabálnak köszönhattünk, de amit az illetők maguk, úgy hiszem, nem igen köszöntek meg.

XIX.

Mi természetesen itt maradtunk, mert hiszen a híres gavallér újra megjelent a láthatáron s a mama még nem mondott le a reményről.

Kinek a kedvéért jött volna vissza Pávay Kornél, ha nem az enyéért? Kinek a kedvéért maradna itt, ha nem az enyéért? Ez oly világos volt a mama előtt, hogy a kétszerkettő sem lehet világosabb.

Mert Pávay Kornél valóban itt maradt. Én nagyon jól tudom ugyan, hogy nem én miattam, azt is sejtem hogy ki miatt; de mégis oly hihetetlennek tűnik az föl énelöttem, hogy ez a gazdag, előkelő ur Hamupipőke miatt maradna itt.

Igaz, hogy rendkívül föltűnt, a mit az Annabálon cselekedett, mikor táncolni vitte azt a leányt; de hát miért ne lehetett volna az csupán csak nagylelkű föllobbanás és miért kellene azért mindjárt rosszat gondolni mint Juci néni, a ki azt mondja: ne beszéljenek neki olyan számárságot, hogy nagylelkűség?

— Szeretném tudni, elvitt volna-e engem táncolni nagylelkűségből?

Már azt persze hogy nem merjük állítani, hogy Juci nénit is elvitte volna, mert ehhez a nagylelkűségnek olyan foka szükséges, a mivel igazán nem tudjuk, hogy bir-e Pávay Kornél.

Elhisszük, hogy ha csúnya lány lett volna,

bizony ott hagyta volna Pávay s nem nagyon bánta volna, hogy táncol-e vagy nem táncol?

— Hanem azért mégis szép volt tőle, — fejezte ki véleményét a mama.

Mert az én jó anyám ritkán meri szive sugallatát követni, de most mégis kimondta Juci néni csodálkozó fejcsóválása dacára is.

Sőt azon gondolkozott, valjon azt a leánykát nem kellene-e némileg szárnyai alá venni? Az után a bál után, a hol Rozgony-Füred uralkodója s az ő egész udvara oly fényes kitüntetésben részesítették az addig mellőzött, lenézett fiatal leányt, talán nem volna már kockáztatott dolog, ha női részről is találkozónék egy előkelő asszonyság, a ki jelét adná nagylelkűségének.

De ezt már nem merte Juci néni előtt kimondani, csak előttem ejtett el egy-két szót, melyek azonban, habár biztattam anyámat, következmény nélkül maradtak.

Igen, ha nem függene az embernek a feje fölött a Damokles kardja, a rokonok és jó ismerősök véleménye képében! De az ember nem tudhatja, mikor szakad el az a cérnaszál s a mama rettenetesen óvakodik.

Én ugyan a magam részéről fityinget sem adok az összes Soóskuthy, Gedeöffy és mindenféle más hires, nevezetes familiák véleményére, ha én egyszer valamit jónak és helyesnek látok, de a mama reméli, hogy én is okosabb leszek, ha öre-

gebb leszek s belátom, hogy nem az a kérdés, mi a jó és helyes, hanem hogy mit tart a világ jónak és helyesnek.

Egyelőre a mama csak a jóakaratu semlegeség terén maradt. Most már gyakrabban találkoztunk Hamupipőkével, a ki úgy látszott nekem, mintha napról-napra szebb lenne. Mintha az Anna bálíg csak egy rózsabimbó lett volna, mely most nyilik ki igazán.

A mama nyájasabban beszélt vele, mint azelőtt. De a társaság többi része, láttam, hogy még merevebben huzódik tőle félre. Mintha sértést követett volna el az egész társaság ellen, olybá vették szereplését az Anna-bálon. Hogy Pávay és barátai, olyanok is, a kik más leánynyal, a jelenvolt uri lányokkal egyáltalán nem táncoltak, mindig őt táncoltatták egész este, azt megbocsáthatlannak vették az úri nők.

Nem mondják, hogy nem nézték volna el neki, ha egyet-kettőt táncol is a társaságukban, természetesen magához illő sorsu táncossal; de hogy mint egy bálkirálynő, úgy viselte magát, az mégis több, mint a mennyit egy vendéglősné húga megengedhet magának.

Juci néni egyenesen a vendéglősnét tette felelőssé azért, a mit a húga cselekedett. S a vendéglősné, a ki félt, hogy jövő évre elmaradnak e miatt a fürdővendégei, kipirongatta Idát, miért nem viselte magát szerényebben és illedelmesebben.

Nagyon gyorsan s kegyetlenül lehütötte mindez a szegény fiatal leány örömét s lelkét újra a korábbi keserőség kezdte elfoglalni. Kiéreztem azt szavai-ból, láttam az arcáról, ámbár előttem rejtegette.

— Nincs bizodalmad hozzám? — kérdeztem elszomorodva.

Mert fájt nekem, hogy ily bizalmatlan lett anélkül, hogy én arra legcsekélyebb okot adtam volna.

— Miért faggatsz? válaszolt idegesen. — Mit akarsz kivallatni velem? Nincs semmi bajom.

De én láttam, hogy baja van. Nyugtalan volt, izgatott volt. Arcán az a pirosság is azt mutatta.

Egészen megváltozott. Szeszélyes lett. Majd hidegen bánt velem, majd meg a nyakamba borult.

— Ugy-e, te nem hagysz el engem? Te nem vetsz meg engem?

— Hiszen szeretlek, édes kis Hamupipőkém, — mondtam én, megcsókolva a kis bohót.

Még akkor nem értettem, hogy mi változtatta ugy meg. De nem sokáig kellett reá várnom. Juci néni, aki előtt nem maradhatott semmi titok, mert kikaparta volna még a föld alól is, néhány nap mulva előnkbe állt:

— No, a ti gyönyörűséges kisasszonytok szép dolgokat művel. Az erdőben találkozik Pávay Kornéllal.

Nem akartam elhinni s eleinte a mama is ugy vélekedett, hogy Juci néni talán megtévedt.

— Én? rontott nekünk Juci néni. — Kövessétek meg magatokat. Azért, hogy én pápaszemet hordok, jobban látok én, mint ti, nyavalyások.

Valóban a dolgot tagadni nem lehetett, mások is látták és hírét is vitték s mindegyik kitelhetőleg szörnyüködött rajta, mert mindegyik mérgelődött az Anna-bál miatt s mindegyiknek nagy öröme telt abban, ha a bálkirálynőt trónusáról lerángathatják.

— Na, hogy tetszik? — diadalmaskodott Juci néni.

De én védelmére keltem az én Hamupipőkémnek ne bántsák. Nos, én nem ijedtem meg oly szörnyen attól a hírtől, még ha igaz is. Sőt, ha be kell valanom, még örültem neki. Hisz ez pompás dolog. Hát amit én csak úgy homályosan sejtettem, az megvalósul: Pávay Kornél szerelmes Iduskába.

Most értem hát az Iduska nyugtalanságát. Oh aranyos kicsikém, te is szerelmes vagy!

S olyan boldoggá tett ez a gondolat, hogy örömben, mikor egyedül maradtam, körültáncoltam szobánkat és tapsoltam. Azt hiszem, ha akkor előmbe kerül Pávay Kornél, neki is a nyakába ugrottam volna. Ugy megszerettem, a miért ezt az én kedves kicsikémet választotta.

No, Hamupipőke, hát ugy-e mégis beteljesül a mese és eljött a tündérherceg, a ki téged fölfe-dezett, hogy te vagy a legszebb, te vagy a legkedvesebb s most elvisz a kastélyába és lesz belőled

tündér-hercegnő, a ki előtt mindenki leborul? No ugy-e, kis Hamupipőke?

Milyen dicső nap lesz majd az, mikor a te fényes esküvődre megyünk s az a négy pompás ló, amelyre oly sovár szemmel tekintett annyi leány, a te hintódat fogja röpiteni, a melyikben te ülsz fehér menyasszonyi ruhában, fehér koszorúval aranyos hajadon. S a kik most téged lenéznek, hogy fognak akkor bámulva és irigykedve föltekinteni reád!

XX.

Az egyik kedvesemnek a boldogsága hát már utban van, csak most a másikat tudnám elérni: az én jó Melittámét.

Nem tudom, hogy fog ez sikerülni, de most már reményem van, mert látom, hogy a férfiaknál nagyon könnyen megy az ilyen dolog. Tegnap még én belém voltak szerelmesek, ma már másba. De a mennyire örvendetes ez a dolog, addig tudniillik, míg olyan udvarlókról van szó, kiket át akarok engedni a barátnőimnek, annyira aggasztó más részről. No, ha az is ilyen, a kire én várok, akkor szépen vagyunk. Akkor pártában őszülhetek meg, a mit meg is teszek, mert én nem fogok vőlegényekre halászni s ha az az egy megcsal, hát nekem senki ezen a világon más nem kell.

Engem nem fognak bálból-bálba, fürdőről-fürdőre hordani, mint a Szentgyörgyi leányokat s

nekem hiába hozzák a világ legszebb és leggazdagabb embereit kérőkül, mert az én szívem nem olyan, mint a bugyelláris, hogy ha akarom beleteszem, ha akarom kivesszem belőle a pénzt.

De most még minek aggódnám én? Itt van most Melitta, annak a dolga előbbvaló.

Még mindig töröm rajta a fejemet: mit is kellene csinálni? Az Anna-bál nem használt. Hiába győződött meg a tanár ur saját szemeivel, hogy én haszontalan fruska vagyok, a ki csak táncolni, ugrálni szeret s hogy van itt egy derék, komoly leány, a ki inkább hozzá való volna. Neki úgy látszik, mégis csak a táncoló, ugráló fruska kell, aki pedig nem hozzá való.

Megmondhatnám ugyan neki egyenesen, hogy legyen esze; de jobb lesz, ha magától jön arra rá. Mert ha én elriasztom, amilyen félenk természetű, hát úgy odább áll, hogy soha sem látjuk többé. Ennek a szerény embernek nincs annyi bátorsága, mint Pávay Kornélnak, hogy újra visszatérjen.

Szépen sétálgatunk hát együtt s én igyekszem, hogy minden alkalommal a legkevésbé szeretetre méltó oldalamról mutassam be magamat. {Durcás vagyok, mérges vagyok, gunyolódó vagyok. A mama, Melitta, Horváth néni, mind elrémülnek. Soha sem hitték volna, hogy ennyi rossz tulajdonság egyesüljön bennem.

De a tanár urnak mindez nem ér semmit. Néha látom, hogy kissé meghökkenve gondolkozva tekint

reám. Talán azon tűnődik, hogy ez a vásott, gonoszindulatu teremtés még sem lesz neki való; de minden efféle gondolatot nyomban elfojt magában.

Hiába gyötröm meg mindenféle hóbortos kívánságokkal. Hiába ácsorogtatom órák hosszáig, hogy majd sétálni megyünk s aztán kijelentem, hogy ma nincs kedvem. Hiába küldöm, hogy szentjános-bogarakat szedjen nekem, botorkálva sötét éjjel, miközben egyszer a patakba is becsuszott.

Igaz ugyan, hogy mialatt én így kinezom, Melittához menekül vigasztalást keresni s látom, hogy napról-napra bensőbb és bizalmasabb lesz közöttük a barátság; de mit ér ez, mikor Melitta oly oktalan, hogy rólam beszél, engem dicsér neki? Gyalázna inkább, vagy ha már azt nem tudja, hát hallgatna rólam.

Persze, hogy ha ennek a mi tanárunknak volna egy kis belátása, hát ebből is láthatná, milyen jó és milyen kedves leány ez a Melitta. Láthatná, hogy az a sok dicséret, amit reám pazarol, az mind csak olyan képzeletbeli dolog, ami nem létezik a valóságban sehol, csak az ő nemes szívében.

Talán valamit lát is már ebből; de a férfiak mind olyanok még ez az okos, tudós ember is, hogy elkápráztatja a szemeiket a fiatalság és üdeség. Ki tudja, ha én nem vetődöm utjába, most talán már annak rendje és módja szerint fülig szerelmes volna ez a tudós ur Melittába?

Mert én azt hiszem, hogy ez az állapot be-

következett volna amugy is. Csak valami külső körülményre volt szükség, mely ezt az alvó szivet fölrázza dermedtségéből. Azt gondolom, olyanformán lehetett a dolog, mint a tél végefelé a fák rügyeivel. Még nem láthatni semmit, de már bent készül s csak egy kis meleg kell neki, mely reá süsön, hát kifakad, levelet hajt és virágzik.

A tizenhárom évig tartó tél már elég volt, a második tavasznak el kellett jönnie. A természet okosabb, mint az ember s bölcsen elrendeli, hogy ahol még nem száradt ki a sziv gyökere, hát hajtson az újra, csakhogy az emberek belekontárkodnak a természet bölcsességébe s nem abba lesznek szerelmesek, a kibe kellene. Vagy talán jóformán maguk sem tudják, hogy ki-be szerelmesek, csak azt érzik, hogy nekik szeretni kell s választják azt, a ki legelőször szemükbe ötlik s még a szentjános-bogárkák sem világosítják föl, sem a patakba csuszás, hogy az a valaki csak bolondot üz belőlük.

Sőt a szentjános-bogárkák még arra a gondolatra vezetik a tanár urat, hogy én istentudja milyen nagy tisztelője vagyok a természet-tudományoknak. Meghí tehát egyszer ünnepélyesen mindnyájunkat, engem a mamával és Horváthékat, hogy tekintsük meg az ő kis gyűjteményét.

Egész szobája tele volt gombostűre tűzött bogarakkal, spirituszba rakott pókokkal, szöcskéekkel, gyikokkal. Alig mertünk mozogni benne, hogy va-

lami becses gyűjteményt föl ne döntsünk, s Melitta olyan áhitattal nézte ezt a sok ronda bogarat, mint valami szentséget. Na, hiszen én lennék csak a felesége, hogy szórnám ki valamennyit az ablakon.

Meg is mondtam neki szemébe, amire elvörösödött s ámbár aztán nevetésre fogta a dolgot, nagyon savanyu arccal nevetett.

— Ugyan, Erzsike! — pirongatott a mama, aki nagyon restelte, hogy ily neveletlenül viselem magamat a tudomány e szentélyében.

De nekem megvolt rá a helyes okom. El akartam rontani a tanár ur kedvét, mert a milyen lelkesedéssel kezdte a magyarázatait, féltem, hogy a bogarak és gyíkok után még reám kerül a sor. Unatkozó arccal, fitymálva hallgattam hát előadását.

Láttam, hogy lelkesedése alább hagy, de a Melitta figyelme némileg mégis megvigasztalta. Egyszer pár percig szünetet tartott. Ugy hiszem, azalatt összehasonlitásokat tett köztem és Melitta közt s ez összehasonlitások bizonyára nem ütöttek ki az én előnyömré, mert arca nagyon elkomorult.

Gondolom, az juthatott eszébe, milyen szerencsétlenség az egy természettudósra nézve, ha ilyen alacsony gondolkozású leányba szerelmes, aki az ablakon szórná ki a tudományos gyűjteményeket

Most már áthaladt a bogarakon s a spirituszos üvegekhez jött.

— A pókokból sikerült igen szép gyűjteményt

összeállitnom itt a vakáció alatt, — magyarázta Horváthéknak, és a mamának, mert rám most már egy pillantást sem vetett. — Ritka példányokat. Méltóztassanak csak ide nézni.

— Nézd csak, Erzsike, — szólt a mama, a ki szerette volna, hogy több érdeklődést tanusítsak a tudomány iránt.

— Látom, mama, — viszonzám vállvonitva; — de nem értem, mire való ez a sok pók. Hát nem volna elég egy üveggel?

Arra a tanár ur elkezdte magyarázni a pókok rendszerét, hány osztályba osztatnak, hány alfajra ágaznak szét.

— Ez mind csak hiábavaló beszéd, — szakítottam félbe én. — A valóságban csak háromféle pók van: kaszás pók, keresztes pók és szerencsepók.

Melitta elnevette magát, a tanár ur pedig elsápadt. Az a pillantás, melyet mast reám vetett, világosan kifejezte, hogy teljesen kiábrándult belőlem s bizonyos lehettem, hogy mikor innen eltávozunk, az oldalzsebéből ki fog húzni egy kis fotograf-arcképet, melyet eddig a szive fölött hordott s talán esténként és reggelenként meg is csókolt a vakmerő, de most nem lesz sürgősebb dolga, mint a gyertyát meggyújtani, s azt az arcképet elhamvasztani, miközben azt fogja magában mormogni;

— Hogy lehettem én oly dőre, hogy ebbe a kis libába lettem szerelmes, mikor itt az a másik kedves, okos, művelt leány?

XXI.

Az Anna-bál után nagyon megfogytunk; de a fürdőigazgató, akinek termékeny agya mindig tele volt eszmékkal, már jóelőre gondoskodott erre az esetre. Olvastuk az összes lapokban és olvasta egész Magyarország lakossága, hogy a rozgony-fürredi fürdőigazgatóság oly rendkívüli kedvezményben részesíti az üdülést kereső tisztelt közönséget, dacára rendkívüli látogatottságának, amilyenben eddig egyetlen egy magyar klimatikus gyógyhely sem.

Augusztus elsejétől kezdve az árak felére szállítottak le. Államhivatalnokoknak és tanároknak még sokkal messzebb menő kedvezmények adatnak. Ózondus levegő, kitünő konyha. A Gömör-és szomszédmegyei birtokos családok már ezeknek nem ígértettek, mert ezek valószínűleg jobban szeretik, ha nem lesz itt a birtokos-családok találkozója s nem huzatják a cigánynyal. éjfélig, meg éjfélen túl, ami fáradt államhivatalnokoknak és tanároknak, kik aludni szeretnének, nem nagy mulatság.

S ujra megteltek lakókkal a Klotild- és Hildegard-villák penészes szobái. Egyre-másra érkeztek tanárok, aljárásbirók, pénzügyi fogalmazók, feleségeikkel és apró gyermekek seregével.

A két nagy szemétdombon tul volt egy ócska raktárépület: hirtelenében deszkákat szögeztek össze

s lakószobákra osztották azt is. Ilyen rendkívüli kedvezményeseknek az is jó.

A cigányokat is kiköltöztették eddigi kunyhókból egy félszerbe s abból is vendégszobákat csináltak. Négy telekkönyvvezetőné elfért oda is, megfelelő számú férjekkel és gyerekekkel együtt.

Benépesült hát újra Rozgony-Füred, a folyosók megteltek hálóköntösökben lustálkodó asszonyokkal, a Klotild- és Hildegard-villák közt fekvő arasznyi tér hemzsegett kis fiuktól és kis leányoktól, kik nem mertek tovább menni, s a kuglizóban hajnaltól késő estig edzették izmaikat a különféle hivatalágaknak közös golyódobálásra összegyűlt tagjai.

Juci néni semmikép sem volt megelégedve az új jövevényekkel:

— Micsoda társaság ez! — kiáltott föl megbotránkozva.

Ámbár, mint utólag kistült, a boldogult Soós-kúthy Tamás is az államot szolgálta hivatalos minőségben, mint kataszteri pótbiztos.

— Igen, de csak akkor, mikor már a birtokának a nyakára hágott, — mentegette boldogult férjét Juci néni.

A mama azonban ugy vélekedett, hogy meg kell ismerkednünk az ujonnan jöttek közül a jó családból valókkal. Csakhogy ez nagyon nehéz dolognak látszott, mert a mint én láttam, csaknem mind igen tisztességes magaviseletű nők és urak voltak

s ha nekem a között kellett volna választanom, hogy olyan jó családhoz tartozzak-e, mint Szentgyörgyiék vagy ilyen, mint ezek a szegény hivatalnoknék és tanárnék, hát én minden habozás nélkül ezekhez csatlakoznám.

Mindamellett az ismerkedés az ujjakkal nehezen ment, ámbár a mama segítségével vette a vendégkönyvet is, hogy jobban tájékozva legyen.

És ekkor egy nevezetes fölfedezésre jutottunk.

Nem arról szólok, hogy ezeknek az aljárás-biróknak, telekkönyvvezetőknek és pénzügyi fogalmazóknak mindegyikének találtunk a neve mellett praedicatumot, mert hisz ez nagyon természetes és az lett volna a fölfedezés, ha nem találtunk volna: hanem arról, hogy egy egész lapot találtunk beírva oly kitűnő vendégek neveivel, akiknek ittlétéről sejtelmünk sem volt.

Itt találtuk többi közt Rhamzeszt, ex-király és múmia Egyiptomból, Didó karthagoi királynét és jelenleg vadászkutyát, továbbá Nerot, aki római császár és szintén vadászkutya, Hamlet dán királyfit és atyját, kinek »foglalkozása«: kísértet. Azután itt találtuk névszerint bejegyezve a Pávay Kőrél négy lovát, kikről tudtuk ugyan, hogy itt vannak Rozgony-Füreden, de azt nem gondoltuk, hogy becses neveiket is beírták a vendégkönyvbe.

S e diszes vendégsor közt ott találtuk Héthársy Ödönt és Héthársy Tibort, az én kedves öcséi-

met, akik foglalkozásukat így jegyezték be ; »szarvasbogár-tulajdonosok«.

Oh! ti semmirevalók, hát ti csufitottátok így el a rozgony-füredi vendégekönyvet? Na hiszen, várjatok! Most majd eldölünk ugyan a kacagástól, de majd ha visszanyerjük komolyságunkat, érdemetek szerint megdorgál a mama. Mert mit mondanak majd azok a praedikátumos urak és asszonyságok, a kik talán nem szeretik az ilyen tréfát?

Csakugyan egy öreg telekkönyvi tisztviselő fölszólalt s megbotránkozásának adott kifejezést, hogy tisztességes férfiak, kik becsületben öszültek meg az állam szolgálatában, ily módon figuráztatnak ki.

E jogos és a tisztviselői méltóság megőrzésére irányuló fölszólaláshoz többen hozzájárultak s abban állapodtak meg, hogy szólittassék föl a vendéglős: magyarázat, illetőleg elégtételadásra. Nem lovagias elégtételre, hanem csak olyanra, amelyet egy vendéglőstől kívánhatni,

S nem tudom, hova fejlődhetett volna ki még ez a dolog, ha nem lettek volna a tisztviselő karban okosabb emberek is, akik lecsillapították ezt a mozgalmat. Ugyan mit akarnak? Nem látják, hogy gyermekek irták?

Mire aztán a fölháborodott kedélyek visszavertek csöndes medrökbe, csak az öreg telekkönyvvezető dörmögött még a gyermekek rossz neveléséről s egy zsémbes, beteges káplán idézte a bibliából az Elizeus próféta esetét, amikor két medve

kijött az erdőből s gondolom, negyvenkét gyermeket széttépett, amiért egy öreg urat kopasznak mertek csufolni, noha valósággal kopasz volt.

Szegény öcsém, hát ti bizony nagy huncutok vagytok, de azért mégsem hagyjuk, hogy széttépjenek a medvék, ámbár a tisztelendő ur azt óhajtaná.

A mama nem is nézhetett rá soha többé jó szemmel arra a vérszomjas, sárga, sovány papra s idegenkedése kiterjedt az egészen ujonnan érkezett társaságra. Az a lap a vendégkönyvben, amit Ödön és Tibor oly jelesen betöltöttek, áthidalhatatlan mély elválasztó vonalat húzott köztünk. Nem érintkeztünk egymással.

Az aljárásbirónék erre a dölyfösségre dacossággal feleltek. No bizony, mit kevélykedünk? Az ő férjeikből is lehetnek még királyi táblai bírák, a mi igaz is, ámbár a mama beleegyezésével tudom, hogy egyetlen egy sem lenne ezekből, akik most itt vannak Rozgony-Füreden.

Most már a mama is ugy vélekedik, mint Juci néni, hogy: micsoda társaság ez! Még Ödönnek és Tibornak is meghagyta, hogy ne igen pajtáskodjanak ezekkel az új gyerekekkel, mert ha elpüfölik egyiket vagy másikat, vagy valamelyiknek közülök megcibálják a haját, a mi kitelik a mi fiainktól, hát lesz majd sipitozás és Elizeus próféta emlegetése megint.

Már a mama azon is gondolkozott, hogy hagyjuk itt Rozgony-Füredet. De hová menjünk?

Budapestre visszatérni még korán van, apa is írja levelében, hogy most legnagyobb a hőség ottan. Más helyet keresni már nem érdemes erre a rövid időre, meg aztán annak sem tehetjük ki magunkat? hogy apa kinevessen:

— No lám, a híres Rozgony-Füred! Hát megszöktetek? Gondoltam.

Egy darabig a mama azt forgatja a fejében: hátha Dombházára mennénk vagy két hétre, Azzal apát is megörvendeztetnénk.

Én nagy örömmel támogatom mamát ebben a jó szándékában, de mindhiába. Más itt a bökkenő. A mama még most sem mondott le arról hogy belőlem Pávay Kornélnét csináljon.

Látja ugyan, hogy Pávay másnak udvarolgat, de meg van győződve, hogy az nem komoly dolog, az csak afféle, mint a cicuskával volt, csakhogy ez a szerencsétlen leány vigyázatlanabb.

Annyit beszél a mama, hogy engem is aggodalomba ejt. Hát igazán csak játék volna ez Pávaytól? Lelkiismeretlen gonosz játék egy tapasztalatlan, ábrándos leányka szívével?

Próbálom kipuhatolni, de nem lehet. Pávay mindig oly ügyesen kitér kérdezősködéseim, tapogatózásaim elől. Diszkrét mosolylyal takar el mindent. Hihetem ezt is, hihetem azt is: ilyen perfekt gavallér nem árulja el magát.

Iduskát vallatnám. De ő most mindjárt oly ideges lesz. Aztán mit is tudnék belőle kivallatni?

Hisz ő szegény nem lát a gavallérjának a szívébe.

Talán a saját szívébe sem lát tisztán. Mit tudja ő, hogy abban a hullámzó érzésben, mely szívét elárasztja, mennyi a szerelem, mennyi a hála az iránt a férfi iránt, aki őt úgy kitüntette és mennyi a hiúság, hogy ez az ünnepezt férfi őt szereti?

S talán szerelemnél, hálánál, hiúságnál, mindennél több az ábránd, a regényekből szivott, a magányosság által táplált ábránd. Édes kicsikém, hisz a te lelked tele van azzal. Miért nem tárod ki szivedet előttem, hogy tanácsot adhatnék neked? Mert hiszen te még igazán tanácsra szorultál.

De kerül engem. Nem akar találkozni velem s ha találkozunk, komoran hallgat. Látom, hogy bizalmatlanságát nem bírom eloszlatni. Félti tőlem Pávayt? Vagy neheztel reám, a miért jó tanácsokat akarok neki adni?

Mindegy, azért mégis megmondtam, ami a szívemet nyomta:

— Pávayval ne sétálj egyedül az erdőn. Megszólnak érte.

Büszkén rántotta meg vállait:

— Mit bánom én!

S hangjában kitört az a keserűség, melylyel az őt megrovó társaság iránt viseltetik.

XXII.

Nagyon unalmas lett most az életünk Rozgony-Füreden. A régiemből kevesen maradtak már itt, az ujakkal nem barátkozunk s ezek napról, napra elkövettek valamit, a mivel mamát újra fölbosszantották. Lehet, hogy sokszor akaratlanul, de már mindenben, a mit csak tettek, az ellenséges indulat nyomait látta a mama.

A kirándulások elmaradtak, a társasjátékok megszűntek, Pávay Kornél szétbocsátotta az udvarát s csak maga maradt még itt köztünk, mint valami inkognito tartózkodó fejedelem.

Velem még most is szívesen elbeszélgetett s erre építette reményét a mama. Mert hát, istenem! olyan nehéz lemondani arról a reményről, hogy a leányunknak gazdag férjet kerítünk. Bizonyos tehát, hogy a meddig Pávay Kornél itt lesz, mi is itt maradunk, bár napnál világosabb, hogy nem a mi kedvünkért van itt, hanem Iduskáért.

A találkozások az erdőben már szemet szűrtak az új vendégseregnek is; a leálynak rossz híre mindenfelé elterjedt. Senki sem beszél vele. A mama most már nekem is megtiltotta, hogy társalogjak vele. Az a boldogtalan vesztébe megy.

Én még akkor sem hittem, de hiábavaló leti volna beszélnem, hiszen majd meglátják, remélem hogy fényesen.

Pávayra azonban haragudtam. Neki csak egy szavába kerülne, hogy elhallgattassa mind ezt a suttogást, gyanusítást; miért nem mondja ki azt nyíltan, bátran? Mi gátolja? Miért titkolózik?

— Hát te azt hiszed, hogy azt a leányt feleségül veszi? — nevetett a szemembe nyersen Juci néni.

— Hát hogyan venné, ha szereti? — véltem én.

Mire Juci néni még jobban nevetett, rút, gynyos nevetéssel:

— Oh, te ártatlan bárányka! mintha nem lehetne amugy is szeretni.

A mama boszusan közbeszólt, hogy nem szereti, ha előttem olyanokat beszél Juci néni.

— No hát csak zárd be skatulyába a lányodat, — csattant föl Juci néni.

S attól fogva láttam, hogy mindinkább kiesünk kegyéből. Nem szerette az ilyen nenyuljhozám-virágokat s pipogya népségnek tartott bennünket, a kik nem tudtuk fölhasználni a jó alkalmat mikor ő olyan partit mutatott nekünk, a melyet soha sem talállok többé életemben.

Elhatározta tehát, hogy pártfogó kezét leveszi rólam érdemetlenről. De bár sok bajunk volt vele s talán inkább örülhettünk volna, hogy megszabadulunk tőle, nekem mégis nagyon rosszul esett, hogy haragszik reánk. Eszembe jutott irántam való szivessége s szerettem volna kiengesztelni, ha tudtam volna mivel.

Most még jobban magunkban maradtunk.

mióta Juci néni haragudott. Lassan, kedvetlenül teltek a napok. Mintha az életuntság levegője, melyet a vén hivatalnokok dohos irodáikból ide hurcoltak magukkal, mindnyájunkra rá nehezedett volna. A férfiak horgászó eszközeikkel leültek a patak partjára pisztrángot fogni, s ott ültek órák hosszáig némán, mozdulatlan, míg a pisztráng vigan szökött odább. A gyermekek iskolásdít játszóttak, csöndesen, illedelmesen, elevenség és vidámság nélkül. A nők zajtalan suhantak el, mint az árnyak.

Az orvos, ez a vidám, csinos fiatal ember is, mintha egészen megvénült volna pár hét alatt, olyan szomoruan, görnyedten kullogott. Szinte megsajnálta az ember, ámbár nem ártott neki, hogy legalább megtanulta, jövőben miképen ne viselje magát, ha megint fürdőorvos lesz.

Az ebédnél a tanárok és az aljárásbirók viszik a szót. Egyik asztalnál nem hallani egyébről, mint a görög nyelv szükségességéről, amit senki sem tagad ugyan a jelenlevő tanférfiak közül, mégis megátalkodott makacssággal bizonyítgat órá hosszat egy öreg tanár. A másik asztalnál csak pörökről, betáblázásokról, foglалásokról folyik a szó szüntelen.

Bizonyára vannak itt köztük fiatal emberek is, a kiknek kellemesebb volna egyébről beszélgetni, de az öregek terrorizálják őket s ha a kugli nem volna, hát megtespednének valamennyien.

Ebben a szomorú világban egyetlen vigasztá-

lásom, hogy Melitta és a tanár már teljesen értik egymást, úgy hogy el tudnak lenni nélkülem is.

Mindig együtt látom őket s a tanár ur már nem resteli felvenni a fehérresszürke öltözetét, mit eddig eldugva tartott a táskában s most tűnik ki hogy egészen csinos férfi, ha így kicsipi magát.

A kollégák megütközve bámulnak, de mit törődik egy boldog ember a kollégák bámulásával?

XXIII.

Egy hét óta nem beszéltem Idával, ámbár sokszor nagyon megszállt a vágy, hogy megszegjem a mama tilalmát s csak nehezen birtam megállni, hogy engedelmes maradjak.

Nem is láttam csak egyetlen egyszer. A kedvenc padján ült az erdőben, a hol a bokrok és fák olyan sűrűn, lugas formán reá hajoltak s félig el-takarták.

Könyv volt nála akkor is, de a könyv a földön hevert. Bizonyára kihullt kezéből s ő nem vette föl; annyira nem törődött vele s annyira elfoglalta egyéb. Arcát oly távolról nem láthattam jól, de úgy rémlett nekem, mintha szemei ki lettek volna sirva s mintha fájdalmas, lázas nyugtalanság tükröződött volna arcán.

Ugy szerettem volna oda menni s azt mondani neki:

— Édes, panaszold el nekem a bajodat, én meghallgatlak, én szeretlek most is.

Eszembe jutott, hogy ez volt az a hely, a hol örök barátságot fogadtunk egymásnak. Hát csak eddig tartott? Nagyon elkeseredtem s vádoltam magamat, hogy hűtlenül elhagytam ezt a szegény kis leányt, a kit mindenki elhagyott.

Erős küzködésembe került, hogy nem mentem oda, de szót fogadtam anyámnak; föltettem magamban, hogy ha Idának szüksége lesz rám, ott leszek mellette, bármikor hívjon.

Tudtam, hogy kellemetlen összeütközése volt a nénjével, ki az általános pletykán elindulva, ám-bár eddig soha sem törődött a húgával, hogy mit csinál az, hol jár az s valószínűleg ezután sem fog törődni: most mégis keményen lehordta s ráíjesztett, hogy haza küldi az atyjához.

— A szegény kisasszony nagyon sirt, — beszélte nekem a szobaleány, a ki tudta, hogy szerettem. — Oh, bárcsak ne jött volna ide soha az a Pávay nagyságos úr!

De talán már elmegy, beszélte tovább a leány, mert úgy látta, hogy a kocsis a szerszámokat tisztogatja. Bárcsak elmennének!

Az ebédnél oda szólt hozzám Juci néni, mert együtt ebédeltünk, noha félig-meddig haragban voltunk:

— Na, ma este szökik a tündérkirálynéd Pávayval.

Azt hittem, hogy Juci néni megzavarodott,

máskép nem mondhat ilyet. De ő gunyosan vigyorgott a szemem közé:

— Bámulsz, lelkecském, hogy honnan tudom? Hát tudom.

— S ilyen nyugodtan veszi Juci néni? — szóltam én, egészen elszörnyedve.

— Így én. Se ingem, se gallérom. Mit bánom én?

A mama is azon a véleményen volt, hogy meg kellene akadályozni, ha csakugyan igaz.

— Én beszélek Idával, mama, — ajánlkoztam én.

— Egy tapodtat se mégysz! kiáltott anyám. — Isten ments, hogy te ilyen dologba beleavatkozzál!

A mama úgy gondolta, hogy talán a vendég-lősnével kellene beszélni.

— Hát beszélj, én nem beszélek, — utasított el magától minden beavatkozást Juci néni.

A mama azonban bővebb megfontolás után abban állapodott meg, hogy üres mendemonda lesz az egész, nem érdemes, hogy e miatt szóljon.

Én is ezt hittem. De később megis oly heves aggodalom szállt meg, hogy nem bírtam azt semmiféle okoskodással lecsillapítani s percről-percre nyugtalanabb lettem.

Nem bírtam semmihez kezdeni. Olvasni akartam, de nem bírtam figyelmemet oda irányozni s a betük is táncoltak előttem. A himzést vettem

aztán elő, de azt is le kellett tennem, mert a tű remegett kezemben. Képtelen voltam mindenre.

Képzetelem lázas víziók közt csapongott s valami szorongó félelem fojtogatta szívemet.

Éreztem, hogy ezt sokáig nem állom ki. Bizonyosságot kell szereznem, beszélnem kell Idával.

Kiosontam, csak úgy, a hogy voltam, kalap nélkül s átmentem a vendégfogadóba.

A vendéglősné csodálkozott, hogy mit akarok.

— Itthon van Ida? — kérdeztem szivdobogva, de azon iparkodtam, hogy elpalástoljam nagy aggodalmamat.

— Nincs, kérem alásan, -- viszonzá a vendéglősné, ki legtávolabbról sem sejtette jövetelem okát; — de ha megtetszik várni, mindjárt fölkerestem. Azt hiszem, az erdőben lesz.

— Ne bántsa, köszönöm, majd megtalálom magam is.

És azzal neki indultam az erdőnek.

Ismertem a helyeket, a holt tartózkodni szokott. Vagy egyik vagy másik helyütt meg kell találnom. Beszélni akarok vele.

Mikor az áttellenben fekvő hegynek a derekára értem, a honnan egy tisztáson át lehetett látni a fürdői épületekre, ép akkor indult el onnan a Pávay Kornél négyes fogata. Pávay maga hajtotta a lovakat, a kocsis hátul ült.

Máskor nem lett volna ebben semmi föltűnő, hiszen többször is elment így, bucsuzás nélkül,

másnap meg visszajött; de most ez a látvány iszonyú félelemmel töltötte be szívemet, úgy, hogy még lélegzetem is elakadt s lábaimat nem birtam megmozdítani a reszketés miatt.

De ez csak egy percig tartott, aztán olyan erőt éreztem magamban, a melyet még sohasem. Neki iramodtam a fölfelé vivő kigyózó utnak s csak nem futva érkeztem ahhoz a lugasféle helyhez, a hol Ida leginkább szeretett időzni.

Nem találtam ott; remegésem most még nagyobb lett. Istenem! hátha már elkéstem?

Alkonyodni kezdett. Az egész erdő csöndes volt, sehol semmi zaj, egy madárhang sem. Oly ijesztő néma minden. Csak az én lépteim dobbanása hallatszott, a mint gyorsan rohantam tovább.

Másik nelyütt kerestem. Hogy is jöttem ide föl? Hiszen oda lent kellett volna keresnem, a kocsit közelében, a Leontin-forrásnál, a hol szintén pihenő hely van pár lócával. Oh! hogy arra nem gondoltam előbb! Ki tudja, nem késő-e most már. A koci azóta már messze roboghat és Ida örökre elveszett!

Lázás kétségbeeséssel rohantam le, lihegve, reszketve. Ott sem találtam.

Hol van? Hol van? Hát csakugyan megszökött? Azt hittem, hogy a szívem szakad szét. De még kerestem. Hátha még megtalálom? Hátha még nem késő?

Megint fölfelé mentem. Sűrű fenyves közt egy

magányos pad állt ott. Errefelé nem igen szokott sétálni senki; de mi voltunk már ott együtt. Csekély reménység biztatott, hogy ott találok; de azért megnéztem.

Nem volt ott sem, nem volt sehol

Akkor fájdalomtól összetörve, leroskadtam arra a padra. Nem tudtam többé, mit csináljak? Merre keressem? Végkép elkeseredve, leverve, minden reményemet elvesztve, ültem ott s két kezembe tettem arcomat.

Halk zörej ütötte meg most füleimet. Fölnéztem s az esti szürkületben láttam, amint Ida közeledik felém.

Nem látott. Nagy izgatottságában talán nem is nézett semerre, csak ment vakon. Mikor oda ért, akkor vett észre.

Fölsikoltott s el akart futni, de hirtelen megragadtam.

— Mit akarsz? — lihegte s igyekezett kiszabadítani magát kezeim közül.

Az esti homályban is láttam, hogy rettenetes sápadt s éreztem, hogy karja, melyet erősen megfogtam, mint reszket.

Én magam is ép úgy reszkettem s én magam s alig birtam szólni.

— Ülj ide, — szóltam s oda vontam magam mellé a padra.

Látta, hogy hiába szegül ellent s engedelmeskedett.

— Mit akartál cselekedni? — szóltam aztán hozzá.

S hangom oly különösnek, oly keménynek és tompának tűnt föl nekem magamnak is, mintha valami idegen hangot hallanék.

— Mit akartál cselekedni? — ismételtem még egyszer.

Nem felelt. A kin összefacsarta szívemet. Tehát nem is tagadja?

— Bevallod? Elismered?

— Ereszsz, — sziszegte. — Nincs jogod így bánni velem.

— Jogom van, — viszonzám; — hü, örök barátságot esküdtem neked s azt meg fogom tartani.

Hallgatott és most sem felelt.

— Hát elfelejtetted, mit ígértünk egymásnak? En nem felejtettem el és soha sem fogom elfelejteni. Ida, szegény kicsikém, eljöttem, hogy téged megmentselek.

Átöleltem s úgy éreztem, mintha a gondviselés reám bizta volna ezt a szegény, ábrándos leánykát, hogy megoltalmazzam az egész világ ellen saját maga ellen is.

Nem tudom leírni, hogy milyen érzés volt ez, de ilyet soha sem éreztem ilyen magasztos érzést. Mintha egyszerre valami fensőbb és okosabb lényvé változtam volna.

— Ida, édes Idám! — s gyöngéden megcsókoltam homlokát.

Ő nem viszonozta ölelésemet, csak folyvást reszketett karjaim közt s úgy éreztem, mintha mind-egyre jobban reszketett volna.

Végre oda borult a keblemre s hangos zokogásra fakadt.

Nem zaklattam kérdésekkel. Ez a zokogás annyi volt, mintha mindent megvallott volna. Ez a hely, a hol most vagyunk, lesz bizonyára a találkozó. Pávay kocsija valahol nem messze vár s ő maga leszállt és bevárja, míg egészen beesteledik, hogy akkor majd ide jöjjön.

Minden percben megérkezhetik, már nem kés-
hetik soká. Ám jöjjön, itt talál engem.

Úgy rémlett, mintha már hallanám is lépteit, a bokrok zörrenését, melyek közt átsiet.

Idát hirtelen a sűrűbe toltam.

— Egy hangot se! — sugtam neki lázasan.

Egy szóval sem ellenkezett. Akarata meg volt törve, erőtlentül csüggött rajtam; tehettem vele, a mit akartam. Úgy maradt, mozdulatlan elfojtva zokogását, talán még lélekzetet sem mert venni.

Vártam. A zörej, melyet hallottam, talán csak fölizgatott képzeletem alkotása volt, mert most már nem hallottam semmit. Vagy talán megállt Pávay is, hogy hallgatózzon előbb?

Ez a néhány perc oly kínos hosszúnak tetszett. Úgy éreztem, mintha agyam szét akarná tolni

koponya-csontjaimat. Minden idegem kifeszült, szívem pedig oly lázasan dobogott, hogy attól féltem nem bírok egy hangot sem kiejteni, elfulladok.

Most újra hallottam valami zörejt, most igazán. Gyors léptek közeledtek. Egy hang suttogva szólt:

— Ida!

Megismertem a Pávay Kornél hangját.

Most elérkezett a döntő pillanat. Egy lépéssel előbbre jöttem s megszólaltam:

— Én vagyok.

Ő is megismert. Úgy véltem, mintha az esthomály dacára is látnám, milyen zavar, megdöbbenés lepte meg. Nem bírt szóhoz jutni.

Ennek a látása egyszerre visszadta bátorságomat. Éreztem, hogy fölötte állok és ő alattam,

— Ugy-e, nem engem várt? — kezdtem, most már sokkal nyugodtabban.

— Megvallom, nem, — viszonzá röviden, szaggatottan.

Észrevehetően küzködött, hogy ő is visszanyerje nyugalma, a mi természetesen neki, a sok mindenféle körülmény közt megfordult világfinak hamar sikerülhetett, mert most már egész könnyedén, bókolva vetette oda:

— Egyébként a cserével megelégszem.

— Nem hiszem, — viszonzám, — mert önre nézve nem lehet nagyon hizelgő, hogy most színről-szinre látom, álarc nélkül.

— Szemrehányást akar tenni? — szólt vállvonitva.

— Utjába akarok állani s meg akarok menteni az ön kelepcéjéből valakit, a kit szeretek, — feleltem egész határozottan.

— Ki hatalmazta föl rá? — hangzott a Pávay éles válasza.

— Szivem és becsületem, — mondtam én; — más fölhatalmazásra nincs szükségem.

Néhány pillanatig hallgatott, aztán komoran szólt:

— Senkinek a világon nem lehet kevesebb joga beleavatkozni az én dolgaimba. Emlékezzék csak vissza.

— Emlékszem. Nem olyan régen volt, alig pár hete. Ön szerelmet vallott nekem.

— S nagyságod kosarat adott nekem. Nos hát, kerestem magamnak másutt kárpótlást.

Bár gúnyos volt a hangja, úgy képzeltem, mintha a fájdalom rezgését is hallanám benne s nem tehetek róla, megsajnáltam. És az a gondolat s megvillant a fejemben, a mi persze csak ilyen tizen-nyolc éves leány fejében villanhatott meg, hogy én mindent szépen' elintézek s ezt a párt összehozom.

— Szereti igazán Idát? — kérdeztem.

— Szeretem, — viszonzá.

S szivem repesni kezdett örömében. Hát még hogy repeshetett az a másik sziv, mely oly közel volt hozzám!

— Tehát nőül veszi? — kiáltottam föl vidáman. Nem felelt rá. S én megdöbbenve ismételtam:

— Nőül veszi?

— Miért faggat? — szólt néhány pillanatyhi habozás után kedvetlenül. — Ida küldte ide, hogy kikérdezzen engem?

Ugy látszott, ez a gyanu támadt most benne.

— Látja, — szólt — én felelhetnék így is, ugy, is, olyanformán, hogy mindenki azt érthesse belőle a mit akar; de én megvetem az ilyen csüréstcsavarást. Engedje hát meg, hogy kérdését felelet nélkül hagyjam.

— Feleletnek veszem ezt is — viszonzám szomoruan. — Már most hallgassa meg, miért jöttem s mit akarok öntől.

— Hallgatom.

— Lovagiasságára hivatkozom. Idának sejtelve sem volt arról, hogy én mindent megtudtam s ha ide nem jövök, hogy szökését meggátoljam, azóta már az ön karjai közt volna. Meglehet, hogy ön nem csábitotta házassággal; a milyen nagylelkű és ártatlan, csak arra gondolt, hogy önt boldoggá teszi s kész volt önt követni. Összefér az az ön becsületével, hogy ilyen nagylelkű és ártatlan leányt fölláldozzon?

Egy darabig nem felelt, csak aztán szólt halkán, komoran:

— Mit kíván hát tőlem?

— Azt, hogy ha nőül nem veheti, soha többé

ne lássa, soha ne írjon neki és soha ne találkozzék vele ebben az életben. Azt kívánom, hogy legyen becsületes, ha már nagylelkű nem tud lenni. Azt kívánom, hogy távozzék és soha többé vissza ne térjen. Erre adja nekem becsületszavát.

Dacosan, hallgatva állt ott egy ideig, csak fogainak csikorgását hallottam. Végre lehajtotta fejét:

— Becsületszavamat adom.

Köszönt és gyorsan távozott. De e pillanatban kitört a leány zokogása, tovább nem bírta elfojtani.

Láttam, hogy erre a hangra Pávay Kornél egyszerre megállt. Csak most tudta meg, hogy a leány itt van és mindent hallott. Nehez tusakodás folyhatott a büszke férfi szívében. De nem tartott sokáig. Hirtelen tovább ment s az est homályában eltűnt.

Akkor az én Hamupipőkém oda borult keblemre és sirt keservesen; de én azt gondoltam magamban: jobb, édes kicsikém, hogy most sirsz mintha később sirtál volna!

Magam is erőm fogyatékán voltam már. Leültem szegény kicsikémmel a padra s kitört belőlem is a keserves sirás.

Ott sirtunk együtt, míg végre eszembe jutott, hogy haza kell sietnünk s letörülve könyeinket elindultunk a teljes sötétségben.

XXIV.

Mikor haza értünk, elváltunk egymástól s én halkán, nesztelen besurrantam a lakásunkba. Csak akkor gondoltam rá, milyen vakmerő dolgot cselekedtem. Ha valaki meglátott így későn egyedül valjon mit gondolhatott felőlem?

Anyámat a legnagyobb aggodalomban, könyvek közt találtam. Mellette volt az orvos és Juci néni mert egyik ájulásból a másikba esett. Azt hitte, hogy valami szerenésétlenség történt velem s mint elveszettet siratott.

Már akkor az egész fürdő föl volt lármázva Emberek mentek keresésemre, lámpákkal, vadász-kürtökkel. Egy öreg tanár tanácsokat adott, hogy készítsék el a hordágyat, a min engem majd hazaszállítanak ha valahol lezuhantam.

A mentő urak egy kis sziverősítőt is vittek magukkal a vállukra akasztott cognacos palackokban, mert a nedves, hideg éjjel, a milyenek itt a hegyek közt szoktak lenni, szükség lesz rá.

Egyik aljárásbíró kérdéseket intézett a pincérekhez: szoktak-e rablók tartózkodni az erdőben? Minden esetre célszerű lesz fegyverrel is ellátni magukat. Három vadászpuska és négy revolver került elő, a min arányosan megosztzkodtak, azon férfiaknak juttatva a fegyvert, kiket erre a közvélemény legalkalmasabbaknak talált.

Egy ur megjegyezte, hogy jól esz baltát is vinni. Hátha tüzet akarnak rakni? Az eszme általános helyeslésre talált. Igaz, a tűz nem lesz fölösleges, nagyon jó lesz a mellett melegedni.

Egy másik ur kibővitette ezt az eszmét azzal hogy szalonnát is vigyenek. Ha már lesz tűz, hát szalonnát is süthetni mellette, a mi javára fog szolgálni a kifáradt s talán meg is éhezett mentő társaságnak.

Igy szüli egyik eszme a másikat, míg végre az eszmék láncolata egy egészsze olvad. Az urak egészen a logika szabályai szerint jártak el, a mi nem is csoda, miután annyi tanár volt köztük.

Igy ellátva minden szükségessel, a mentő csapat indulásra készen sorakozott. Megfűtták a vadászkürtöket. A férjek érzékenyen elbucszúztak feleségeiktől, az apák gyermekeiktől mert egy éjjeli expedíció veszélyeit soha sem tudhatni előre

A hölgyek végül még shawlokat és meleg kendőket adtak az uraknak az útra, a kiknek egyik része hálásan, másik része boszúsan fogadta a gyöngéd gondoskodás e jeleit. Lelkökre kötötték a hölgyek azt is, hogy engem jól betakargassanak, ha még életben találhatnak.

Mindnyájok részvéte egyszerre felém fordult. Melitta beszélte később nekem, hogy nem is gondolom, mennyin megkönyeztek.

— Szegény! — mondogatták itt is, ott is, — istenem, még oly fiatal volt!

Az ájtatosabbak imádkoztak értem. Még az a gonosz indulatu káplán is, a ki az Elizeus próféta medvéivel akarta szétszaggattatni az ücséimet összekulcsolta a kezeit, hogy:

— Kérjük a mindenhatót.

A miből azt sejtem, hogy az emberek mégsem olyan rozsak, a minőknek mutatkoznak, mikor megharagszanak.

Melitta, szegény, aki később elbeszélte nekem ezt a tréfás expeditiót, bezzeg akkor nem nevetett, hanem sirt. Olyan könyhullatás lett ott, mint a záporosó.

Az alatt a mentő csapat tagjai még mindig tanácskoztak. Egy ur, a ki tanár volt, ajánlotta, hogy hőmérőt is vigyenek magukkal, hogy láthassák, hány fok a meleg s mikor kell a kendőket és plaideket magukra szedni. Indítványát azonban az aljárásbirók, a kik edzett vadász-emberek voltak, leszavazták.

Egy másik ur, aki nyugalmazott katonatiszt volt, életrevalóbb indítvánnyal lépett föl. Azt javasolta ugyanis, hogy bizonyos fegyelmet, hogy úgy mondjuk, katonai szervezetet kell adni az egész expeditionak.

— Kérem, még az Afrika utazók is így cselekszenek.

Különösen az afrikai utazókra való hivatkozás hatott. Mindenki belátta a fegyelem és a katonai szervezet szükségét s az indítványozó nyu-

galmazott tisztet bizták meg annak foganatosításával. Az eleinte vonakodott, mert az olyan rheumás öreg uraknak nem igen való már az éjjeli expeditio; de mire nem ragadja az embert a dicsvágy? Az éljenzés úgy elkábitotta, hogy végre kijelentette: jó, hát enged a közbizalomnak.

Ettől a pillanattól kezdve egyszerre magasabb-szinvonalra emelkedett az expeditio, mely most már teljesen a modern hadi tudomány szabályai szerint szerveztetett s annak rendje és módja szerint fölosztatott elővédre, hátvédre és derékcsapatra, melyek mindegyikének szabatosan kitűzetett föladata.

— Most már indulhatunk, uraim, — szolt az expeditio vezére.

De még akkor sem indulhattak. Még mindig újabb meg újabb indítványok merültek fel. Az erdő térképét kellene előbb alaposan tanulmányozni.

— A térképet! Kerítsék elő a térképet!

A nyugalmazott katonatiszt kijelentette, hogy ő más térképet nem fogadhat el, csak a generalstab által szerkesztettet s egyedül ezt tekinti hitelesnek. A polgári elem nyugtalanzkodott s némi ellenmondások is lőnek hallhatók.

Szerencsére semminő térképet nem találtak, sem a generalstabét, sem egyebet s az expeditio vezére újra kiadhatta a jelszót:

— Induljunk uraim!

Most már azt hitte Melitta, hogy igazán

indulnak. Dehogy indultak! A küszöbön megálltak. Az a tanár, aki imént megbukott a hőmérőre vonatkozó indítványával, egy ujabbal állt elő, melynek eszméjét szintén saját szakából, a természettanból merítette.

Uj indítványának tárgya a delejtű volt. Ez okvetlen szükséges. Enélkül kiteszik magukat annak a veszélynek, hogy eltévednek.

— Gyerünk már! — kiabáltak a türelmetlenebbek.

— Delejtű nélkül nem lehet, — fejezte ki meggyőződését a tanár.

A meggyőződés ereje nem maradhatott hatás nélkül. Többen gondolkozóba estek, nem szerettek volna eltévedni, mert nem bizonyos, hogy jön-e majd ujabb expeditio az ő fölkeresésükre.

— Delejtűt, delejtűt! — követelték hangosan.

— Hisz itt van!

Négy vagy öt urnak is fityegett az óraláncán.

E részben tehát megnyugodtak a kedélyek; de nem lehetett tudni, hogy a természettudomány, ez a roppant tágas mező nem rejt-e magában még több olyan eszmét, ami indítvány alakjában előterjeszthető?

Az expeditio vezére azonban kijelentette, hogy ha még tovább folytatják ezt az izgága szószaporitást, ő rögtön leteszi vezéri tisztét. Arra az akadémikuskodó tanférfiu elhallgatott s több indítvány nem merülvén föl, az expeditio végre megindulha-

tott nagy útjára, elől az elővéd, aztán meghatározott távolságban a derékhad s végül szintén pontosan megszabott távolságban az utóhad.

Szerencsére más uton indultak s így nem találkoztak velünk. Csak a nagy kürtölést hallottuk, amit első pillanatban nem tudtam mire vélni, hanem aztán mindjárt sejtettem, hogy minket keresnek.

Azaz hogy csak engem kerestek, mert Ida nem is jutott senkinek eszébe, hogy nincs otthon.

A mentőcsapat csak lassan, óvatosan nyomult be az erdőbe. A pincérek csatlakoztak az expedícióhoz s az ezüst paszomántos ember, mint a ki legnagyobb tájékozottsággal bír a kipuhatólandó területen, az elővédnek élére állított.

A vendéglős nem ment velök, mert annak már akkor megsugott valamit a felesége, ami nagyon gondolkodóba ejtette. Végre is így szólt a feleségéhez:

— Legjobb lesz, ha megmondom a nagyságáéknak.

Az asszony sokáig habozott, úgy hogy mikor átjött hozzánk, már én akkor otthon voltam. De nem tudta. Kopogtatott az ajtón s Juci nénit kihivatta.

Anyám azalatt hajamat simogatta:

— Oh te rosz, hogy megijesztettél!

— Eltévedtem, mamám — mondtam én, jóságos kezét csókolva; — eltévedtem az erdőben.

De erősen elhatároztam, hogy mihelyt az

orvos és Juci néni eltávoznak, mindent megvallok anyámnak.

Az orvos már most látta, hogy nincs reá tovább szükség és jó éjt kívánt. Juci néni azonban egészen fölháborodott arccal jött vissza a szobába.

— Az az asszony megbolondult, olyanokat beszél. Azt a hirt hozta, hogy te elszöktél Pávayval, mert ő látott téged vele az erdőben. A maga hugát látta, jó asszony, káprázott a szeme, — mondtam neki. — De ő csak azt vitatja, hogy de bizony téged. A huga után ment, mert félt, hogy megszökik s helyette téged talált ott.

— Micsoda szemtelenség! — pattant föl a mama.

De én éreztem, hogy arcom ég mint a láng s észrevettem, hogy Juci néni szemei gyanakodva pislognak rám.

Nem szólt, csak néhányszor végigment a szobán, miközben folyvást reám tekingetett. éles, firkésző szemeivel.

— Most már én is jó éjszakát mondhatok, — szólt aztán szárazan s eltávozott.

Akkor kezét csókoltam a mamának s töredelmesen mindent elmondtam úgy, ahogy történt. Semmit sem titkoltam el.

A mama nagy remegés közt hallgatta s mikor bevégeztem, kétségbeesetten kulcsolta össze kezeit:

— Szerencsétlen gyermek, mit tettél? Végünk

van. Holnap minden ember tudni fogja, hogy késő este az erdőben egy titkos helyen találkoztál Pávay Kornéllal.

Nagyon jól ismerte a mama Juci nénit. Tudta, hogy nem áll meg benne a szó s holnap olyan híremet költi, hogy reám borithatják a szemfedőt örökre.

— Végünk van! végünk van! — hajtotta a mama egyre kétségbeesetten!

Én magam is egészen oda lettem, amint láttam anyám kétségbeesését s elrémültem attól, mi fog már most velünk történni? De nem birtam elhinni, hogy máskép kellett volna cselekednem.

Egész éjjel nem aludt szegény anyám s folyton hallottam nyögését és keserves sohajtásait:

— Istenem! Istenem!

És én is remegve gondoltam magamban:

— Istenem! mi lesz velünk?

Reggel, mikor fölkelünk az ágyból, mind a ketten sápadtak voltunk az álmatlanul töltött kínos éj után s csak úgy támolyogtunk. De a mama azt mondta:

— Csomagolni kell, megyünk.

Alig volt annyi időm, hogy Melittától elbucszam.

— Csak nagyon röviden, — utasított a mama.

Félt hogy a tegnapi botrány után emberek szeme elé kerüljek.

Még az nap el is utaztunk Rozgony-Füredről.

Apát nagyon meglepte hazaérkezésünk, mivel levelet sem irtunk előbb, csak utközben adtunk föl egy sürgönyt, amivel apát igen megrémitettük. Azt hitte, hogy valami bajunk esett, azért jövünk oly hirtelen

— Hál' istennek, hogy mindnyájan egészségben hazaértetek, — szólt; egyenkint megölelvén bennünket.

Aztán engem még külön oda huzott magához:

— No aranyosom, hát hogy mulattál Rozgony-Füreden? Ugy látom, mintha kissé sápadt volnál.

Arra a mama nem bírta tovább visszatartani könyeit és sirásra fakadt.

— No, no, mi történt? szólt apa megütközve.

És én akkor apának is elmondtam mindent, ámbár a mama integetett, hogy hallgassak; de én mégis elmondtam.

— Derék leány vagy, — mondta rá apa és megcsókolt.

De a mamát nem lehetett ily könnyen megnyugtadni. Nagyon aggódott, hogy annak a dolognak hire fut, mert a pletykánál, semmi sem terjed jobban s az én szerencsémnek vége; vén leány maradok, senki el nem vesz, tisztességes partira sem számíthatok többé. Ugy, hogy utoljára magam is megijedtem, hogy Dombházáig is eljuthat a pletyka valakinek a füléhez.

És akkor újra oly dolog elkövetésére szántam el magamat, amit többé nem fogok tenni a szüleim tudta nélkül. Levelet irtam annak a valakinek s neki is mindent elmondtam abban, a hogy apának elmondtam, mindent hiven és igazán. Ha azt gondolja, hogy már most érdemetlen lettem reá, hát csak mondja ki bátran. Harmadnapra ott termett az a valaki nálunk Budapesten s egyenesen beállított apáékhoz és megkért engem. Ebből állt a felelete.

— Nem lesz még korán, öcsém? — mondta rá apa.

Mert kissé gyerekesnek látszott ez a Laci ámbár huszonhárom éves, a mi bőven elegendő, mert én megnéztem a papa könyvtárában a házasságjogról szóló törvényt s abból láttam, hogy csak tizennyolc év szükséges a férfiaknak arra, hogy házasodhassanak.

És Laci is úgy vélekedett, hogy nem lesz korán.

— De ha épen muszáj, hát várok még egy esztendő-t vagy kettőt.

— Hát aztán mennyit vártál már?

Laci megvallotta, hogy három évet.

— A manót! — kiáltott föl apa jókedvűen, — hiszen akkor még kis iskolás-leány volt ez a kis-asszony.

S aztán a mamához fordult:

— No, ez aztán élelmes egy lyány, aki már tizenöt éves korában fog magának vőlegényt. Ezt

aztán nem kell fürdőre hordani. Azt hiszem, legjobb lesz, ha odaadjuk Dombházára. Ott majd a mi szilvánkat is őrizheti. De azt a két esztendőt még kivárjátok.

Kivárjuk, apa, kivárjuk; de nem lehetne belőle legalább félévet elengedni?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár